

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ НАУКИ І ОСВІТИ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АЕРОКОСМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. М. Є. ЖУКОВСЬКОГО
«ХАРКІВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАФТИ І ГАЗУ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОГО СОЦІОГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ

XVI Міжуніверситетський науково-практичний семінар

**Збірник наукових доповідей
Випуск 16**

**4 березня 2025 року
Національний аерокосмічний університет
ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»**

Актуальні питання сучасного соціогуманітарного знання : збірник наукових доповідей : XVI Міжуніверситетський науково-практичний семінар, 4 березня 2025 р., м. Харків. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2025. – Вип. 16. – 149 с.

Збірник містить тези наукових доповідей здобувачів вищої освіти, молодих науковців і викладачів закладів вищої освіти України, у яких розглянуто проблеми розвитку науки і освіти в умовах воєнного стану, окремі аспекти теорії і практики комунікативістики та інформології в контексті сучасних міжнародних реалій, значення бібліотечних, архівних та інформаційно-сервісних практик у формуванні соціокультурного ландшафту сучасної України; шляхи філософського осягнення новітніх культурних феноменів, сучасні тенденції реформування та модернізації нормативно-правових та новітніх інформаційних практик.

Матеріали збірника будуть цікаві студентам і науковцям у галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи, філології та прикладної лінгвістики, філософії та культурології, педагогіки, соціології та права.

За зміст публікацій несуть відповідальність автори.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ
XVI Міжуніверситетського науково-практичного семінару
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
СУЧАСНОГО СОЦІОГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ»

Голова:

***Литвинов Олексій Миколайович** – д. юрид. н., професор,
в. о. ректора Національного аерокосмічного університету
ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»*

Співголови:

***Безпалова Ольга Ігорівна** – д. юрид. н., професор, Заслужений
діяч науки і техніки України, директор Департаменту науки і
освіти Харківської обласної військової адміністрації*

***Прилуцька Алла Євгеніївна** – к. філос. н., доцент, професор
Національного аерокосмічного університету
ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»*

ЧЛЕНИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

***Павліков В. В.** – д. т. н., професор, проректор з наукової роботи
Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського
«ХАІ»*

***Широка С. І.** – к. філос. н., доцент, в. о. декана гуманітарно-правового
факультету Національного аерокосмічного університету
ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»*

***Соляник А. А.** – д. пед. наук, професор, проректор з наукової роботи
Харківської державної академії культури*

***Чістякова І. М.** – к. філос. н., доцент, завідувач кафедри міжнародних
відносин та права Національного університету «Одеська політехніка»*

***Шемаєва Г. В.** – д-р наук із соц. комунікацій, професор, професор кафедри
документознавства та української мови Національного
аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»*

***Кунденко Я. М.** – к. філос. н., доцент, доцент кафедри суспільно-
гуманітарних дисциплін Харківського національного університету
будівництва та архітектури*

***Дмитренко Є. В.** – к. філол. н., доцент, доцент кафедри
документознавства та української мови Національного
аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»*

***Шленьова М. Г.** – к. філол. н., доцент, доцент кафедри документознавства
та української мови Національного аерокосмічного університету
ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор і укладач:

*Прилуцька Алла Євгеніївна – к. філос. н., доцент, професор
Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»*

Редактори:

*Дмитренко Є. В. – к. філол. н., доцент, доцент кафедри документознавства
та української мови Національного аерокосмічного університету
ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»*

*Коновченко О. В. – к. філол. н., доцент, доцент кафедри документознавства
та української мови Національного аерокосмічного університету
ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»*

Технічний редактор:

*Король Г. С. – провідний фахівець деканату гуманітарно-правового
факультету Національного аерокосмічного університету
ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»*

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15133658>

ТРАДИЦІЇ ТА НОВАЦІЇ НАУКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ

*А. Є. Прилуцька, канд. філос. наук, доцент, професор ХАІ,
зав. кафедри документознавства та української мови
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

У сучасних умовах тотальної цифровізації соціального буття та міжнародної турбулентності нові питання-виклики постають перед усією системою гуманітарних знань.

Проблеми гарантій та захисту прав людини, значення її комунікаційної компетентності, питання загальнолюдської моралі та інформаційної етики, трансформації аксіосфери та філософії свідомості, інформаційної токсичності та екології людини потребують широкого, публічного обговорення.

Науково-методичний семінар як вид наукової комунікації є ефективним інструментом для координації та коригування дослідницьких траєкторій в координатах сучасного соціогуманітарного знання.

Формат безпосереднього спілкування дає змогу науковцям у галузі філософії, історії, культурології, соціальних комунікацій, політології, права обмінюватися ідеями та результатами досліджень, сприяє побудові жвавого діалогу та плідній співпраці.

В умовах сучасної кризи логоцентризму саме формат зустрічі, конференції, співучасті дає змогу ефективніше реагувати на проблеми, що виникають, та швидше коригувати стратегії дослідження. Крім того, комунікаційний потенціал публічної, соціально значущої події сприяє популяризації не лише результатів окремих наукових досліджень, але й науки в більш широкому розумінні – як потужного чинника формування нового культурного ландшафту суспільного життя.

XVI Міжвузівський науково-практичний семінар «Актуальні питання сучасного соціогуманітарного знання» семінар є прикладом консолідації різноманітних наукових підходів, розроблення інноваційних оптик у дослідженні соціальних явищ і процесів.

Питання філософського осягнення новітніх культурних феноменів (онлайн-комунікації, тотальної диджиталізації, штучного інтелекту тощо), трансформації особистості в кризових умовах, теорії і практики комунікативістики та інформології в контексті сучасних міжнародних реалій, модернізації бібліотечних, архівних та інформаційно-сервісних практик у формуванні інформаційного простору сучасної України традиційно зумовили міждисциплінарність форуму.

Аналіз результатів пленарного засідання дає змогу визначити основні переваги такого методу. По-перше, він забезпечує поглиблене розуміння проблеми, дає змогу дослідникам з різних галузей знань поглянути з різних ракурсів і знайти більш повне та всебічне рішення. По-друге, творчий потенціал міждисциплінарності: поєднання різних напрямків діяльності – сприяє формуванню нових векторів, практик досліджень. По-третє, надзвичайно важливим є створення комфортного простору гармонійної адаптації до змін в комунікаційній компетентності (у техніко-технологічному, аксіологічному та в екзистенційному аспектах).

Також необхідно наголосити на практичній значущості досліджень нашого семінару. Завданням семінару є не лише теоретичне осмислення, але й пошук та розробка моделей, алгоритмів, які реально сприяють гармонізації суспільного життя.

У форматі наукової дискусії під час семінару було обговорено стратегії управління дослідницькими даними в сучасних академічних закладах, новітні методологічні орієнтири світових інформаційно-сервісних практик, феномен бренд-

менеджменту в аерокосмічній галузі, презентабельність ЗВО України в сучасному медіапросторі тощо.

Залучення широкого кола учасників із різних університетів, різних регіонів України стало можливим завдяки своєрідному синтезу комунікаційних традицій та новацій. У кризових умовах (ковід, війна) саме змішаний формат конференцій, нарад, семінарів, форумів, професійних івентів став дуже поширеною та популярною формою професійного спілкування в різних сферах.

Для наукової комунікації він характеризується такими перевагами:

- забезпечення узгодженої та ефективної комунікації між організаторами та учасниками;
- ефективна модерація обговорення;
- підвищення доступності інформації (візуалізація, ергономічність презентацій результатів досліджень);
- підвищення швидкості обміну інформацією через використання новітніх технологій;
- стимулювання наукової творчості та співпраці шляхом об'єднання традиційних та сучасних форм спілкування;
- формування більш глибокого взаєморозуміння та емпатії серед різних учасників зустрічі за допомогою інтеграції різноманітних комунікаційних засобів.

Отже, організація та проведення наукових форумів у соціогуманітарному секторі в сучасних умовах інформаційного суспільства потребує чіткої організації та координації зусиль щодо виявлення актуальних проблем-трендів цього суспільства, розробки тематичної архітектури зустрічі, вибору її оптимального формату, визначення алгоритму підготовки, з'ясування необхідного та достатнього техніко-технологічного забезпечення сучасних форматів наукової комунікації.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15121690>

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

В. П. Кубко, канд. філос. наук, доцент

В. Л. Берзланін, студент

Національний університет «Одеська політехніка»

Аналізуючи сучасні виклики у сфері інформаційної безпеки України, можна виокремити низку ключових загроз: агресивна інформаційна політика російської федерації, спрямована на дестабілізацію України; недостатній рівень медіаграмотності населення, що ускладнює розпізнавання дезінформації; активне використання маніпулятивних технологій для формування негативного ставлення до євроатлантичної інтеграції України; інформаційне домінування росії на тимчасово окупованих територіях; постійне зростання масштабів дезінформаційних кампаній, спрямованих на розкол суспільства.

З огляду на це, в умовах триваючої російської агресії та кібервійни, стратегічне забезпечення інформаційної безпеки набуває критичного значення для збереження суверенітету України. Основні напрями стратегічного планування та реалізації заходів у цій сфері включають:

1. Розвиток кіберзахисту та посилення заходів кібербезпеки, зокрема створення систем виявлення вторгнень, протишпигунства та організацію навчальних програм із безпечного користування цифровими платформами.

2. Формування військових кіберпідрозділів, здатних ефективно протистояти зовнішнім кіберзагрозам і захищати критично важливу інфраструктуру.

3. Інвестування у сферу кібербезпеки та підтримку власних технологічних розробок для зменшення залежності від іноземних постачальників.

4. Моніторинг інформаційного простору та оперативне виявлення загроз через запровадження автоматизованих систем аналізу кіберінцидентів.

5. Підвищення рівня медіаграмотності громадян, що сприятиме їхній здатності протидіяти фейкам та інформаційним маніпуляціям.

Водночас ефективне забезпечення інформаційної безпеки неможливе лише на національному рівні. У сучасних умовах міжнародна співпраця є важливим фактором для розробки ефективних механізмів реагування на кіберзагрози та інформаційні атаки. Взаємодія України з міжнародними партнерами дозволяє підвищити рівень кіберзахисту, обмінюватися досвідом та запозичувати найкращі практики. У цьому контексті ключовими напрямками міжнародної кооперації є:

1. Участь у міжнародних організаціях, зокрема в ООН, ЄС, Інтерполі та НАТО, що дозволяє посилити спільні механізми інформаційної безпеки, обмінюватися оперативною інформацією та координувати міжнародні зусилля.

2. Укладання двосторонніх угод із партнерами для забезпечення спільної протидії кіберзагрозам, а також розвитку спільних інформаційних стратегій.

3. Реалізація спільних технічних проєктів і досліджень у сфері інформаційної безпеки, що сприяє розробці інноваційних методів захисту цифрового простору.

4. Розбудова міжнародної системи моніторингу кіберзагроз через створення платформ для обміну інформацією щодо потенційних атак та дезінформаційних кампаній.

5. Співпраця у сфері захисту прав людини, що включає боротьбу з цензурою, маніпуляціями громадською думкою та інформаційними репресіями [1, с. 68].

Важливою умовою формування ефективної інформаційної безпеки є розробка міжнародно-правового режиму, що регулює

поведінку держав у цифровому середовищі. Такий підхід сприяє адаптації глобальних стандартів інформаційної безпеки, встановленню норм міжнародного співробітництва та запровадженню єдиних правил протидії кіберзагрозам. Визначення чітких механізмів відповідальності держав за порушення інформаційної безпеки є одним із ключових напрямів міжнародної політики України в цій сфері [2, с. 201].

Одним із пріоритетних аспектів забезпечення міжнародної інформаційної безпеки є розробка спільних правил поведінки держав у кіберпросторі, зокрема під час військових конфліктів. Дестабілізаційний вплив інформаційних атак на критично важливу інфраструктуру є серйозною загрозою, яка може спричинити збої у функціонуванні державних інформаційних систем, маніпуляції даними та широкомасштабні кіберінциденти. Враховуючи зростаючі ризики, Україна має приділяти значну увагу як розбудові власних механізмів кіберзахисту, так і активній міжнародній взаємодії для посилення колективної безпеки у цифровому просторі.

Важливим аспектом забезпечення інформаційної безпеки України є системне вдосконалення державної політики у цій сфері. Як наголошує дослідниця Т. С. Подорожна, розбудова національної стратегії інформаційної безпеки має бути спрямована на посилення захисту інформаційних технологій і систем, зниження вразливості даних, а також швидке й ефективне реагування на інформаційні загрози. Реалізація таких заходів сприятиме зміцненню інформаційного суверенітету держави, забезпеченню безпеки інформаційної інфраструктури, заснованої на передових технологіях, а також підтримці інноваційних проєктів у цифровій сфері [3].

Вчений К. В. Захаренко виокремлює основні стратегічні пріоритети, які мають визначальне значення для підвищення рівня інформаційної безпеки держави. Серед них: диверсифікація джерел інформації, забезпечення відкритості інформаційного

простору з одночасним контролем за його безпекою, протидія маніпулятивним впливам через використання сучасних технологій і методів аналізу, а також розробка ефективних заходів щодо нейтралізації підривної діяльності російських масмедіа. Для досягнення цих цілей важливо, щоб ініціативи української держави та міжнародних організацій у сфері кібер- й інформаційної безпеки мали належний рівень розвитку. Вони можуть варіюватися від антитерористичних заходів, що реалізуються правоохоронними органами, до захисту національного мовного та культурного простору. Україна має активно застосовувати найефективніші з цих стратегій, аби посилити власні позиції у сфері інформаційної безпеки та мінімізувати ризики, пов'язані з інформаційною агресією [4, с. 376].

Таким чином, інформаційна безпека є невід'ємною складовою загальної системи національної безпеки України, що потребує комплексного підходу та міжнародного співробітництва. Врахування глобальних загроз, посилення нормативно-правового регулювання, впровадження ефективних заходів для захисту критично важливої інформаційної інфраструктури допоможуть зміцнити стійкість держави перед сучасними викликами та забезпечити ефективну протидію гібридним загрозам.

Головним завданням України на майбутнє залишається постійне вдосконалення стратегій інформаційного захисту, адаптація до нових викликів і використання отриманого досвіду для покращення обороноздатності в інформаційному просторі. Лише системний підхід та проактивні дії дозволять Україні створити міцний фундамент для власної інформаційної безпеки та захистити її від сучасних і потенційних загроз у мінливому геополітичному середовищі.

Використані джерела

1. Галіпчак В. Д. Сучасні виклики та стратегії забезпечення інформаційної безпеки України в умовах російської агресії: перспективи та завдання. *Регіональні студії*, 2023. № 35. С. 65-69.
2. Ткачук Т. Ю. Забезпечення інформаційної безпеки в умовах євроінтеграції України: правовий вимір: монографія. Київ: Вид. дім «АртЕк», 2018. 411 с.
3. Подорожна Т. С. Забезпечення інформаційної безпеки України в умовах сучасних викликів та загроз з боку РФ. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2023. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/294767/287622> (дата звернення: 22.02.2025).
4. Захаренко К. В. Інституційний вимір інформаційної безпеки України: трансформаційні виклики, глобальні контексти, стратегічні орієнтири. Дис... за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2021. 423 с.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15121706>

НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ ТА МІЖНАРОДНА БЕЗПЕКА

О. С. Білоусов, д-р політ. наук, професор

Д. Сурдол, студентка

Національний університет «Одеська політехніка»

У сучасному світі національні інтереси держави є основою формування її зовнішньої політики та визначають стратегію міжнародної безпеки. Забезпечення безпеки на національному та міжнародному рівнях є ключовим завданням держав, яке потребує комплексного підходу, співпраці та адаптації до нових викликів.

1. Сутність та класифікація національних інтересів

Національні інтереси визначають стратегічні пріоритети держави та поділяються на такі категорії:

- безпекові інтереси – забезпечення суверенітету, територіальної цілісності, запобігання зовнішнім загрозам;
- економічні інтереси – стабільний розвиток, інтеграція до світової економіки, забезпечення енергетичної незалежності;
- гуманітарні та культурні інтереси – захист національної ідентичності, прав громадян за кордоном, міжнародна співпраця в культурній сфері.

2. Основні концепції міжнародної безпеки

Міжнародна безпека охоплює різні механізми та підходи, серед яких:

- колективна безпека (ООН, ОБСЄ) – система, що спрямована на запобігання конфліктам;
- колективна оборона (НАТО) – передбачає спільний захист у разі нападу на одну з країн-учасниць;
- режими контролю над озброєннями (Договори про нерозповсюдження ядерної зброї) – сприяють глобальній стабільності.

3. Виклики міжнародній безпеці у XXI столітті

Сучасні загрози змінюють підходи до безпеки та охоплюють:

- гібридні війни та тероризм – поєднання традиційних та інформаційних атак;
- кіберзагрози – атаки на державні та приватні цифрові інфраструктури;
- регіональні конфлікти – військові протистояння, які впливають на глобальну безпеку;
- кліматичні зміни – екологічні катастрофи як чинник нестабільності.

4. Місце України в системі міжнародної безпеки

Україна є активним учасником міжнародних безпекових структур і має такі стратегічні пріоритети:

- євроатлантична інтеграція – наближення до стандартів НАТО, співпраця у сфері безпеки;
- реформування Збройних сил – модернізація армії відповідно до стандартів сучасної війни;
- участь у міжнародних операціях – миротворчі місії, дипломатична взаємодія;
- енергетична безпека – диверсифікація постачання енергоносіїв, розвиток альтернативних джерел енергії.

Національні інтереси держави нерозривно пов'язані з її безпековою політикою. У сучасному світі міжнародна безпека потребує комплексного підходу та міжнародного співробітництва. Для України пріоритетними завданнями залишаються захист суверенітету, інтеграція в євроатлантичний простір та адаптація до нових викликів.

Використані джерела

1. Білецький В. Геополітичні аспекти міжнародної безпеки. Київ : Наукова думка, 2022.
2. Чекаленко Л. Національні інтереси та їх вплив на зовнішню політику. Політичні студії, №5, 2023.
3. Стратегія національної безпеки України. Офіційний сайт РНБО України. URL: <https://www.rnbo.gov.ua>
4. NATO 2023 Strategic Concept. URL: <https://www.nato.int>
5. Доповідь ООН про глобальну безпеку. 2023. URL: [<https://www.un.org>] (<https://www.un.org>)

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15121747>

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА ЯК СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ НА СУСПІЛЬНУ СВІДОМІСТЬ

Д. О. Бовт, студент

*Науковий керівник – канд. філос. наук, доцент С. Є. Чмихун
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Філософія інформаційної війни в умовах сучасної української дійсності є полем амбівалентного й контрверсійного дискурсу, що вимагає детального аналізу. Інформаційні технології, особливо в умовах конфліктогенних обставин, не просто впливають на суспільну свідомість, а й визначають її розвиток, створюючи проблеми з ідентичністю як для окремої людини, так і для суспільства загалом. Як зазначає І. Верховцева, контроль над інформаційним простором став основним інструментом довгострокової агресії Росії проти України, що підтверджує необхідність вивчення феномена інформаційного насильства [1, с. 27]. У сучасних умовах межа між правдою та вигадкою стає все більш розмитою, що викликає серйозні моральні питання.

Інформаційна війна – це сукупність систематичних маніпуляцій інформаційним простором, спрямованих на зміну громадської думки, дестабілізацію політичної ситуації та підрив національної безпеки держави. Вона включає інформаційно-психологічні операції, дезінформацію, маніпулятивне використання соціальних мереж, кібероперації та інші методи впливу на свідомість. На відміну від традиційної війни, інформаційна не потребує фізичного насильства, проте її наслідки можуть бути не менш руйнівними.

Як зазначають А. Шевчук та О. Предместніков, інформаційна війна має наслідком зміну моральних імперативів суспільства, розмиваючи межі між допустимим і неприпустимим у сучасному етичному дискурсі.

З початком російсько-української війни інформаційні атаки стали невід'ємною частиною загальної агресії проти України. Інформаційна війна Росії спрямована на: підриг довіри до державних інститутів через дискредитацію керівництва та військових; розкол суспільства шляхом поширення поляризованих наративів; маніпуляцію історичною пам'яттю для створення альтернативної картини подій; дестабілізацію міжнародної підтримки України через пропагандистські кампанії в західних країнах. Такі тактики є складовими інформаційної агресії, яка виходить за межі традиційних воєнних дій і має довгострокові наслідки для колективної свідомості. Методи інформаційного насильства не тільки руйнують довіру до демократичних інститутів, а й формують нові форми політичного контролю через створення альтернативних інформаційних просторів.

Одним із головних питань у контексті інформаційної війни є її моральне виправдання. Чи можна вважати допустимим використання контрпропаганди у відповідь на інформаційні атаки? Чи не призводить боротьба за інформаційну безпеку до легітимізації маніпуляцій? Дилема етичної обґрунтованості інформаційного впливу набуває особливої гостроти в умовах воєнного протистояння.

З однієї сторони, інформаційна війна є способом захисту національних інтересів, а з іншої, використання маніпулятивних стратегій навіть у відповідь на агресію може призвести до втрати суспільних цінностей, моральної деградації та підригу демократичних основ.

Феномен «етичної еластичності» стає особливо актуальним у цьому контексті: межа між правдою та маніпуляцією розмивається, а самозахист перетворюється на інструмент виправдання будь-яких інформаційних впливів. У результаті формується суспільство, де критичне мислення поступово витісняється емоційною реакцією на штучно створені наративи.

Інформаційна війна змінює саме поняття моральної відповідальності, змушуючи суспільство адаптуватися до нових викликів інформаційної епохи.

Таким чином, інформаційна війна є одним із найбільш потужних сучасних інструментів впливу на суспільну свідомість. Вона не тільки маніпулює фактами, а й змінює способи сприйняття реальності, створюючи альтернативні інформаційні простори. Для протидії інформаційній війні необхідні не лише технічні заходи, а й стратегічний підхід до формування інформаційної політики держави. Зміцнення медіаграмотності, розвиток критичного мислення та посилення стійкості суспільства до маніпулятивного впливу є ключовими факторами в інформаційному протистоянні.

Україна як країна, що перебуває на передовій інформаційного фронту, має всі підстави для глибокого аналізу та формування ефективних механізмів протидії інформаційним атакам. У цьому контексті необхідно розробляти нові етичні та правові стандарти, що дозволять забезпечити баланс між свободою слова та необхідністю захисту інформаційного суверенітету. Отже, інформаційна війна не просто трансформує суспільну свідомість – вона формує нові виклики для національної безпеки, моральних координат суспільства та глобальних інформаційних процесів.

Використані джерела

1. Верховцева І. Російська інформаційна війна проти України 2014–2024 рр. як предмет наукових студій: концепт «інформаційне насильство». – *Обра.*, 2024. – Вип. 2(45). – С. 26–35.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15121792>

«М'ЯКА СИЛА» ЯК СКЛАДОВА ДИПЛОМАТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ

К. А. Бондар, студентка

*Науковий керівник – канд. філос. наук, доцент В. П. Кубко
Національний університет «Одеська політехніка»*

Поняття «м'яка сила» стало одним із ключових термінів у сучасній політології та міжнародних відносинах. Вперше його ввів американський політолог Джозеф Най у 1990-х роках, щоб описати здатність держави чи організації впливати на інших не через примус чи економічний тиск, а завдяки привабливості своєї культури, цінностей та ідей. На відміну від «жорсткої сили», яка передбачає використання військової могутності чи економічних санкцій, «м'яка сила» спирається на ненасильницькі методи, що робить її важливим інструментом у сучасній дипломатії та зовнішній політиці. Основна ідея «м'якої сили» полягає в тому, що країна може досягати своїх стратегічних цілей, не вдаючись до відкритих конфліктів чи тиску. Натомість вона використовує такі інструменти, як культурний вплив, популяризація демократичних цінностей, підтримка прав людини та активна участь у міжнародних інституціях, що дозволяє формувати позитивний імідж держави, збільшувати її привабливість для інших країн і, як наслідок, забезпечувати довгострокову підтримку своїх ініціатив на міжнародній арені [1, с. 4].

Важливим аспектом «м'якої сили» є її взаємодія з «жорсткою силою». Разом вони формують так звану «розумну силу», яка поєднує елементи примусу та переконання для досягнення максимальної ефективності. Наприклад, у ситуаціях політичної напруги чи конфліктів «м'яка сила» може стати ключовим інструментом для зменшення напруженості, встановлення діалогу та підтримки миру. Основними елементами політики «м'якої сили» є культура, політичні цінності (такі як демократія, права людини, верховенство права), зовнішня політика та участь у міжнародних організаціях. Культурний вплив може

проявлятися через експорт мистецтва, кіно, музики, літератури та освітніх програм. Політичні цінності, у свою чергу, формують імідж країни як прогресивної та відкритої, що сприяє її привабливості для інших держав. Зовнішня політика, яка ґрунтується на принципах справедливості та взаємної поваги, також є важливим компонентом «м'якої сили» [2, с. 3].

Сильна ідея України будується на трьох основних стовпах: її території, природному багатстві та людському потенціалі – ці елементи є фундаментом, на якому формується національна ідентичність та образ країни у світі. Проте важливим аспектом цього процесу є осмислення України через архетипові образи, які глибоко вкорінені у свідомості кожного українця. Архетипи, такі як праця на землі, боротьба за свободу, вірність традиціям та любов до рідного краю, є універсальними символами, зрозумілими для будь-якої культури. Вони знаходять своє відображення в українському слові, мистецтві, музиці та фольклорі, що робить їх потужним інструментом для популяризації України за кордоном. Однак формування позитивного іміджу країни починається і зсередини. На жаль, сьогодні багато матеріалів, які дискредитують Україну, з'являються саме в українській пресі, що створює двозначний образ країни, який часто використовується іноземними колегами для підтримки негативного уявлення про Україну. Як зазначає французький економіст Жак Сапір, «сучасний імідж України відображає внутрішні суперечності, які існують у свідомості самих українців» [3, с. 80].

Впродовж майже двох століть український погляд на власну країну коливається між надмірною самовпевненістю та глибокою самокритикою, і ця дихотомія часто стає причиною того, що західні ЗМІ використовують українські джерела для підтримки стереотипного, а часом і зовсім негативного іміджу країни. Щоб подолати ці виклики, Україна повинна активно використовувати концепцію «м'якої сили», яка стає все більш важливим інструментом у сучасній міжнародній політиці. Адже «м'яка сила» – це здатність впливати на інші країни не через

економічний чи військовий тиск, а через культурну привабливість, освіту, науку, мистецтво та дипломатію. Для України це означає популяризацію своєї культури, історії та традицій, а також активна участь у міжнародних проєктах, які демонструють її інноваційний потенціал та відкритість до співпраці.

Сьогодні Україна вже використовує «м'яку силу» як стратегічний інструмент для досягнення успіху на міжнародній арені, що включає укладання міжнародних угод, залучення нових союзників, розвиток культурного обміну та підтримку української діаспори за кордоном. Наприклад, такі ініціативи, як «Український інститут» або фестивалі української культури у світі, допомагають країні завоювати симпатії міжнародної спільноти та зміцнювати позитивний імідж. Важливу роль відіграє також активна інформаційна політика, яка дозволяє доносити правду про події в Україні та спростовувати ворожу пропаганду.

Події останніх років нагадують нам про складність сучасного міжнародного порядку та обмеженість можливостей окремих держав у впливі на глобальні процеси. Україна, яка зіткнулася зі збройною агресією та окупацією частини своєї території, усіяло залучає міжнародну спільноту до активних дій із протидії деструктивним впливам та агресивним діям країни-агресора. Посилення санкційного тиску, дипломатична ізоляція росії, міжнародна військово-технічна підтримка України та робота із закордонною аудиторією – усе це є ключовими складовими зовнішньополітичної стратегії нашої держави.

Крім того, Україна активно просуває свої інтереси у міжнародних організаціях, таких як ООН, ЄС, НАТО та Рада Європи, що дозволяє не лише мобілізувати підтримку, а й формувати довгострокові партнерські відносини. В умовах війни м'яка сила України є не лише інструментом зміцнення міжнародного іміджу, а й важливим фактором консолідації світової спільноти навколо цінностей свободи, демократії та справедливості.

Отже, у світлі сучасних обставин Україна, як держава, яка бореться за своє існування, повинна активізувати використання так званої «м'якої сили» у своїй зовнішній політиці. Це передбачає не лише традиційні дипломатичні методи, але й посилений культурний, інформаційний та економічний вплив, спрямований на формування позитивного іміджу країни та зміцнення її міжнародних позицій. Зокрема, важливим напрямом є популяризація української культури, історії та досягнень на міжнародній арені. Проведення культурних заходів, підтримка українських митців, літератури, кінематографу та музики сприяють формуванню цілісного та впізнаваного образу України як держави з багатою історичною спадщиною та потужним інтелектуальним і творчим потенціалом. Важливим елементом м'якої сили є інформаційний вплив, зокрема, боротьба з дезінформацією, просування правдивої інформації про війну та сучасні реалії України, а також ефективна комунікація із закордонною аудиторією через медіа, соціальні мережі та дипломатичні майданчики. Не менш значущим є економічний аспект м'якої сили, який включає активне залучення міжнародних інвесторів, розширення торговельних зв'язків, інтеграцію у світові економічні процеси та демонстрацію перспектив України як стабільного й надійного партнера.

Таким чином, використання «м'якої сили» у сучасних умовах є не просто додатковим інструментом зовнішньої політики, а необхідною умовою для зміцнення міжнародної підтримки, консолідації світової спільноти навколо українського питання та утвердження України як невід'ємної частини європейської та глобальної цивілізації.

Використані джерела

1. Nye J., Joseph S. Soft power: the origins and political progress of a concept. *The Journal of International Communication*. 2022. No. 28 (1). P. 1–7.
2. Nye J. Soft power: the origins and political progress of a concept. *Palgrave communications*. 2017. No. 3 (1). P. 1–3.
3. Томин А. «М'яка сила» в сучасній зовнішній політиці України. *Artis Diplomaticae*. 2022. № 2. С. 75–85.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15121816>

СУЧАСНИЙ СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІДЕРСТВА ЯК ФАКТОРА ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Д. В. Бур'яненко, студентка

*Науковий керівник – канд. філос. наук, доцент, професор ХАІ,
зав. кафедри документознавства та української мови*

А. Є. Прилуцька

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Актуальність. У сучасних умовах воєнного стану в Україні дослідження феномену лідерства як фактора, що суттєво впливає на функціонування та розвиток підприємств, організацій, державних органів є надзвичайно актуальним. Вивчення унікальних прикладів, практик та досвіду управління професійними колективами в умовах невизначеності та складного прогнозування може бути цікавим для оновлення та оптимізації традиційних управлінських стратегій не лише в Україні, а й для зарубіжних партнерів.

Ступінь наукової розробки проблеми. Окремі аспекти лідерства, лідерських технологій наразі є досить поширеною та досліджуваною у сфері соціогуманітарного знання. Ці питання розглянуто в працях С. Мокляка та О. Семененко. Розвиток лідерства в сфері публічного управління в умовах воєнного стану вивчав М. В. Іоффе. Феномен жіночого лідерства в час війни досліджено в роботі М. Карамзіна. Також цікавим в контексті аксіо-трансформацій українського суспільства є аналіз духовного потенціалу військового лідерства в працях А. Вітченко.

Мета. Розглянути сучасний стан досліджень феномена лідерства як фактора організаційної культури в умовах воєнного стану, зокрема засобів сприяння і розвитку технологій управління колективом.

Основна частина. Авторитетний фахівець в галузі організаційної поведінки, професор з організаційного розвитку Ivey Business School канадський професор Жерард Сейтс вказує на основні компетентності ефективного керівника. Основним є то, що лідери повинні бути готовими до важкої та жертвовної роботи. Мало хто любить чути погані новини, особливо від своїх лідерів у погані часи, коли ми всі шукаємо розради та поради. Але повідомити людям хороші новини легко, навіть (або особливо), якщо вони неправдиві; але говорити людям те, що їм потрібно почути, а вони б не хотіли, набагато складніше, а отже, це важливіший тест на лідерство.

У наші нелегкі часи проблемою є сказати людям, що вони повинні залишитися в укритті під час повітряної тривоги, перестати ходити на роботу, у клуби та бари та залишатися вдома, щоб захистити себе, своїх сусідів і своє життя від російської агресії. Але деякі люди виступають проти таких, на їхню думку, драконівських обмежень на їх «свободу». Деякі лідери вдають, що проблема перебільшена, і все може продовжуватися як звичайно, особливо якщо необхідні обмеження впливають на їх власну популярність.

Але лідерство – це не популярність. необхідно робити те, що правильно, навіть якщо це означає пожертвувати власною популярністю та кар'єрою. Також, як вказує дослідник, самовпевненість не є еквівалентом компетентності. Бувають часи для оптимізму та часи для реалізму, а іноді прагнення до популярності підриває важливість бути реалістичним, а не надмірним оптимістом.

В наукових студіях С. Мокляка, О. Семененка підкреслюється важливість ролі стратегічного лідера та його команди в військовій сфері, особливо щодо впровадження змін спрямованих на результат; вказується, що адаптація до змін забезпечується тим, що стратегічні лідери та їх команди повинні бути здатними адаптуватися до змін у геостратегічних умовах та

геополітичних подіях, що включає в себе здатність вчасно реагувати на нові виклики та розвивати військовий потенціал щоб забезпечити національну безпеку [1].

Можливо, ми зможемо краще зрозуміти роль лідерства, якщо розташуємо всю проблему з воєнним станом в Україні, введеного в державі Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» [2], у системі «Приручені/Злі/Критичні проблеми». Воєнний стан став серйозним викликом для стійкості людей, які є лідерами в компаніях та організаціях в кожному економічному секторі нашої країни [2]. Проблеми у сучасного керівника можуть бути складними, але їх можна вирішити за допомогою стандартних операційних процедур і за допомогою експертів (інформаційних аналітиків, психологів).

Питання організації функціонування колективу в кризових умовах є дійсно складними, але їх можна вирішити за допомогою колективної співпраці. Тому робота керівництва (лідерів) в цих обставинах полягає в тому, щоб мобілізувати спільноту для вирішення проблем.

У цю категорію завдань для команди (колективу) можна віднести прохання до громад допомагати одне одному, коли не вистачає ресурсів, їжі та медикаментів, і ніхто точно не знає, що робити. Критичні проблеми – це кризи, які вимагають від лідера зусиль змусити своїх послідовників виконати розпорядження, стати в стрій, щоб уникнути катастрофи.

Роль лідерів у період кризи полягає в тому, щоб залучити громади, щоб допомогти собі, де це можливо, і змусити людей зіткнутися з такими речами, як соціальне дистанціювання, але забезпечити, щоб ці рішення приймалися справедливо й без перекладання провини на «цапів відпущення», коли відповідальність лежить набагато ближче до дому.

Окремо слід зазначити, що роль лідера полягає в тому, щоб приймати важкі рішення, коли групи та окремі особи

продовжують антисоціальну та незаконну поведінку під час кризи. Лідери повинні:

- трансформувати та розвивати особисте мислення та поведінку;
- провести кадрову ревізію та трансформувати склад команди для роботи в нових умовах;
- трансформувати організацію шляхом створення неоднорідних команд;
- перекваліфікації та підвищення кваліфікації працівників, залучення та втримання талантів у компанії, орієнтованості на людину;
- створення цінності корпоративної культури підприємства [4].

Слід визнати, що примусове законодавство саме по собі не здатне змінити поведінку людей. Завжди були і завжди будуть окремі особи, які зневажали правила, призначені для захисту більшості чи меншості. Як сказав Мартін Лютер Кінг у своїй промові 7 грудня 1964 року в Лондоні: «Можливо, закон не може змінити серця, але він може стримати безсердечних».

Лідери та керівники різних рівнів за визначенням мають більше інших працівників можливості стимулювати інновації, необхідні для забезпечення економічного зростання країн, яке загальмувалося останніми роками через пандемію коронавірусу.

Це особливо актуальне для України, якій потрібно відновлювати економіку не тільки після пандемічних втрат, а ще й у повоєнних умовах [2]. Сьогодні потрібно, щоб наші політичні лідери зіграли роль доктора, щоб казали правду, навіть якщо вона нестерпна, і розповідали суспільству про обов'язки, навіть якщо ми хотіли б ухилитися від них. Саме це роль лідера. Кармазіна М. С. в своїй роботі підкреслює значимість жіночого лідерства – не крикливе, не рекламне, а жертвне, те, яке приносить реальну користь не власній кишені, а Україні і українцям у найскрутніший час [6].

У контексті російсько-української війни, спричиненої гострим конфліктом між різними аксіосистемами, першочергового значення набуває проблема активізації духовного потенціалу військового лідерства, пов'язана як з удосконаленням аксіосфери Я-лідера, так і особистісним духовним розвитком його послідовників. Перевагами духовного лідерства виступають посилені внутрішня мотивація особистості, спрямованість на налагодження довірливих міжособистісних відносин, підвищення персональної відповідальності та відданості загальним інтересам [6].

Сучасним політичним лідерам України також необхідно формувати новий рівень організаційної культури: культури, що базується на засадах новітніх соціально-духовних пріоритетів суспільства в умовах протидії російському вторгненню.

Висновки. Дослідження лідерства в умовах кризи, а саме під час війни є дійсно актуальним, бо саме в цей важкий час дії керівників та організаційна культура в професійному середовищі всіх галузей забезпечують стабільне функціонування всієї системи соціальних комунікацій. Через зміни умов країни потрібна трансформація взаємовідносин і професійних відносин у колективі та підтримка лідера у групі. Тема лідерства в умовах війни є актуальною та основною для подальшої розробки наукових досліджень у сфері організаційної культури.

Використані джерела

1. Gerard Seijts. Character: What Contemporary Leaders Can Teach Us about Building a More Just, Prosperous, and Sustainable Future. ECW Press. 2024 – 336 с.

2. Mokliak, S., Semenenko, O., Semenenko, L., Yarmolchuk, M., Tarasov, O., & Petrenko, S. (2023). A strategic leader and his red team in the military sphere: features of his mission. Social Development and Security, 13(5), 244-255. <https://doi.org/10.33445/sds.2023.13.5.23>

3. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>.

4. Іоффе М.В. (2024) Розвиток лідерства в сфері публічного управління в умовах воєнного стану. Суспільство та національні інтереси. № 4(4). С. 993-1003. DOI: 10.52058/3041-1572-2024-4(4)-993-1003.

5. Кармазіна М. С. Лідерство в час війни: Олена Зеленська / Кармазіна М. С. // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції "Лідерство і обдарованість: сучасний науковий дискурс і освітня практика", 14-19 лютого 2024 року / Національна академія педагогічних наук України [та ін.]. - Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2024. - С. 48-57.

6. Вітченко А. (2024). Духовний потенціал військового лідерства. Том 1 № 2 (109): Духовність особистості: методологія, теорія і практика: збірник наукових праць / 011 - Освітні, педагогічні науки. С. 25-39. DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310/2024-109-2-25-39>.

7. Тимошенко, В. (2024). Лідерство в умовах суспільних трансформацій. Економіка та суспільство, (59). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-92>

8. Яценко, Г. (2022). Шляхи стимулювання лідерства та інновацій у воєнний та повоєнний час. Економіка та суспільство, (43). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-66>

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15121841>

ДІЯЛЬНІСТЬ ЦЕНТРІВ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

К. Ю. Гриценко, студентка

*Науковий керівник – д-р наук із соц. комунікацій,
професор Г. В. Шемаєва*

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Центри надання адміністративних послуг (ЦНАП) – це важливі установи, які допомагають людям швидко та зручно отримувати різні державні послуги. Вони працюють для того, щоб спростити оформлення документів та роблять взаємодію людей із державними органами більш зручною та доступною. В умовах воєнного стану вони стали ключовими пунктами підтримки для людей, які постраждали від бойових дій, зокрема для внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та військових. Окрім традиційних функцій, ЦНАП почали допомагати з оформленням статусу ВПО, наданням соціальної допомоги, реєстрацією пошкодженого майна та консультаціями для тих, хто потрапив у складні життєві умови через війну.

Діяльність ЦНАП вимагає створення багатьох видів документів. Так, колегіальна діяльність з управління установою фіксується в протоколах; одноосібна розпорядча діяльність – у наказах і розпорядженнях з основної діяльності та особового складу; робота комісій – в актах; адміністративно-господарська діяльність – у договорах, контрактах тощо. Тобто невід’ємною складовою діяльності ЦНАП є документування, забезпечення належного рівня обігу документів всередині самого ЦНАП, між його працівниками, а також з органами, що залучені до надання адміністративних послуг.

У складних умовах воєнного стану відбувається адаптація до нових реалій, зокрема через впровадження цифрових технологій для спрощення процедур доступу до адміністративних послуг.

Для забезпечення безпеки, доступності та ефективності управління документами велике значення має впровадження електронного документообігу; організація надання послуг через онлайн-сервіси порталу «Дія». Робота ЦНАП у воєнний час є не тільки способом надання державних послуг, а й важливим інструментом підтримки громадян у складних соціально-економічних умовах.

Зазначене підкреслює актуальність дослідження цієї теми. Доцільним і нагальним є визначення основних викликів, стратегій адаптації та ефективності нових рішень для покращення діяльності ЦНАП в умовах воєнного стану. Для цього необхідно:

- проаналізувати сучасний стан наукової думки з проблем надання адміністративних послуг громадянам;
- охарактеризувати законодавчу базу, що регулює ЦНАП в умовах воєнного стану;
- розкрити основні аспекти діяльності ЦНАП;
- визначити актуальні напрями надання адміністративних послуг у надзвичайних ситуаціях.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15121859>

ІННОВАЦІЙНІ ІНФОРМАЦІЙНО-СЕРВІСНІ ПРАКТИКИ БІБЛІОТЕК

*Л. І. Демчина, канд. наук із соц. комунікацій, доцент
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і
газу*

Актуальність теми обумовлена кількома аспектами, але насамперед тим, що сучасні бібліотеки активно впроваджують інноваційні технології та адаптуються до динамічних змін інформаційного суспільства, розширюючи спектр своїх послуг, а новітні бібліотечні сервіси спрямовані на забезпечення зручного доступу до знань, підвищення комфорту для користувачів та зміцнення взаємодії з громадськістю. Сучасні бібліотеки переживають динамічну трансформацію під впливом цифрових технологій та змін в інформаційному суспільстві. Вони більше не обмежуються лише традиційними функціями збереження та надання доступу до інформаційних ресурсів. Натомість активно впроваджують інноваційні інформаційно-сервісні практики, спрямовані на забезпечення зручного, швидкого та ефективного доступу до знань, персоналізацію послуг та інтеграцію в глобальний інформаційний простір. Соціокультурний розвиток сучасної України формується під впливом глобальних інформаційних процесів, цифрової трансформації та суспільних змін. Серед бібліотечних практик у цьому напрямі можна виокремити:

– цифровізацію бібліотечних фондів, зокрема оцифрування рідкісних книг, рукописів, періодики та створення електронних ресурсів; відкритий доступ до наукових й освітніх матеріалів;

– впровадження інноваційних послуг завдяки організації віртуальних читальних залів, цифрових технологій та інструментів, які забезпечують створення, розповсюдження та

використання електронних книг, використання штучного інтелекту для пошуку релевантних матеріалів;

– перетворення бібліотек в соціокультурні хаби для проведення освітніх, культурних заходів.

Оцифрування бібліотечних фондів, що містять безцінні надбання національної та світової історії, культури й науки, є важливою альтернативою традиційним методам збереження рідкісних і цінних документів. Створення цифрових колекцій документної спадщини дає змогу бібліотекам зберігати оригінали, використовуючи їхні цифрові копії, а також забезпечувати зручний віддалений доступ до історичних матеріалів. Це сприяє розширенню документно-інформаційного простору, розкриттю потенціалу унікальних бібліотечних зібрань, посиленню корпоративної співпраці між бібліотеками на різних рівнях та популяризації української культури, науки й історії у світовому контексті.

Сучасна бібліотека вже давно перестала бути лише місцем зберігання книг. Вона трансформується в соціокультурний хаб – простір для навчання, спілкування, творчості та взаємодії громади. При цьому вона виконує функції освітнього центру, культурного простору, громадського майданчика та інноваційного центру.

Місією бібліотеки як освітнього центру залишається проведення лекцій, тренінгів, майстер-класів, підтримка академічної та неформальної освіти, доступ до електронних ресурсів, онлайн-курсів, наукових баз даних. Культурний простір бібліотеки як соціальні хаби здійснюють через організацію переглядів документів, літературних вечорів, кінопоказів, популяризація локальної історії, культури та мистецтва, підтримки молодих митців та авторів. Функцію громадського майданчика бібліотеки реалізують завдяки організації місць для різноманітних дискусій, зустрічей та обміну думками,

створюючи умови для інклюзивного середовища для всіх вікових і соціальних груп, беручи участь у соціальних проєктах.

Сучасні бібліотеки трансформуються відповідно до викликів інформаційного суспільства, впроваджуючи інноваційні послуги, які сприяють розширенню доступу до знань, інтерактивній взаємодії з користувачами та цифровізації бібліотечної діяльності. Бібліотека як інноваційний центр зобов'язана в сучасних реаліях використовувати цифрові технології (VR/AR) – створення інтерактивних експозицій, історичних подорожей, 3D-друку, штучного інтелекту (чат-ботів та віртуальних помічників – автоматизоване обслуговування користувачів, допомога в пошуку інформації), створювати коворкінг-зони – гнучкого простору, що поєднує можливості віддаленої роботи, навчання та соціальної взаємодії. Такі зони повинні бути оснащені сучасною технікою, зручними робочими місцями та ресурсами, необхідними для ефективної роботи. Коворкінг-зони в бібліотеках є потужним інструментом модернізації, який дає змогу залучати нові категорії користувачів та формувати динамічне середовище для навчання, роботи й комунікації. Бібліотека стає не лише сховищем знань, а й місцем їх активного творення та обміну.

У сучасних умовах відбувається інтеграції бібліотеки в концепцію «Розумного міста». Така інтеграція дає їм змогу не лише модернізувати власні послуги, а й стати важливою складовою цифрового розвитку свого населеного пункту. Використовуючи сучасні технології, бібліотека може стати не лише сховищем знань, а й активним учасником формування інноваційного середовища на місцевому рівні.

Бібліотека як соціокультурний хаб – це живий, відкритий простір, що об'єднує громаду, сприяє культурному розвитку та адаптується до потреб сучасного суспільства. Сьогодні інноваційна діяльність є одним із ключових напрямів розвитку сучасної бібліотеки, що передбачає пошук, розробку, оцінку та впровадження нових рішень у бібліотечній сфері.

Таким чином, робимо висновок, що тільки ті бібліотеки, які обирають інноваційний вектор розвитку, мають перспективи зростання, оскільки для задоволення потреб сучасних користувачів необхідно повністю модернізувати бібліотечні процеси та оновити механізми їхньої діяльності. Сучасний користувач очікує, що бібліотека буде доступною не лише фізично, а й онлайн. Впровадження електронних каталогів, цифрових архівів, мобільних додатків, чат-ботів та використання штучного інтелекту для пошуку інформації стало необхідністю. Інноваційні інформаційно-сервісні практики бібліотек – це не просто тренд, а необхідність, яка визначає майбутнє бібліотечно-інформаційної сфери. Їхнє впровадження сприяє розширенню функцій бібліотек, підвищенню їх конкурентоспроможності та зміцненню їхньої ролі в інформаційному суспільстві.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15121876>

«ПРОБЛЕМНИЙ ТЕКСТ»: ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ, ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

*Є. В. Дмитренко, кандидат філологічних наук, доцент,
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«ХАІ»*

«Проблемний текст» – потужне явище сьогодення, з яким стикаємося майже в кожному випадку мовної комунікації, практично в кожній сфері. Поняттям «проблемний текст» називаємо широке коло мовнокомунікативних одиниць, що, виглядаючи як текст, все ж містять у собі лінгвістичні аномалії – від орфографічних і лексичних помилок до логіко-стилістичних спотворень.

Відтак, порушення мовних норм у будь-яких соціально значимих текстах є прикрими «подразниками» для освіченого реципієнта та чинником порушення динаміки сприйняття інформації для будь-кого, адже це відбувається на підсвідомому рівні, а також, безумовно, маркером того загального рівня, на якому представники певного соціуму володіють національною літературною мовою.

У таких соціально значимих текстах, як повідомлення в ЗМІ, наукових публікаціях, академічних текстах найрізноманітнішої тематики, за нашими спостереженнями, найбільше зустрічаються лексико-граматичні помилки, зокрема пов'язаних із некоректним вживанням віддієслівних іменників, та, як не дивно, пунктуаційних помилок. І якщо частині з них можна легко запобігти, почитавши потрібний параграф правопису, то для уникнення помилок, наприклад, пов'язаних із обиранням віддієслівного іменника, вживанням безособових або зворотних форм дієслів, пасивних конструкцій треба мати розвинене мовне чуття, ширший досвід сприйняття та продукування вправного

україномовного тексту (і не лише фахового), а також постійного розширення практики зв'язного мовлення в цілому.

Крім того, як зазначають професійні філологи, дуже прикритим явищем стала відмова від коректури в невеликих комерційних видавництвах чи копірайтингових компаніях із метою економії коштів. Як правило, редагування і коректуру текстів здійснює або «універсальний» спеціаліст, котрий поєднує функції і фахівця з набору, і редактора, і коректора, і ще кого завгодно, або ж сам автор, який, як відомо, по часті просто не бачить тих невправностей, які відкриваються очам реципієнтів. Таке скорочення професіоналів призвело до зниження рівня грамотності видань. До того ж це має місце поряд із невтішною загальною позицією мови в суспільстві й частою зміною правописних норм.

Отже, окрім названих визначальних чинників сформулювати цілу низку не менш важливих деструктивних явищ:

- широкомасштабна «напівграмотність», спричинена не надто суворим дотриманням освітнього стандарту як в середній, так і у вищій школі;
- не менш масштабна «економія» на лінгвістах і професійних редакторах у змі;
- неусталений правопис, постійне прагнення до оновлення і «перекодифікування» мовної норми;
- соцмережвий стиль як приватної, так і суспільної комунікації із відвертим нехтуванням навіть елементарних правил орфографії, своєрідний «економний» словотвір і подібне за принципом «і так все зрозуміло»;
- відсутність мовного еталону (що стало очевидним особливо в контексті чергової соціально-політичної кризи);
- відсутність пропаганди «грамотного способу життя» і навіть просто моди на лінгвістичну грамотність.

Для бодай часткового покращання ситуації можна б було дати кілька досить простих, але насправді ефективних рекомендацій:

- уводити спеціальні профільні курси із поглибленого вивчення саме особливостей тексту і його характерних норм у кожній окремій галузі передусім професійної діяльності;

- безпосередньо під час підготовки текстів до оприлюднення можна скористатися індивідуальним консультуванням з викладачем-філологом для виявлення та усунення конкретних проблемних мовно-стилістичних моментів;

- зрештою, не нехтувати послугами професійного редактора.

Очевидним є висновок, що україномовна комунікація в цілому потребує всебічного і повсякчасного «підкріплення» знань мовних норм в цілому, буквально «на кожному кроці» (як от вже досить популярні короткі уроки від Олександра Авраменка, цікаві лаконічних публікації в інтернет-виданнях, присвячені тим чи іншим специфічним лексемам чи усталеним виразам тощо), що має стати запорукою вироблення й узвичаєння коректної української мови в усіх ланках соціальної комунікації між представниками усієї нації.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15121892>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЛОБІСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

К. О. Дудіна, студентка

*Науковий керівник – канд. політ. наук, доцент В. О. Бабіна
Національний університет «Одеська політехніка»*

Інститут лобізму є невід’ємним елементом політичного процесу в будь-якій державі, оскільки виступає механізмом артикуляції та агрегування інтересів різних соціальних груп. Сутність лобістської діяльності полягає в здійсненні організованого впливу на органи державної влади з метою формування, коригування або імплементації політичних рішень, що визначають стратегічні напрями розвитку правової політики держави в різних сферах суспільного життя. У випадку нормативного закріплення та легітимації лобістської практики вона може відігравати позитивну роль у процесі демократизації політичних інститутів. Водночас відсутність ефективного правового регулювання та механізмів контролю може призвести до корупційних ризиків, деформації конкурентного середовища та порушення принципів правової державності. Це зумовлює необхідність розробки чітких законодавчих рамок, які б регламентували діяльність лобістських структур і забезпечували прозорість їхньої взаємодії з державними інститутами.

Формування концепції правового регулювання лобізму відбулося наприкінці XIX – на початку XX століття в контексті демократизації політичних систем західних держав, що сприяло активному залученню наукової спільноти до вивчення цього феномену. Представники політичної науки, серед яких А. Бентлі, М. Дюверже, Д. Коул, А. Круассан, В. Меркель, Е. Херрінг, Ф. Шміттер, Й. Шумпетер та інші, зосереджували увагу переважно на аналізі функціонування груп інтересів, залишаючи поза дослідницьким полем питання правового регулювання

лобістської діяльності. Вказана тенденція зберігається і сьогодні, що зумовлює недостатню кількість комплексних монографічних досліджень, присвячених безпосередньо правовим аспектам лобізму.

Процеси глобалізації кінця XX – початку XXI століття мали значний вплив на трансформацію механізмів лобіювання, зокрема в європейському політичному просторі. Розвиток інтеграційних процесів у межах Європейського Союзу привів до зміни традиційних моделей взаємодії між суб'єктами лобістської діяльності та органами влади держав-членів ЄС. Однією з ключових тенденцій є делегування частини національних компетенцій наднаціональним інституціям Союзу. Це, у свою чергу, спричинило необхідність адаптації лобістських стратегій до нового політико-правового контексту, що зумовило формування дворівневої системи лобіювання, яка охоплює як національний, так і наднаціональний рівні прийняття рішень.

Ключовим чинником, що стимулював кількісне зростання лобістських груп в інституційній структурі ЄС, є поглиблення економічної та правової інтеграції. Формування єдиного внутрішнього ринку, ґрунтованого на чотирьох фундаментальних свободах (вільне переміщення товарів, послуг, робочої сили та капіталу), сприяло виходу лобістської діяльності за межі окремих національних юрисдикцій і її перенесенню на рівень наднаціонального управління. Стрімка активізація діяльності лобістських структур розпочалася наприкінці 1980-х років у зв'язку з ухваленням Єдиного європейського акта 1986 року, який суттєво розширив компетенцію європейських співтовариств. Зокрема, до сфери їхнього регулювання були віднесені питання створення спільного ринку, науково-технічної політики, екологічного управління та регіонального розвитку. Унаслідок цих змін значна частина лобістської діяльності була спрямована на взаємодію з європейськими інституціями, що спричинило якісну модифікацію механізмів політичного впливу.

Європейський Союз послідовно впроваджує політику лібералізації економічного простору, що сприяє активізації транснаціональних корпорацій у процесі політичного лобіювання. Великий бізнес прагне мінімізувати вплив національних регуляторних бар'єрів, шукаючи підтримки в наднаціональних структурах. Це створює нові виклики для розробки ефективних правових механізмів контролю над діяльністю лобістських груп та забезпечення прозорості процесів ухвалення рішень на рівні ЄС.

Еволюція лобістської діяльності в межах Європейського Союзу характеризується не лише кількісним зростанням лобістських структур, а й трансформацією їхніх методів та стратегій впливу. Первинно лобізм орієнтувався на мінімізацію регуляторних ризиків, спричинених законодавчими змінами, однак з другої половини 1980-х років переважає концепція наступального лобізму. Це зумовлює зростання впливу корпоративних груп на формування економічної, промислової та конкурентної політики ЄС, орієнтованої на сприяння транснаціональному бізнесу.

Стратегічний альянс між інститутами ЄС та європейськими бізнес-групами має підґрунтя у взаємній зацікавленості: великі корпорації підтримують поглиблення інтеграційних процесів, натомість отримують можливість безпосереднього впливу на політичні рішення. Це дає змогу лобістським структурам формувати репутаційний капітал, забезпечуючи їм привілейований доступ до процесів ухвалення стратегічних рішень. Разом із тим, взаємодія лобістських груп із Європейським парламентом залишається обмеженою через його відносно незначну роль у визначенні параметрів торговельної політики. Взаємодія між цим інститутом та групами впливу реалізується через плюралістичний підхід, що включає організацію тематичних форумів та експертних консультацій із представниками галузевих асоціацій.

Депутати Європейського парламенту, обрані на національному рівні, зацікавлені у взаємодії з лобістськими структурами, оскільки доступ до актуальної інформації про соціально-економічні запити виборців підвищує їхні шанси на переобрання. Це також надає Європарламенту інструмент посилення власної інституційної автономії у відносинах із іншими органами ЄС. В умовах дефіциту внутрішніх аналітичних ресурсів інститути Союзу дедалі частіше звертаються до представників бізнес-лобі з метою розробки та експертизи законодавчих ініціатив. Як зазначає Є. О. Корольов, така практика сприяє формуванню «експертократії» – системи, у якій експертна діяльність лобістських груп інституціоналізується та перетворюється на невід’ємний елемент політичного процесу ЄС.

Лобізм розглядається як атрибут демократичного суспільства, що потребує належного правового регулювання. Основною метою легалізації лобістської діяльності є трансформація прямих методів впливу, що можуть включати корупційні практики, у легітимні форми взаємодії, ґрунтовані на наданні органам влади обґрунтованої аналітичної інформації. В ЄС цей процес відбувається шляхом ухвалення спеціалізованих нормативно-правових актів, які визначають порядок реєстрації лобістських організацій, регламентують їхню діяльність та встановлюють відповідальність за порушення визначених правил. Таке регулювання покликане забезпечити прозорість і контрольованість лобістської активності, що є важливим чинником зміцнення демократичних засад функціонування Європейського Союзу.

Аналізуючи ефективність сучасного правового регулювання лобістської діяльності в Європейському Союзі, можна дійти висновку, що чинна нормативно-правова база потребує подальшої оптимізації та вдосконалення. Сучасна система регуляції зосереджується переважно на контролі над діяльністю посадових осіб інститутів і органів ЄС, а також депутатів

Європейського парламенту, залишаючи поза увагою механізми безпосереднього нагляду за лобістськими групами. Така ситуація обумовлює необхідність розширення регуляторного поля, спрямованого на забезпечення більшої прозорості лобістських процесів та їхнього впливу на прийняття рішень в ЄС.

Основними механізмами регулювання лобізму в Європейському Союзі є розширення кола суб'єктів, що залучені до процесу розробки й ухвалення рішень, стимулювання конкуренції між різними групами інтересів, підвищення стандартів професійної етики державних службовців та депутатів Європарламенту, а також впровадження механізмів добровільного регулювання самого процесу лобіювання. Залучення бізнес-спільноти до співпраці з європейськими інститутами створює сприятливі умови для дослідження ефективних механізмів впливу, що застосовуються в умовах формування загальноєвропейського конкурентного середовища.

У межах взаємодії бізнес-структур з інститутами ЄС сформувалася модель політичної мережі, яка передбачає стабільні партнерські відносини, побудовані на сприянні великого бізнесу процесам поглиблення економічної інтеграції та створенню єдиного ринку. Внаслідок цього виникає феномен «експертократії», що означає інституціоналізацію експертної діяльності лобістських груп, які представляють корпоративні інтереси у процесі розробки та ухвалення політичних рішень на рівні Європейського Союзу. У цих умовах бізнес-структури виступають не лише як суб'єкти лобіювання, а й як експертні консультанти, що забезпечують органи ЄС спеціалізованими знаннями та аналітичними матеріалами, необхідними для ухвалення зважених політичних рішень.

Таким чином, враховуючи, що лобістська діяльність є атрибутом демократичного суспільства, можна стверджувати, що її правове регулювання є невід'ємною складовою забезпечення прозорості та легітимності політичного процесу як у межах

окремих держав, так і на наднаціональному рівні, яким є Європейський Союз. Легалізація та інституціоналізація лобізму сприяють переведенню впливу на процес прийняття рішень у відкритий правовий формат, що зменшує ризики корупційних схем і сприяє підвищенню довіри до політичних інститутів. У цьому контексті удосконалення правового регулювання лобістської діяльності в ЄС повинно охоплювати не лише контроль над діяльністю посадових осіб, а й створення більш ефективних механізмів моніторингу та регуляції самих лобістських організацій. До таких заходів можуть належати жорсткіші вимоги до обов'язкової реєстрації лобістів, посилення звітності щодо фінансування їхньої діяльності, а також запровадження санкцій у разі порушення встановлених норм.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15121906>

БІБЛІОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ ЯК ЧИННИК НАУКОВОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЗВО

Є. О. Жукова, студентка

*Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент М. Г. Шленьова
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Наукова конкурентоспроможність закладу вищої освіти (ЗВО) визначається його здатністю генерувати нові знання, впливати на розвиток науки та підтримувати високий рівень дослідницької діяльності. Вона залежить від якості наукових досліджень, рівня цитованості праць викладачів і науковців, активної інтеграції у світовий академічний простір та участі в міжнародних проєктах. Оцінка конкурентоспроможності часто базується на бібліометричних показниках, які відображають кількісний та якісний внесок університету в розвиток науки.

Бібліометричні показники відіграють ключову роль у формуванні рейтингових позицій закладів вищої освіти, оскільки вони безпосередньо впливають на оцінку наукової продуктивності університету в міжнародному академічному середовищі. Такі глобальні рейтингові системи, як QS World University Rankings, Times Higher Education (THE), Scimago Institutions Rankings та Webometrics, використовують кількість наукових публікацій, рівень їх цитованості, h-індекс, співпрацю з міжнародними науковими установами та присутність у відкритих наукових репозитаріях як ключові критерії оцінки. Високі позиції в цих рейтингах, у свою чергу, підвищують престиж університету, сприяють залученню міжнародних студентів і викладачів, а також відкривають можливості для участі в грантових програмах та міжнародних дослідницьких проєктах.

Однак варто зазначити, що орієнтація виключно на бібліометричні показники без належної уваги до якості наукових

досліджень може призвести до негативних наслідків, таких як зниження академічної доброчесності, штучне нарощування публікаційної активності та зростання популярності хижацьких журналів. Відтак стратегія підвищення наукової конкурентоспроможності ЗВО має ґрунтуватися не лише на покращенні бібліометричних метрик, а й на формуванні культури академічної доброчесності, підтримці міждисциплінарних досліджень та розширенні міжнародної наукової співпраці.

Покращення бібліометричних показників закладів вищої освіти потребує комплексного підходу, що поєднує розвиток наукової комунікації, активну участь у міжнародних дослідницьких проєктах, розширення публікаційної активності та дотримання принципів академічної доброчесності. Одним із найефективніших шляхів підвищення наукометричних метрик є стимулювання науковців до публікацій у рецензованих журналах, що індексуються в авторитетних базах даних, таких як Scopus та Web of Science, оскільки це забезпечує ширшу видимість результатів досліджень та їхню інтеграцію в глобальний науковий дискурс.

Попри очевидні переваги бібліометричних показників, їх широке застосування у системі оцінювання наукової діяльності ЗВО супроводжується низкою викликів та ризиків. Одним із головних недоліків є те, що кількісні метрики не завжди корелюють із якістю досліджень, що може спричиняти надмірний акцент на публікаційній активності заради показників, а не наукового внеску. Це, у свою чергу, стимулює появу негативних практик, таких як маніпулювання цитованістю, публікації у хижацьких журналах або завищення авторства. Крім того, орієнтація на кількість може призводити до фрагментації досліджень, коли великі наукові результати розбиваються на дрібні статті для збільшення показників публікацій. Проте, незважаючи на ці виклики, перспективи розвитку системи бібліометричного оцінювання залишаються значними.

Використання сучасних цифрових технологій і штучного інтелекту дає змогу вдосконалювати методи аналізу наукової продуктивності, роблячи їх більш об'єктивними та всебічними. Важливим напрямом є розширення відкритого доступу до наукових праць, що сприяє підвищенню їхньої видимості та цитованості. Інтеграція наукових репозитаріїв, впровадження показників альтернативної наукометрії (altmetrics), які враховують вплив досліджень у цифровому просторі, а також підтримка академічної доброчесності можуть стати ключовими інструментами для підвищення якості наукової діяльності.

У довгостроковій перспективі ефективне використання бібліометричних показників має ґрунтуватися на поєднанні кількісного та якісного аналізу досліджень, що дасть змогу забезпечити справедливе оцінювання наукової продуктивності та сприятиме зміцненню конкурентоспроможності ЗВО на глобальному рівні.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15121912>

ІМІДЖЕВІ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

В. П. Кубко, канд. філос. наук, доцент

Д. В. Зелений, студент

Національний університет «Одеська політехніка»

У сучасному світі міжнародний імідж держави відіграє важливу роль у визначенні її сприйняття як політичного, економічного, культурного та туристичного партнера. Він формується під впливом багатьох факторів: історії країни, її політичної стратегії, економічного потенціалу, культури, інноваційних досягнень тощо. В умовах війни в Україні питання міжнародного іміджу набуває особливої актуальності, оскільки від нього залежить інтеграція країни у світове співтовариство, зокрема в Європейський Союз та НАТО [1].

Створення позитивного іміджу країни є цілеспрямованим процесом, який потребує активного управління та стратегічного підходу. Успішна іміджева політика не лише дає змогу підвищити міжнародний авторитет держави, а й сприяє залученню інвестицій, розвитку міжнародного співробітництва та зміцненню підтримки з боку громадян [2].

Формування позитивного іміджу держави визначається не лише її внутрішньою політикою, а й міжнародними стандартами, закріпленими у рейтингах міжнародних організацій. Такі рейтинги є показниками рівня державного управління, корупції, економічного розвитку, демократизації та дотримання прав людини

До ключових показників, що визначають сприйняття країни, належать:

– індекс глобальної конкурентоспроможності – складається щорічно Всесвітнім економічним форумом у Давосі та є одним з найважливіших світових рейтингів;

- індекс сприйняття корупції – визначається організацією Transparency International та відображає рівень корупції у країні;
- індекс економічної свободи – важливий для оцінки інвестиційної привабливості держави.

Важливим аспектом є також динамічність іміджу – він постійно змінюється під впливом подій у державі та на міжнародній арені. Це означає, що Україна має системно працювати над удосконаленням своєї іміджевої стратегії [3].

Міжнародний імідж держави – це її образ у свідомості світової спільноти, що формується через такі аспекти:

- політичний імідж – оцінка політичної стабільності, демократичних процесів і зовнішньої політики;
- економічний імідж – рівень розвитку економіки, інвестиційної привабливості, конкурентоспроможності;
- культурний імідж – популяризація національних традицій, мистецтва, літератури, кінематографу;
- соціальний імідж – захист прав людини, рівень освіти, система соціального забезпечення.

Сфера іміджевого позиціонування держави на міжнародній арені є досить специфічною з огляду на особливості іміджевого простору. Так, А. Фішер, дослідник у галузі стратегічного управління інформаційним впливом, зазначає, що «стратегія у сфері формування державного іміджу має враховувати такі особливості:

- інтереси, цінності, політичні пріоритети, погляди різних соціальних груп; особливості медіакомунікативного середовища;
- тенденції суспільної думки, національного та міжнародного контексту; наявних внутрішніх та зовнішніх загроз і можливостей;
- сильних сторін та недоліків інструментарію;
- співвідношення затрат і ризиків, затрат та очікуваних результатів; короткострокові та довготривалі цілі;

- партнерство з приватним сектором, з іноземними урядами; пристосування стратегії до ситуативних змін;
- загальне національне значення іміджевої стратегії» [4].

Зазначені компоненти вимагають від іміджевої стратегії держави відповідати таким параметрам: цілеспрямованість, зрозумілість, обґрунтованість, ефективність (використання ресурсів), динамічність та унікальність.

У періоди загострення політичних, економічних і соціальних криз, а також в умовах посилення глобальної конкуренції, рівень конфліктності політичного комунікативного простору зростає, що зумовлює необхідність формування ефективної стратегії просування позитивного іміджу держави на міжнародній арені. Важливими складовими цієї стратегії є механізми захисту, адаптації та трансформації державного іміджу, а також дієвість кризових репутаційних стратегій, які відіграють ключову роль у зміцненні позицій країни у світі [5, с. 22].

Основними суб'єктами формування політичного іміджу держави виступають її державні інституції, зокрема президент і його адміністрація, парламент, уряд, судова влада, політичні партії та органи місцевого самоврядування. Хоча не всі з них цілеспрямовано працюють над створенням власного позитивного іміджу, саме їхня діяльність, ефективність реалізації політичних програм і відповідність очікуванням суспільства визначають не лише рівень їхньої підтримки, а й міжнародне сприйняття держави загалом. Окрім цього, значний вплив на формування іміджу мають засоби масової інформації, громадські об'єднання та соціальні рухи, які сприяють його поширенню та закріпленню в суспільній свідомості. Позитивний політичний імідж виявляється у високому рівні довіри до влади, здатності впливати на громадську думку та ефективному формуванні стратегічних зовнішньополітичних ініціатив [6, с. 68].

Формування сильного міжнародного іміджу України – це довгостроковий процес, що вимагає комплексного підходу та

стратегічного планування. Основними напрямками цієї діяльності мають стати підвищення економічної стабільності, активна зовнішня політика, ефективне використання медіатехнологій та публічної дипломатії.

У часи російської агресії проти України вимоги до комплексної міжсекторальної роботи над правильним іміджем нашої держави отримали додаткову вагу. Нехтування цими вимогами може призвести не просто до іміджевих втрат, але й до дестабілізації держави та підваження нашої міжнародної суб'єктності. Побудова чіткого і зрозумілого національного або державного наративу дасть змогу ефективніше протистояти російській пропаганді.

Використані джерела

1. Єремєєва І. Практичні аспекти формування міжнародного іміджу держави. Ужгород : Гельветика, 2021. Вип. 24. С. 123–127. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/39531> (дата звернення: 18.02.2025).
2. Іванова Н. Механізми формування іміджу України у світовому інформаційному просторі. *Молодий вчений*. 2018. 6 (54), с. 382–386.
3. Короленко Н., Соломко В. Міжнародна репутація країни як фактор підвищення міжнародної конкурентоспроможності: логістичний аспект. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2018. 2, 95–107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2018_2_9 (дата звернення: 18.02.2025).
4. Fisher A., Bockerhoff A. Options for influence. London : Counterpoint, 2008. 62 p.
5. Щурко О. М. Функціональні аспекти образу держави на сучасному етапі. *S.P.A.C.E. Society, Politics, Administration in Central Europe: електронний науково-практичний журнал*. 2017. Вип. 4. С. 22–26. DOI: <https://doi.org/10.32837/space.v0i4.63> (дата звернення: 18.02.2025).
6. Данилов В. Особливості формування політичного іміджу держави. *Політичний менеджмент*. 2009. № 2. С. 67–72.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15121999>

ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА ДОКУМЕНТООБІГ АВІАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Д. Д. Кардаш, студентка

*Науковий керівник – д-р наук із соц. комунікацій,
професор Г. В. Шемаєва*

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Воєнний стан в Україні суттєво вплинув на функціонування авіаційних підприємств, змусивши їх адаптувати систему документообігу до нових реалій. Зміни торкнулися як організаційних процесів, так і нормативного регулювання, що спричинило перегляд традиційних підходів до оформлення, збереження та використання документації. В умовах обмежених ресурсів, зниження кадрового потенціалу та логістичних труднощів підприємства змушені були швидко перебудовувати систему документообігу, щоб забезпечити безперебійну діяльність, відповідність новим вимогам законодавства і міжнародним стандартам авіаційної безпеки.

Одним із ключових аспектів змін стала цифровізація процесів документообігу. Через труднощі з фізичним зберіганням та передачею паперових документів більшість підприємств почали активно впроваджувати електронні системи управління документацією. Це дало змогу спростити та прискорити адміністративні процедури, а також забезпечити безпечний доступ до важливих даних навіть у віддаленому режимі. Впровадження автоматизованих систем управління документами дало змогу оперативно обробляти дозволи на польоти, контролювати стан технічного обслуговування повітряних суден і координувати діяльність персоналу в умовах воєнного часу.

Оскільки традиційні канали комунікації зазнали значних змін через руйнування інфраструктури та необхідність оперативного ухвалення рішень, багато авіаційних підприємств перейшли на

дистанційну роботу. Це потребувало адаптації документообігу до віддаленого режиму, що включало використання цифрових підписів, захищених хмарних платформ та електронних архівів. Персонал, який раніше працював в офісах або безпосередньо на підприємствах, отримав можливість виконувати свої функції дистанційно, що стало важливим фактором для збереження кадрового потенціалу галузі.

У нормативному аспекті відбулися суттєві зміни, спрямовані на спрощення процедур сертифікації та отримання дозвільних документів. Державна авіаційна служба України запровадила тимчасові звільнення від деяких технічних вимог, які неможливо було виконати через бойові дії та руйнування виробничої інфраструктури. Такі зміни дали змогу підприємствам продовжувати роботу в умовах надзвичайної ситуації, зосереджуючи зусилля на критично важливих завданнях.

Війна також спричинила потребу в швидкій адаптації українських авіаційних стандартів до нових міжнародних вимог. Авіаційні компанії зіткнулися з необхідністю перегляду своїх процедур, пов'язаних із технічним обслуговуванням повітряних суден, маршрутизацією польотів та перевіркою сертифікаційних документів. Оскільки війна порушила традиційні ланцюги постачання, виникла потреба в пошуку нових партнерів та перегляді угод на постачання авіаційного обладнання. Ці процеси супроводжувалися внесенням змін до нормативної документації підприємств, оновленням сертифікатів і ліцензій, а також створенням альтернативних механізмів контролю над безпекою польотів.

Ще одним важливим аспектом стало оновлення кадрової політики, що також вплинуло на документообіг. В умовах воєнного стану значна частина кваліфікованого персоналу залишила країну або була мобілізована, що створило дефіцит фахівців у галузі авіаційного транспорту. Це змусило підприємства розробляти нові кадрові стратегії, що включали

спрощення процедур прийому на роботу, підготовку скорочених курсів навчання для нових співробітників і адаптацію внутрішніх нормативних документів до нових реалій. Документація щодо кадрового забезпечення зазнала змін через впровадження тимчасових трудових контрактів, особливих умов праці для мобілізованих співробітників і необхідність оперативного ведення обліку персоналу, який працює в дистанційному форматі.

Перспективи розвитку системи документообігу авіаційних підприємств України в найближчі роки тісно пов'язані з подальшою цифровізацією, інтеграцією з міжнародними авіаційними стандартами та вдосконаленням нормативного регулювання. Автоматизація процесів управління документацією та впровадження штучного інтелекту дасть змогу знизити ризики втрати даних та підвищити оперативність ухвалення рішень. Глибша інтеграція електронного документообігу з міжнародними платформами сприятиме спрощенню сертифікаційних процедур та підвищенню конкурентоспроможності українських авіаційних компаній на світовому ринку. Важливим напрямом стане також оптимізація регуляторних процедур, що дасть змогу зменшити бюрократичне навантаження на підприємства та покращити ефективність ведення документації.

Загалом, зміни у сфері документообігу авіаційних підприємств в умовах воєнного стану стали не лише вимушеною адаптацією до кризових умов, але й стимулом для розвитку галузі. Подальша модернізація системи управління документацією сприятиме покращенню безпеки польотів, забезпеченню стабільності авіаційної галузі та її ефективній інтеграції в міжнародний авіаційний простір.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15122012>

СТРАТЕГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ

Є. А. Кашира, студент

*Науковий керівник – канд. політ. наук, доцент В. О. Бабіна
Національний університет «Одеська політехніка»*

Стратегічне партнерство є одним із ключових механізмів сучасної зовнішньої політики, що набуває дедалі більшого поширення серед провідних держав та інтеграційних об'єднань. Його застосування сприяє підвищенню ефективності діяльності суб'єктів міжнародних відносин, оптимізації механізмів співробітництва та забезпеченню стабільності в глобальному масштабі. В умовах зростаючої конкуренції за доступ до ринків збуту, природних ресурсів та технологій, стратегічні партнерства стають необхідним інструментом для реалізації національних інтересів та підтримання міжнародної безпеки. Динамічний перерозподіл сил на світовій арені та поява нових геополітичних центрів створюють як виклики, так і нові можливості для формування багатосторонніх та двосторонніх стратегічних альянсів.

У зовнішній політиці України концепція стратегічного партнерства залишається недостатньо формалізованою, що в попередні роки спричинило її розмитість та невизначеність. Це призвело до значного розширення переліку «стратегічних партнерів» без чіткої ієрархії пріоритетів та конкретизації механізмів взаємодії. Відсутність системного підходу до визначення стратегічних партнерств негативно позначилася на ефективності цього інструменту, обмеживши можливості його практичної реалізації в ключових напрямках зовнішньої політики. Недостатня інституалізація партнерських відносин також ускладнювала розбудову довгострокових моделей співпраці, що мають визначальне значення для забезпечення національних

інтересів України в політичній, економічній та безпековій сферах.

Стратегічне партнерство можна розглядати як особливий формат міждержавної взаємодії, що передбачає послідовне та скоординоване співробітництво у сфері спільних стратегічних інтересів та цілей. На відміну від союзницьких відносин, воно не передбачає жорстких договірних зобов'язань у політичній, економічній чи безпековій площині. Основою таких відносин є спільне бачення розвитку, наявність узгоджених інтересів та прагнення до співробітництва у визначених сферах. Взаємодія між стратегічними партнерами може включати підтримку в міжнародних організаціях, координацію позицій у кризових ситуаціях, співпрацю у сфері безпеки та участь у спільних проєктах. При цьому певні розбіжності в окремих питаннях не є критичними і не мають негативно впливати на довгостроковий характер співробітництва.

У вузькому розумінні стратегічне партнерство формується навколо конкретних проєктів та ініціатив у таких сферах, як торгівля, енергетика, безпека, транспортна інфраструктура тощо. Його зміст визначається специфікою взаємодії держав, їхніми пріоритетами та рівнем політичної довіри. Для ефективної реалізації стратегічного партнерства необхідне чітке окреслення основних напрямів співпраці, механізмів взаємодії та засобів досягнення поставлених цілей. Інституційна спроможність сторін, а також узгодженість їхніх дій на міжнародній арені є визначальними чинниками успішного розвитку стратегічних партнерських відносин.

Взаємозв'язки стратегічного партнерства знаходять своє відображення у відповідних угодах та домовленостях, що закладають основу для їхньої практичної реалізації. У багатьох випадках такі відносини передбачають функціонування постійно діючих чи консультативних механізмів, які забезпечують координацію співпраці. Водночас недостатня формалізація

механізмів стратегічного партнерства може спричиняти труднощі в імплементації домовленостей, створюючи ризики для стабільності й ефективності взаємодії. Подібні відносини, як правило, встановлюються між державами, що мають стратегічне значення одна для одної та прагнуть використати партнерство для посилення власного впливу в міжнародному середовищі.

У певних випадках стратегічне партнерство може мати асиметричний характер, коли одна зі сторін є значно впливовішою за іншу. Українські дослідники визначають таку ситуацію як «асиметричне партнерство», яке може бути як позитивним, так і негативним залежно від характеру взаємодії. Співпраця між сильнішою державою та країною середньої ланки часто є вигідним рішенням, що сприяє залученню ресурсів, технологій і досвіду для слабшого партнера, водночас відкриваючи нові можливості для геополітичного впливу потужнішого актора.

Відносини України зі стратегічними партнерами відіграють ключову роль у її зовнішній політиці, визначаючи міжнародний статус держави та напрямки її інтеграції у світовий порядок. Залучення України до системи стратегічних відносин із провідними країнами світу підкреслює її значення як важливого суб'єкта міжнародних відносин. Вибір стратегічних партнерів ґрунтується на усвідомленні національних інтересів, визначенні пріоритетних напрямів розвитку та інструментів їхньої реалізації. В окремих випадках такі відносини можуть мати критичне значення для економічного зростання, безпеки та міжнародної стабільності України.

Розвиток стратегічного партнерства має бути одним із пріоритетних завдань української дипломатії та державних інституцій. Формування та поглиблення таких відносин є складним і тривалим процесом, який залежить від сукупності політичних, економічних, безпекових і культурних чинників. Важливо, щоб стратегічний партнер також був зацікавлений у

взаємодії, розглядаючи її як засіб реалізації власних національних інтересів.

Система стратегічного партнерства України формується відповідно до її стратегічного курсу на модернізацію та інтеграцію в глобалізований світ. Взаємодія з різними партнерами має бути гармонізованою та несуперечливою, що є одним із ключових завдань української дипломатії. У випадку виникнення конфліктних ситуацій між стратегічними партнерами, які зачіпають інтереси України, ухвалення рішень має базуватися на чіткій оцінці національних інтересів та відповідати довгостроковому курсу держави.

Україна визначає свої зовнішньополітичні пріоритети в трьох ключових вимірах стратегічного партнерства: інтеграція з Європейським Союзом, взаємодія з глобальними гравцями (США та КНР) і розвиток регіональних відносин (зокрема, з Польщею та Туреччиною).

Кожен із цих напрямів є автономним, але водночас взаємопов'язаним. Європейська інтеграція передбачає не лише зовнішньополітичну співпрацю, а й масштабні внутрішні реформи, спрямовані на досягнення відповідності правовим, економічним і соціально-політичним стандартам ЄС. Партнерство з провідними глобальними державами має на меті посилення міжнародних гарантій безпеки України, зміцнення її суверенітету, територіальної цілісності та демократичного розвитку.

Відносини України з кожним партнером мають свою специфіку. Співпраця зі США акцентується на безпекових аспектах, що підтверджує важливість гарантій безпеки для України. Водночас встановлення стратегічного партнерства з КНР відкриває нові можливості для розширення економічної взаємодії. Розвиток партнерства з Польщею, Туреччиною та іншими регіональними державами є ключовим для стабільності в

Центрально-Східній Європі та Чорноморському регіоні, які мають стратегічне значення для України.

ЄС залишається головним напрямом зовнішньополітичної стратегії України, а стратегічне партнерство з ним є одночасно важливим стимулом для внутрішніх трансформацій. Відносини між сторонами регулюються спільними документами, що відображають єдність стратегічних цілей — динамічний розвиток на засадах демократичних цінностей та формування системи регіональної безпеки. Глибока інтеграція України до європейських структур сприяє її модернізації та демократизації, а стратегічне партнерство з ЄС розглядається як один із ключових інструментів реалізації євроінтеграційних прагнень країни.

Відносини між Україною та ЄС охоплюють політичний, економічний та правовий виміри, сприяють поглибленню торговельних, соціальних і культурних зв'язків, а також зміцненню безпекової співпраці. Завершення переговорів щодо Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, включно з поглибленою та всеосяжною зоною вільної торгівлі, закладає основу для нового рівня співробітництва, що має стратегічне значення для європейської інтеграції України.

На регіональному рівні стратегічне партнерство України та Польщі є одним із найбільш розвинених і конкретизованих. Процес зближення національних інтересів двох держав розпочався з моменту здобуття Україною незалежності, коли були підтримані низка двосторонніх зовнішньополітичних ініціатив. Вони стали відправною точкою в подоланні історичних суперечностей, налагодженні механізмів примирення та розбудові стратегічної співпраці задля спільного європейського майбутнього. У межах стратегічного партнерства Польща добровільно взяла на себе значний комплекс моральних зобов'язань щодо підтримки України, зокрема в питаннях відстоювання її інтересів в Європейському Союзі, захисту

суверенітету та територіальної цілісності, а також сприяння її інтеграційним прагненням.

Оцінка політико-економічної співпраці свідчить про її важливість для обох країн та перспективність у контексті подальшого європейського поступу України. Польща виступає не лише ключовим адвокатом України в європейських структурах, а й важливим економічним партнером, що відкриває додаткові можливості для інтеграції у європейський простір.

Поряд із цим стратегічне партнерство України та Туреччини займає важливе місце в зовнішньополітичному курсі держави. Туреччина відіграє ключову роль у розбудові регіональної безпеки, що корелює із зовнішньополітичними пріоритетами України. Співпраця з Анкарою сприяє реалізації концепції Чорноморського регіону як простору миру, стабільності та безпеки. У цьому контексті важливим є спільний розвиток Організації Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС), зокрема створення зони вільної торгівлі та економічної кооперації. Окрім того, Україна і Туреччина беруть участь у регіональних миротворчих ініціативах, що є важливим фактором стабільності в регіоні. Обидві держави розташовані в безпосередній близькості до стратегічно важливих, але конфліктогенних регіонів – Балкан, Кавказу та Близького Сходу, що зумовлює необхідність консолідації їхніх зусиль у сфері безпеки.

З урахуванням динаміки глобальних економічних і політичних змін Україна повинна формувати довгострокову стратегію розвитку відносин з азійськими державами, які сьогодні є новими центрами економічного зростання. Враховуючи поступове зміщення світового економічного центру в бік Азії, Україна має потенціал для ефективного використання наявних можливостей шляхом розвитку взаємовигідної співпраці з країнами Азіатсько-Тихоокеанського регіону (АТР), особливо Східної та Південно-Східної Азії. Це зумовлено як економічними

та технологічними факторами, так і наявністю в цьому регіоні містких ринків збуту.

З огляду на зазначене, політичні та економічні інтереси України щодо взаємодії з країнами АТР доцільно структурувати за такими основними напрямками:

- розширення партнерських зв'язків із державами регіону, що здійснюють активний внесок у підтримку міжнародної стабільності та можуть сприяти реалізації модернізаційних проєктів в Україні;

- залучення фінансових ресурсів регіональних центрів, які мають значні валютні резерви та виступають провідними кредиторами та експортерами капіталу, для інвестування в українську промисловість та аграрний сектор;

- створення сприятливих правових та економічних умов для залучення іноземних інвестицій у високотехнологічні галузі економіки України, зокрема за участю приватного, державного та змішаного капіталу країн Східної Азії.

Таким чином, формування цілісної, послідовної та прозорої системи стратегічного партнерства України з ключовими державами світу сприятиме поступальному демократичному розвитку, модернізації суспільних процесів та зміцненню міжнародних гарантій безпеки держави.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15122104>

**ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ АЛЬМЕТРИЧНОЇ
НАУКОМЕТРІЇ В ПРОФІЛЯХ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ
ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОГО АЕРОКОСМІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. М. Є. ЖУКОВСЬКОГО «ХАРКІВСЬКИЙ
АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ» В АКАДЕМІЧНІЙ СОЦІАЛЬНІЙ
МЕРЕЖІ RESEARCHGATE**

К. В. Кислюк, д-р культурології, професор

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

У наукових і наукових публікаціях альтметрики (розшифровується як «альтернативні метрики») – це нетрадиційні бібліометричні показники, запропоновані як альтернатива або доповнення до більш традиційних показників впливу цитування, таких як імпакт-фактор і h-індекс [1].

Питання впровадження альтметричної методології вже розглядалось у вітчизняних наукових публікаціях, проте значного інтересу не привернуло [2]. Більше уваги приділено інноваційним бібліометричним показникам у Libraries and Information Science. Зокрема, у нещодавно опрацьованій нами вибірці включених до міжнародної наукометричної бази Scopus дослідницьких статей за 2023–2024 рр. з підкресленими методологічними орієнтирами в назві, анотації або ключових словах на сполучення тегів Bibliometrics; Scienometrics; Bibliometric Analysis припало 16 робіт, тоді як на сполучення тегів Altmetrics; Altmetric Attention Score припало 5 робіт. У центрі дослідницької уваги зарубіжних науковців опинилась проблема співвідношення між традиційною та новітньою методологіями підрахунку наукометричних показників [3].

Як відомо, основою альтметричної методології є підрахунки згадок у глобальній мережі. На нашу думку, більш-менш коректно співвідношення між класичною та альтернативною наукометриями можна простежити на прикладі т. зв. оцінки

наукового інтересу, запропонованою популярною академічною науковою мережею ResearchGate.com. Співробітники мережі наголошують, що оцінка наукового інтересу (Research Interesting Score) – «це зручний спосіб допомогти вам відстежити вплив ваших досліджень на наукове співтовариство». Оцінка поєднує прочитання унікальними членами ResearchGate завантажених у мережу наукових публікацій, рекомендації членів ResearchGate щодо важливості причитання означених публікацій та цитування (крім самоцитат) наявних у мережі наукових праць того чи іншого науковця (h-index) [4]. Найефективнішим способом підвищення RI Score пропонується завантаження в мережу якомога більшої кількості користувачами власних наукових праць.

Нами було проведено дослідження кореляції між альтиметричними показниками, обрахованими ResearchGate, та показниками, обрахованими Google Scholar, передусім індексом Гірша (h-індекс).

Дослідження проводилось методом довільної вибірки із верхньої частини списку (714 позицій) учасників RG з місцем основної роботи Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», згенерованим самою академічною мережею. До наведеної нижче таблиці було пропорційно включено науковці з надвисокими (>1000), високими (100–1000), вище за середніми (<100) показниками RI Score з умовним дотриманням паритету між чоловіками (50 %) та жінками (50 %). Менші показники оцінки наукового інтересу не брались до уваги у зв'язку з тим, що, за нашими особистісними спостереженнями, вони засвідчують нещодавню реєстрацію в ResearchGate, неповну кількість завантажених туди публікацій, а відтак не можуть вважатись репрезентативними. Дані у таблиці чинні станом на 08.02.2025. Правопис прізвищ та імен відповідає правопису в авторських профілях. Дані профілів Google Scholar, за винятком проф.

М. Пономаренка, верифіковано на основі даних Науково-технічної бібліотеки Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://library.khai.edu/avtori/>).

№ з/п	Прізвище, ім'я	Research Interest Score (RI Score) (оцінка наукового інтересу)	Кількість публікацій у ResearchGate та їх прочитань	Показники Google Scholar
1	Vladimir Lukin	RIS – 4 370 citations 10 470 h-index 43	969 121 097	citations 12 655 h-індекс 46
2	Nikolay N. Ponomarenko	RIS – 2262 citations – 5196 h-index – 25	248 38 436	citations 8500 h-індекс 34
3	Vyacheslav Kharchenko	RIS – 1938 citations – 2967 h-index – 26	418 95 476	citations 5435 h-індекс 33
4	Tetyana Nabokina	RIS – 645.1 citations – 113 h-index – 4	77 5 398	citations 193 h-індекс 7
5	Maria Danova	RIS – 417.3 citations – 80 h-index – 8	25 3268	citations 225 h-індекс 8
6	Alexander V. Totsky	RIS – 245.5 citations – 533 h-index – 13	81 11 889	citations 896 h-індекс 15
7	Yuriy Scob	RIS – 73.9 citations – 88 h-index – 5	110 3 882	citations 143 h-індекс 6
8	Galina Proscura	RIS – 71.2 citations – 69 h-index – 4	30 2 656	citations 188 h-індекс 6
9	Victoria Naumenko	RIS – 54.0 citations – 68 h-index – 5	35 3 455	citations 205 h-індекс 7
10	Olga Malyeyeva	RIS – 44.8 citations – 58 h-index – 4	19 1 431	citations 124 h-індекс 5

Отримані результати засвідчують єдину беззаперечну закономірність – авторитетні фахівці мають однаково високі

класичні та альтметричні наукометричні показники. Інші закономірності можуть бути визначені в надто широкому діапазоні, щоби вважатись по-справжньому об'єктивним. Тим не менш альтметричні показники вищі за показники традиційні (RI Score у діапазоні 44.8-73.9) при показнику індекса Гірша 5-7 доводять, що з працями даних науковців ознайомлена значно ширша аудиторія, ніж у випадку, коли вони були би оприлюднені тільки у наукових часописах.

Використані джерела

1. Altmetrics. Wikipedia. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Altmetrics> (дата звернення 07.02.2025).
2. Назаровець С. Перспективи використання сервісів альтметрікс в університетських бібліотеках України. *Вісник Книжкової палати*. 2016. № 6. С. 15–18.
3. Basumatary B., Tripathi M., Verma M. K. Does Altmetric Attention Score Correlate with Citations of Articles Published in High CiteScore Journals. *DESIDOC Journal of Library & Information Technology*. 2023. Vol. 43. № 6. P. 432–440. <https://doi.org/10.14429/djlit.43.06.19412>.
4. Research Interest Score. ResearchGate Help Center URL: <https://help.researchgate.net/hc/en-us/articles/14293473316753-Research-Interest-Score> (дата звернення 07.02.2025).

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15122112>

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У БІЗНЕСІ: ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА НОВІ МОЖЛИВОСТІ

*Л. В. Кислюк, канд. наук із соц. комунікацій, доцент
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Сьогодні штучний інтелект (ШІ, англ. AI) вже не просто тренд, а ключовий інструмент для бізнесу. Це не просто технологія, а потужний механізм, що змінює підхід до ведення справ у всьому світі. Він допомагає підприємствам будь-якого масштабу працювати швидше, ефективніше та краще розуміти своїх клієнтів.

Використання ШІ дає змогу компаніям виконувати різноманітні завдання, заощаджуючи час і ресурси. За даними міжнародної консалтингової компанії McKinsey, приблизно 27 % малих і середніх підприємств у світі вже впроваджують ШІ для автоматизації бізнес-процесів.

За даними опитувань Kantar Panel Ukraine, застосування ШІ найбільше спостерігається в охоронних системах (42 %), креативній індустрії (41 %), банківських послугах (40 %) та обслуговуванні клієнтів (40 %) [1].

Згідно з дослідженням Mastercard SME Index 2024, в Україні 21 % підприємців уже застосовують ШІ. Найчастіше його використовують у маркетингу, SMM-стратегіях, перекладі, створенні контенту та взаємодії з клієнтами. Ще 34 % бізнесів зацікавлені у впровадженні ШІ-технологій.

Штучний інтелект сприяє автоматизації рутинних завдань. Завдяки йому можна аналізувати великі обсяги даних, покращувати комунікацію з клієнтами, планувати бізнес-процеси та звільняти час для стратегічних рішень.

Використання ШІ підвищує ефективність і продуктивність бізнесу. Його алгоритми працюють швидше та точніше за

людину, допомагаючи підприємствам оптимізувати процеси та скорочувати витрати.

Штучний інтелект дає змогу використовувати персоналізований підхід. Аналізуючи великі масиви інформації, він допомагає бізнесу пропонувати клієнтам саме ті товари та послуги, які найкраще відповідають їхнім потребам. ШІ також може оптимізувати рекламу, рекомендації та навіть ціноутворення.

На основі ШІ можна розробляти персоналізовану рекламу. Він здатний передбачати потреби клієнта ще до того, як той сам про них задумається. Близько 80 % споживачів віддають перевагу компаніям, які розуміють їхні вподобання. Такі платформи, як Facebook і Google, використовують ШІ для підбору релевантної реклами, що підвищує ефективність продажів і рівень задоволеності клієнтів.

Штучний інтелект також допомагає прогнозувати та оптимізувати бізнес-процеси. Його алгоритми можуть передбачати тренди, прогнозувати попит на продукцію, допомагати ухвалювати зважені рішення, управляти ризиками та покращувати логістику, знаходячи приховані закономірності, які важко помітити людині.

Штучний інтелект є потужним інструментом у маркетингу та продажах. Він стає незамінним помічником, роблячи ці сфери ефективнішими та інноваційнішими.

Завдяки ШІ бізнес може аналізувати дані та передбачати майбутні тенденції. Компанії, які впроваджують ці технології, збільшують продажі в середньому на 73 %. Наприклад, завдяки ШІ Amazon генерує понад 35 % своїх продажів, аналізуючи попередні покупки клієнтів і пропонуючи їм найактуальніші товари.

Штучний інтелект також забезпечує підвищення рівня безпеки, особливо у сферах фінансів, кібербезпеки та охорони

здоров'я. Його використовують для виявлення шахрайства, запобігання загрозам і захисту конфіденційних даних.

Одна з ключових переваг ШІ – цілодобова доступність. На відміну від людини, системи на основі штучного інтелекту працюють безперервно, забезпечуючи бездоганну роботу чат-ботів, автоматизованих служб підтримки та інших сервісів.

Завдяки ШІ малий і середній бізнес може створювати ефективний контент для соцмереж, автоматизувати email-розсилки та адаптувати рекламні повідомлення для різних платформ. Також штучний інтелект дає змогу персоналізувати пропозиції клієнтам на основі їхніх попередніх покупок і інтересів, що значно підвищує лояльність і рівень продажів.

Кожне підприємство має свої унікальні потреби, і ШІ може стати універсальним інструментом для їх вирішення. Наприклад, українські малі компанії активно застосовують його у сфері мерчандайзингу, випереджаючи світові тенденції. Водночас є ще багато можливостей для розвитку, зокрема в напрямку покращення клієнтського сервісу та оптимізації управління запасами.

Штучний інтелект відкриває нові можливості для бізнесу, науки та повсякденного життя. Його впровадження допомагає компаніям стати ефективнішими, клієнтам отримувати якісніший сервіс, а суспільству – рухатися вперед у технологічному розвитку. Бізнес, який вже сьогодні інвестує у ШІ, отримує конкурентні переваги та відкриває нові горизонти для зростання. Міністерство цифрової трансформації України презентувало WINWIN AI Center of Excellence – центр передового досвіду з розробки та інтеграції ШІ, який трансформує державу, бізнес і суспільство, посилюючи глобальну конкурентоспроможність України. Центр упроваджуватиме штучний інтелект у державні процеси та ключові сфери життя: оборону, медицину, освіту та бізнес [2].

Основними перспективами розвитку центру для бізнесу є підтримка підприємств у впровадженні AI-рішень та створення інвестиційної екосистеми для розвитку українських AI-стартапів.

У межах Стратегії WINWIN передбачено створення таких центрів за всіма пріоритетними напрямками, зокрема EdTech, MedTech, XR, Secure Cyber Space тощо, основною метою яких є дослідити інновації, впровадити пілотні проєкти в Україні, а також залучити інвестиції та партнерів [2].

Використані джерела

1. Біла книга з регулювання ІІІ в Україні: бачення Мінцифри. URL: <https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/community/docs/Регулювання%20ІІІ.pdf> (дата звернення 24.02.2025).

2. Мінцифра запускає WINWIN AI Center of Excellence - центр передового досвіду з розробки та інтеграції ІІІ. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-zapuskae-winwin-ai-center-of-excellence-tsentr-peredovogo-dosvidu-z-rozrobki-ta-integratsii-shi> (дата звернення 28.02.2025).

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15122120>

ПОТЕНЦІАЛ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

А. А. Коляда, магістр

*Науковий керівник – канд. філос. наук, доцент, професор ХАІ,
зав. кафедри документознавства та української мови*

А. Є. Прилуцька

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Сучасні інформаційні технології радикально змінюють ландшафт працевлаштування, надаючи нові можливості як для роботодавців, так і для кандидатів. Завдяки впровадженню цифрових платформ, штучного інтелекту та автоматизованих алгоритмів процеси пошуку роботи та рекрутингу стають більш ефективними.

Одним із найзначніших аспектів впливу інформаційних технологій є розвиток онлайн-ресурсів для пошуку роботи. Платформи на кшталт LinkedIn, Work.ua та міжнародні сервіси, такі як Indeed і Glassdoor, забезпечують доступ до широкого спектра вакансій. Це дає змогу кандидатам швидко знаходити пропозиції, що відповідають їхнім навичкам і досвіду.

Штучний інтелект також відіграє важливу роль у рекрутингових процесах. Системи на основі ШІ здатні аналізувати резюме, порівнювати кваліфікацію кандидатів із вимогами вакансій і навіть прогнозувати їхню відповідність посаді. Це значно скорочує час обробки заявок і підвищує точність відбору.

Так, за результатами опитування ResumeBuilder.com понад 1000 працівників рекрутингових агентств уже у 2024 році:

- 47 % компаній провели або планують запровадити співбесіди з використанням ШІ;

- дві третини цієї групи вважають, що співбесіди з ШІ підвищують ефективність найму;

- 20% кажуть, що штучний інтелект буде використовуватися для прийняття рішень щодо кандидатів без участі людини;
- більш ніж половина вважають, що ШІ зрештою замінить менеджерів із найму людей.

Справді, новітні технології, зокрема автоматизація рекрутингу через чат-боти та цифрові співбесіди, стає все більш популярною. Чат-боти можуть відповідати на запитання кандидатів, допомагати з подачею резюме та проводити первинний відбір. Відеоспівбесіди та онлайн-тестування дають змогу роботодавцям оцінювати професійні навички кандидатів без необхідності особистих зустрічей.

Дистанційне працевлаштування та фриланс також отримують новий імпульс завдяки цифровим технологіям. Платформи для віддаленої роботи, такі як Upwork і Freelancer, відкривають можливості для фахівців знайти замовлення з усього світу, а компаніям – співпрацювати з найкращими спеціалістами незалежно від їхнього місцеперебування.

Не менш важливим аспектом сучасного працевлаштування є персональний брендинг у цифровому просторі. Ведення професійних блогів, створення особистих сайтів, активність у соціальних мережах та участь у тематичних онлайн-форумах допомагають зміцнити репутацію та залучити увагу потенційних роботодавців.

Таким чином, сучасні інформаційні технології відкривають нові перспективи як для роботодавців, так і для шукачів роботи, роблячи процес працевлаштування більш простим, оперативним і точним. Подальші дослідження використання цифрових інструментів у цій сфері дадуть змогу ще краще враховувати індивідуальні потреби та відповідати викликам сучасного ринку праці.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15122133>

ГЕЙМІФІКАЦІЯ В НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ БІБЛІОТЕКАХ ЯК ЗАСІБ ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІЖНОЇ АУДИТОРІЇ

М. Г. Шленьова, канд. філол. наук (PhD), доцент

А. А. Коляда, студентка

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Гейміфікація є сучасним інструментом підвищення мотивації до навчання та роботи з інформаційними ресурсами. В умовах цифрової трансформації та стрімкого розвитку технологій бібліотеки стикаються з низкою викликів, серед яких одним із найактуальніших є зниження інтересу молоді до традиційних форматів отримання знань. Молоде покоління значно більше часу проводить у цифровому середовищі, використовуючи мобільні додатки, соціальні мережі та інтерактивні платформи для навчання та розваг. У цьому контексті бібліотеки повинні шукати нові підходи до залучення молодіжної аудиторії, і гейміфікація є одним із найефективніших способів досягнення цієї мети.

Гейміфікація передбачає використання ігрових елементів у неігровому середовищі для підвищення мотивації, залучення аудиторії та створення більш динамічного та цікавого користувацького досвіду. Впровадження ігрових механік у діяльність науково-технічних бібліотек сприяє активному залученню користувачів, популяризації наукових досліджень та підвищенню ефективності використання бібліотечних фондів. Молодь, яка звикла до цифрових розваг та інтерактивних платформ, із більшою зацікавленістю бере участь у заходах, що містять елементи гри, змагання або винагороди.

Світовий досвід демонструє ефективність гейміфікації у бібліотечній справі. Наприклад, у США та країнах Європи вже тривалий час використовують інтерактивні освітні програми, побудовані за принципами гейміфікації. Британські бібліотеки активно використовують різні форми гейміфікації для залучення

відвідувачів, особливо молоді. Наприклад, вони проводять інтерактивні екскурсії, квести та ігри, пов'язані з їх колекціями. У бібліотеках Скандинавських країн активно застосовуються мобільні додатки, які дають відвідувачам змогу брати участь у віртуальних екскурсіях, виконувати інтелектуальні завдання та отримувати доступ до унікальних матеріалів.

В Україні практика гейміфікації бібліотек поки що перебуває на початковому етапі, проте вже є позитивні приклади впровадження ігрових механік у діяльність окремих бібліотек. Наприклад, деякі заклади впроваджують інтерактивні конкурси, онлайн-квести, а також читацькі марафони, що мотивують молодь до активної участі у бібліотечному житті.

Проте впровадження гейміфікації потребує ретельного планування та адаптації до особливостей бібліотечної діяльності. Для досягнення максимальної ефективності необхідно розробляти комплексні стратегії, що враховують інтереси молоді, інтегрувати сучасні технології, а також створювати партнерські проекти з навчальними закладами та ІТ-компаніями для розширення можливостей цифрових бібліотечних сервісів.

Таким чином, гейміфікація є перспективним напрямком розвитку бібліотечної справи, що дає змогу поєднувати традиційні підходи до збереження та поширення знань із сучасними цифровими технологіями. Завдяки гейміфікованим елементам бібліотеки можуть не лише залучити нову аудиторію, але й зробити процес навчання більш ефективним та захопливим.

Подальші дослідження у цій сфері мають бути спрямовані на створення нових ігрових механік, що сприятимуть більш активному використанню бібліотечних ресурсів та розвитку інтелектуального потенціалу молоді. Також важливим є проведення емпіричних досліджень для оцінки ефективності впроваджених гейміфікованих методик, що дасть змогу розробити рекомендації для їх подальшого вдосконалення.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15133087>

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ВЕЛИКОЇ ЛІТЕРИ В ТЕКСТАХ ДОКУМЕНТІВ

О. В. Коновченко, канд. філол. наук, доцент

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Однією з важливих навичок сучасного фахівця з інформаційної справи є грамотно скласти й оформлювати документи. Для цього він повинен знати правописні норми сучасної української літературної мови, вимоги стандартів на оформлення документів та стилістичні особливості ділового мовлення. Одним із проблемних правописних питань, щодо яких в документах часто припускаються помилок, є вживання великої літери.

Розглянемо найтипівіші ситуації вживання великої літери в документах.

По-перше, велику літеру в документах уживають для позначання власних назв (Український правопис, 2019). Найуживанішими в текстах документів є такі власні назви:

1) назви адміністративно-територіальних одиниць і географічні назви (назви держав, союзів / груп держав, населених пунктів, вулиць тощо):

— у назвах держав з великої літери пишуть усі компоненти назви: *Республіка Польща, Князівство Монако*;

— у назвах союзів і груп держав та інших географічних назв з великої літери пишуть усі компоненти назви, крім родових понять: *Європейське Економічне Співтовариство, Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця; Харківська область, місто Біла Церква, вулиця 23 Серпня*;

2) назви органів влади, закладів, установ, організацій, підприємств тощо:

– у назвах найвищих органів влади України та міжнародних організацій з великої літери пишуть усі компоненти назви: *Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Конституційний Суд України; Європейський Союз, Організація Об'єднаних Націй, Рада Безпеки ООН;*

– у назвах інших органів влади, у назвах закладів, установ, організацій, підприємств, товариств та об'єднань, політичних партій та рухів тощо України та світу з великої літери пишуть перше слово і всі власні назви, що входять до їхнього складу: *Рада національної безпеки та оборони України, Збройні сили України, Національний банк України, Міністерство освіти і науки України, Книжкова палата України, Харківський міськвиконком, Пісочинський районний відділ освіти Харківської області, Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут», Харківський тракторний завод, Публічне акціонерне товариство «Харківський машинобудівний завод «Світло шахтаря», Демократична партія України, Парк культури і відпочинку м. Харкова; Міжнародний валютний фонд, Всесвітній конгрес прихильників миру, Християнсько-демократичний союз Німеччини, Музей мадам Тюссо;*

– у назвах, що складаються із родового найменування і найменування в лапках, родове найменування пишуть з малої літери, у найменуванні в лапках з великої літери пишуть перше (або єдине слово) і власні назви: *видавництво «Ранок», готель «Харків», завод «Фармак», банк «Південний».*

Варто звернути увагу на те, що з великої літери пишуть перше / єдине слово скороченої назви установи, організації: *Будинок учителя (Харківський міський будинок учителя), Історичний музей (Харківський державний історичний музей).*

Слід пам'ятати, що назви частин, відділів, відділень, секторів та інших підрозділів установ, організацій, а також слова *актив, збори, з'їзд, конференція, президія, рада* (інституту тощо), *сесія, симпозіум* пишуть з малої літери: *кафедра документознавства*

та української мови, вчена рада гуманітарно-правового факультету, сесія Харківської міської ради, планово-економічний відділ Харківської обласної державної адміністрації;

3) назви посад, звань, титулів, рангів тощо:

– у назвах найвищих державних посад та посад керівників міжнародних організацій з великої літери пишуть перше слово і всі власні назви, що входять до складу назви: *Президент України, Голова Верховної Ради України, Генеральний прокурор України; Генеральний секретар ООН, Президент Французької Республіки, Прем'єр-міністр Канади;*

– у повних офіційних найменуваннях найвищих церковних посадових осіб з великої літери пишуть усі компоненти: *Вселенський Патріарх, Папа Римський, Святійший Патріарх Київський і всієї Руси-України.*

Назви інших посад, а також назви звань, учених ступенів, титулів, рангів, чинів, найменування інших церковних звань і посад пишуть з малої літери: *ректор, заступник міністра, кандидат технічних наук, заслужений діяч мистецтв; імператор, князь, король; митрополит Вінницький і Барський, архімандрит.* Однак в офіційних документах, у межах дипломатичного протоколу, а також для підкреслення урочистості назви посад міністрів, послів, президентів академій тощо можна писати з великої літери: *Надзвичайний і Повноважний Посол, Посол Республіки Польща, Міністр освіти і науки України, Президент Національної академії наук України;*

4) назви документів. У назвах найважливіших документів (міжнародного значення, дипломатичних документів), нормативно-правових актів, законів з великої літери пишуть перше слово, власні назви, перше слово після лапок: *Акт проголошення незалежності України, Конституція України, Кримінальний кодекс України, Закон України «Про пенсійне забезпечення»; Статут ООН, Договір про нерозповсюдження ядерної зброї, Потсдамська угода;*

5) назви свят, історичних подій тощо:

– у назвах державних свят України з великої літери пишуть усі компоненти: *День Незалежності України, День Соборності України, День Конституції України*, але: *День захисників і захисниць України*;

– в назвах інших свят, а також у назвах історичних подій, епох, календарних періодів, політичних, культурних, спортивних та інших заходів міжнародного або загальнодержавного значення з великої літери пишуть перше слово і всі власні назви, що входять до складу назви: *День української писемності та мови, Новий рік, 1 Травня, День знань; Марш миру, Олімпійські ігри*;

б) назви орденів, медалей, відзнак, премій. У таких назвах з великої літери пишуть перше слово і власні назви, що входять до їхнього складу (крім родових найменувань на зразок *орден, медаль, відзнака* тощо): *Нобелівська премія, Державна премія України в галузі науки і техніки, орден Держави* (узгоджене з родовою назвою найменування), *орден Князя Ярослава Мудрого, відзнака Президента України – Хрест Івана Мазепи, орден «Мати-героїня»* (неузгоджене найменування), *медаль «За військову службу Україні»*.

По-друге, велику літеру в документах вживають для позначання умовних власних назв, що є відмітною ознакою офіційно-ділового стилю. Такі власні умовні назви по суті є загальними назвами, які вжито зі спеціальною стилістичною метою. Зокрема, в актах міжнародного значення, у дипломатичних документах, в контрактно-договірній документації тощо з великої літери пишуть такі найменування: *Великі Договірні Сторони, Договірні Сторони, Сторони; Автор, Видавництво; Продавець, Покупець; Замовник, Виконавець*. Крім того, такими умовними найменуваннями виступають скорочені назви до повних офіційних назв установ, організацій, документів: *Університет, Агентство, Статут* тощо.

По-третє, у ділових листах з великої літери пишуть займенники **Ви, Ваш**, що є виявом ввічливості у звертанні до однієї конкретної особи тощо: *Повідомляємо Вам...; Вітаємо Вас...; у відповідь на Ваш запит...*

По-четверте, велику літеру в документах уживають для оформлення певних реквізитів, що може суперечити нормам літературної мови, але є вимогою стандарту на оформлення документів. Зокрема згідно з ДСТУ 4163:2020:

1) реквізити «Найменування юридичної особи вищого рівня», «Найменування юридичної особи», «Назва виду документа» друкують великими літерами: *ЗАЯВА, АРКУШ ПОГОДЖЕННЯ*;

2) прізвище особи подають великими літерами: *Іван ПЕТРЕНКО*;

3) слова «ЗАТВЕРДЖУЮ», «ЗАТВЕРДЖЕНО» в грифі затвердження, слова «ПОГОДЖУЮ», «ПОГОДЖЕНО», «СХВАЛЕНО» в грифі погодження, слова «СЛУХАЛИ», «ВИСТУПИЛИ», «УХВАЛИЛИ» в протоколі, слова «ВИРІШИЛИ», «НАКАЗУЮ», «ЗОБОВ'ЯЗУЮ» в організаційно-розпорядчих документах друкують великими літерами. Після слів «СЛУХАЛИ», «ВИСТУПИЛИ», «УХВАЛИЛИ», «ВИРІШИЛИ», «НАКАЗУЮ», «ЗОБОВ'ЯЗУЮ» текст починають з великої літери:

Збори ВИРІШИЛИ:

Затвердити план роботи на 2024/2025 н. р.

По-п'яте, велику літеру в документах уживають в оформленні рубрик тексту, а також переліків, які нумерують арабськими цифрами з крапкою (1. *Предмет контракту*).

Отже, уживання великої літери в документах обумовлене правописними нормами сучасної української літературної мови, вимогами стандартів на оформлення документів та стилістичними особливостями ділового мовлення. Знання цих норм допоможе фахівцеві з інформаційної діяльності грамотно скласти й оформлювати документи.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15133109>

ЦИФРОВИЙ МАРКЕТИНГ У ДІЯЛЬНОСТІ АКАДЕМІЧНИХ БІБЛІОТЕК

*Т. М. Костирко, канд. наук із соц. комунікацій,
директор Наукової бібліотеки
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова*

Нерозривний вплив технологій на цифровий маркетинг не викликає сумнівів у нинішню цифрову епоху, оскільки вони плавно інтегруються в наше повсякденне життя. Цифровий маркетинг стає важливою частиною будь-якої ефективної маркетингової діяльності, що характеризується швидкими змінами, новими технологіями та різноманітністю споживчих звичок. Це динамічне середовище представлене широким спектром важливих науково-практичних завдань. Прогнозується, що поширеність цього маркетингового підходу в подальшому буде зростати, оскільки сфера його застосування постійно розширюється. Отже, з наукової точки зору, прогнозування динаміки та розширення діяльності в рамках цифрового маркетингу стає життєво важливим компонентом сфери маркетингу будь-якої організації.

Маркетингові дослідження в структурі цифрового маркетингу складаються переважно з досліджень конкурентного і споживацького середовищ, а також досліджень ринку інтернету.

Відповідно до структури цифрового-маркетингу, основними його напрямками в діяльності бібліотек стає:

- аналітичний (маркетингові дослідження) – вивчення ринку, користувацького попиту й конкурентів, ефективності продуктів і послуг, комунікаційних зв'язків і маркетингових кампаній;
- управлінський, який передбачатиме розробку маркетингової стратегії, організацію і підтримку внутрішніх маркетингових процесів;

– виробничий – розробка і впровадження в практику нових продуктів і послуг та їх сервісне забезпечення (клієнтська підтримка);

– розподільчий – формування попиту і визначення засобів його підживлення;

– комунікативний – PR-методи, спрямовані на зміцнення репутаційного та іміджевого потенціалу.

Цифровий маркетинг в академічних бібліотеках передбачає використання всіх можливих форм цифрових каналів для просування бібліотечної продукції та послуг.

Сьогодні інформація про послуги й продукти комплексно представлена на вебсайтах бібліотек, які, з одного боку, є бібліотечними представництвами в інтернет-просторі, ефективними інструментами комунікації та PR, а з іншого – комплексними інтегрованими бібліотечними продуктами.

Сайт є майданчиком, який дає змогу взаємодіяти із соціальними мережами, мобільними пристроями, забезпечує трафік користувачів та вимірювання відвідувань і дій. Удосконалення технологій уможливорює перехід від текстового наповнювання до відео, прив'язку до QR-кодів, інфографіки, фото, карт навігації, порівняльний аналіз інформаційних продуктів та послуг. Залучення та утримання користувачів на сайті бібліотеки потребує розміщення актуальної змістовної інформації щодо заходів, які у ній відбуваються, інформаційної продукції бібліотеки та новітніх сервісів.

Пошукова оптимізація є технічно маркетинговим інструментом, а не самостійною формою маркетингу. Вважається, що це – мистецтво та наука про те, як зробити вебсторінки привабливими для пошукових систем. Процес вимагає аналізу й оцінки різних факторів, що сприяють досягненню максимального рейтингу. Сьогодні найважливішими елементами, які слід враховувати під час оптимізації сайту, є:

якість контенту; рівень залучення користувачів; мобільність; кількість та якість зовнішніх посилань.

Цифровий маркетинг доповнив інтернет-маркетинг, зокрема, можливостями мобільного зв'язку. В результаті з'явилися додаткові можливості розширення аудиторії маркетингового впливу за рахунок власників засобів мобільного зв'язку, що підвищило ефективність маркетингової діяльності в умовах інформатизації суспільства. Важливе місце серед сучасних засобів інтернет-комунікацій посідають мобільні бібліотечні послуги, доступні користувачам бібліотеки у будь-який час з мобільних пристроїв і мобільного інтернету. На мобільній версії сайту доступна інформація про години роботи бібліотеки, телефони, адреси електронної пошти, різні профілі тощо. Розроблення й впровадження мобільних додатків у бібліотечну діяльність дає можливість популяризувати накопичений бібліотечною установою інформаційний масив. Завдяки мобільним додаткам можна розширити доступ до друкованих, цифрових бібліотечних фондів, колекцій, унікальних матеріалів тощо. Мобільна версія вебсайту повинна забезпечувати читачеві доступ до інформаційних бібліотечних продуктів – бібліотечних новин, списків нових надходжень літератури, каталогів, колекцій електронних книг, баз даних, різних видів sms-повідомлень.

E-mail маркетинг вирізняється своїм потенціалом серед сучасних інструментів цифрового маркетингу, до яких належать: інтерфейсна інфографіка; тематичні добірки та огляди; розсилка у вигляді постів. Інфографіка дає змогу будь-якому користувачу сприймати інформацію швидше ніж звичайний текст.

Одним із улюблених інструментів інтернет-маркетингу для бібліотеки є відеореклама. Інструменти для створення та редагування відео зі штучним інтелектом тепер можуть генерувати відзнятий матеріал і надавати інші ресурси – шаблони, голос за кадром та автоматичне редагування – для створення професійних відео для різноманітних корпоративних й

особистих ініціатив. Ці програми, які часто називають відеогенераторами зі штучним інтелектом, оскільки вони використовують генеративний штучний інтелект для створення вмісту, використовують в своїй діяльності сучасні бібліотекарі.

Таким чином, в умовах цифровізації всіх сфер життя саме складові цифрового маркетингу є інструментом підвищення ефективності роботи бібліотеки, зокрема академічної. Цифровий маркетинг у системі електронних комунікацій допомагає академічним бібліотекам краще розуміти інформаційні потреби своїх користувачів, створювати сучасні цифрові інформаційні ресурси та онлайн-послуги, які відповідають цим потребам.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15133121>

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ ОЦИФРУВАННЯ АРХІВНИХ ФОНДІВ

А. Є. Котолуп, студентка

*Науковий керівник – д-р наук із соц. комунікацій,
професор Г. В. Шемаєва*

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Оцифрування архівних фондів є пріоритетним завданням сьогодення. Це зумовлене зростанням впливу інформаційних технологій на архівну діяльність, необхідністю збереження документів від нещасних випадків, особливо в умовах воєнного стану в Україні. Оцифрування надасть можливість ефективного зберігання, забезпечить довговічність. На цьому наголошує більшість дослідників та фахівців архівів. Зокрема, відзначається важлива роль електронної складової архівів у здійсненні їх інформаційно-комунікаційної функції; формуванні позитивного образу установи. Серед позитивних ознак цифровізації архівів виділяють: цілодобову доступність інформації, оперативне оновлення інформації, урахування запитів та пропозицій користувачів, надання великого обсягу інформації, персоналізацію інформації для певної цільової аудиторії, багатоаспектний та швидкий пошук необхідних даних. Зазначене актуалізує дослідження якості оцифрування архівних документів.

Особливо значущим у цьому контексті є використання ефективної методики оцифрування архівних фондів та спеціалізованого обладнання. Науковці визначають методику оцифрування документів як системне переведення фізичних або аналогових документів у цифровий формат, що ґрунтується на застосуванні сучасних технологій та інструментів.

Оцифрування документів виконується за допомогою різних видів сканерів або цифрової фотокамери. Спеціальна програма

оптичного розпізнавання знаків коду перетворює оцифрований документ на редагований текст за допомогою відповідного програмного забезпечення.

Загалом в архівних установах, залежно від методу оцифрування, використовують таке обладнання:

- планетарні сканери, що працюють безконтактно, є дуже чутливими до переміщення і можуть легко пошкодитися;
- книжкові сканери архівного призначення із колискою, що дає змогу сканувати зшиті документи без розгортання їх;
- книжкові сканери на основі цифрових фотоапаратів рекомендується для оцифрування документів із згасаючими текстами;
- професійні слайд-сканери для оцифрування фотоплівки та слайдів з високою роздільною здатністю та оптичною щільністю;
- планшетні або плівкові сканери для оцифрування фотодокументів з оптичною щільністю та роздільною здатністю не менше ніж 2400 dpi.

Під час копіювання документ піддається короткотривалому, але інтенсивному впливу ультрафіолетового та інфрачервоного випромінювання від обладнання. Крім того, у процесі оцифрування існує загроза фізичного пошкодження матеріалу та виникнення на ньому фізичних дефектів. Тому при виборі техніки враховують роздільну здатність, яка має бути не менше 600 dpi для оцифрування документів з паперовою основою. Радять не використовувати планшетні сканери, оскільки вони можуть негативно впливати на документи за технічними параметрами. Багато архівних установ розробляють власні стратегії і плани для впровадження цифрових технологій та оцифрування документів.

Отже, процес оцифрування архівних фондів є складним і потребує врахування особливостей технічного обладнання для отримання якісного цифрового документа.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15133620>

«КІНЕЦЬ ІСТОРІЇ», «КОНФЛІКТ ЦИВІЛІЗАЦІЙ» ЧИ «НОВИЙ СВІТОВИЙ ПОРЯДОК»: ОСНОВНІ АСПЕКТИ СУЧАСНИХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

І. Б. Кривдіна, канд. іст. наук, доцент

В. А. Муляр, здобувач

Національний університет «Одеська політехніка»

Світ вступає в нову епоху, і одразу ж виникає безліч теорій щодо того, яким буде його майбутнє. Деякі дослідники говорять про «кінець історії», інші вважають, що ми повертаємося до класичного суперництва між національними державами. Існує також думка, що нації-держави поступово слабшають під впливом двох протилежних тенденцій – регіонального розпаду та глобалізації. Кожен із цих підходів пояснює певні аспекти сучасних трансформацій, проте не враховує ключової, найважливішої складової проблеми.

У світі, що формується, головним джерелом суперечностей більше не будуть ні ідеологічні розбіжності, ні економічні суперечності. Найважливішим фактором, який розмежовуватиме людство та визначатиме основні конфлікти, стане культура. Національні держави, безумовно, продовжать відігравати ключову роль у міжнародних відносинах, проте найзначніші зіткнення відбуватимуться саме між групами, що представляють різні цивілізаційні простори. У ХХІ столітті протистояння цивілізацій набуде визначального значення у світовій політиці. Межі між ними стануть лініями розламу, які в майбутньому можуть перетворитися на зони конфліктів. Війни цивілізацій можуть стати останнім етапом еволюції глобальних протистоянь у сучасному світі.

Якщо у XVII–XVIII століттях ключовими учасниками міжнародних конфліктів були монархи, які прагнули розширити свої володіння, зміцнити владу та посилити свою армію, то після

Великої Французької революції головним суб'єктом світової політики стали нації. Саме вони визначали головні вектори протистояння в XIX столітті. Проте цей порядок змінився після Першої світової війни. Зокрема, революційні події в Росії спричинили зміну акцентів: відтепер головним фактором міжнародних конфліктів стали не нації, а ідеології.

У XX столітті головна боротьба розгорнулася між трьома політичними ідеологіями – комунізмом, нацизмом і ліберальною демократією. Після Другої світової війни залишилося два головні ідеологічні табори – комуністичний і демократичний, що уособлювалися у двох наддержавках: Радянському Союзі та Сполучених Штатах. Ці країни не були класичними національними державами у європейському розумінні, а їхня самоідентифікація базувалася на ідеологічних принципах. Усі ці конфлікти – між правителями, націями та ідеологіями – були внутрішніми суперечностями західної цивілізації. Як зазначав історик У. Лінд, ці війни можна вважати своєрідними «громадянськими війнами Заходу». Такий підхід можна застосувати не лише до холодної війни, а й до світових війн, а також до більш ранніх конфліктів XVII–XIX століть.

Проте з кінцем холодної війни завершується і панування західної цивілізації у світовій політиці. На перший план виходить взаємодія між Західним світом та іншими цивілізаціями. Якщо раніше незахідні народи були переважно об'єктами колоніальної політики, то тепер вони самі стають активними учасниками міжнародних відносин. Вони більше не є лише спостерігачами або жертвами історичних процесів, а беруть безпосередню участь у формуванні нового світового порядку [1].

Основними аспектами сучасних геополітичних трансформацій є:

1. *Фундаментальні цивілізаційні відмінності.* Перш за все, варто відзначити, що розбіжності між цивілізаціями – не просто очевидна реальність, а найсуттєвіший їхній елемент. Кожна

цивілізація має унікальний шлях розвитку: від історії, мови та культури до традицій і, головного, релігійних переконань. Ці відмінності формують різні погляди на взаємини між Богом і людиною, індивідом і спільнотою, громадянином і державою, а також впливають на уявлення про права та обов'язки, свободу і примус, рівність і ієрархію. Такі фундаментальні ознаки, що формувалися століттями, є набагато глибшими за відмінності політичних ідеологій чи режимів. Хоча розбіжності не завжди призводять до конфлікту, історія свідчить, що саме вони були джерелом найбільш тривалих і кривавих протистоянь [2].

2. Зростання глобальної взаємопов'язаності. У сучасному світі відбувається активізація контактів між народами різних цивілізацій, що спричиняє посилення цивілізаційної самосвідомості. Таке зростання взаємодії сприяє як усвідомленню відмінностей, так і закріпленню внутрішньої спільності всередині кожної цивілізації. Наприклад, північноафриканська міграція до Франції викликала певну ворожість, але водночас зміцнила позитивне ставлення до груп іммігрантів, що дотримуються традиційних цінностей. Подібно, американці гостріше реагують на японські інвестиції, ніж на набагато більші фінансові потоки з Канади чи Європи, що ілюструє, як взаємодія культурних суб'єктів посилює їхню ідентичність і викликає зростання суперечок, що сягають корінням у минулі традиції.

3. Відродження релігійних почуттів в умовах глобальних змін. Процеси економічної модернізації та соціальних трансформацій розмивають традиційну прив'язку людей до географічних просторів, що знижує значущість нації-держави як основного ідентифікатора. Утворена таким чином прогалина швидше заповнюється релігійними цінностями, часто набуваючи форм фундаменталістських рухів. Ці тенденції спостерігаються не лише в ісламі, а й у західному християнстві, іудаїзмі, буддизмі та індуїзмі. Як підкреслює Г. Вайгель, десекуляризація стала

однією з панівних соціальних сил кінця ХХ століття. Відродження релігійних почуттів, або «реванш Бога», створює міцну основу для ідентифікації та відчуття належності до спільнот, що виходять за рамки традиційних національних кордонів [3].

4. Подвійність ролі Заходу і процес девестернізації. Сучасне зростання цивілізаційної самосвідомості зумовлене і подвійністю ролі Заходу. З одного боку, Захід перебуває на піку своєї могутності, але з іншого – це спричиняє реакцію незахідних цивілізацій, які повертаються до власних культурних коренів. Ми все частіше чуємо про «повернення в Азію» Японії, занепад впливу ідей Неру та індуїзацію Індії, невдачу західних моделей соціалізму та націоналізму на користь «реісламізації» Близького Сходу, а також обговорення щодо вестернізації чи русифікації Росії. Колись еліти незахідних країн здебільшого формувалися під впливом західної освіти та культури, проте населення зберігало свою автентичність. Сьогодні ж спостерігається інтенсивний процес девестернізації серед еліт, що супроводжується зростанням популярності західних, головню американських, норм і стилю життя серед широких верств населення.

5. Невід’ємність культурних характеристик. Нарешті, варто відзначити, що культурні особливості менш схильні до змін порівняно з економічними та політичними чинниками. Вони є набагато стійкішими і складнішими для компромісного вирішення. Наприклад, у колишньому Радянському Союзі політична трансформація могла змінити світогляд людей, але, незважаючи на всі зусилля, росіяни не можуть стати естонцями, а азербайджанці – вірменами. Це свідчить про те, що культурні корені та традиції мають глибоку історичну основу, яка рідко піддається радикальним змінам, і саме ці стійкі відмінності визначають майбутні виклики в глобальній політиці [4].

Щодо можливості Третьої світової війни та загальних глобальних загроз, то наступне десятиліття може стати вирішальним для світової безпеки. У період 2027–2035 рр. зросте ймовірність великого збройного конфлікту, який може стати Третьою світовою війною. Основними загрозами міжнародному порядку залишаються Росія та Китай, які намагаються змінити існуючі глобальні правила та послабити позиції США.

Ядерна загроза досягає безпрецедентного рівня. США вперше в історії стикаються з двома ядерними суперниками – Китаєм та Росією, що змушує переосмислити їхню оборонну стратегію. Додатковим викликом залишається Іран, який продовжує розвиток ракетних програм і потенційно здатний створити ядерну зброю.

Потенційне зіткнення між США та їхніми головними геополітичними опонентами стає дедалі реальнішим. У зв'язку з цим стратегічна позиція Америки потребує серйозних змін – як у ядерній політиці, так і в неядерних військових можливостях. Наголошується на необхідності модернізації ядерного потенціалу США та посиленні здатності швидко реагувати на кризові ситуації [5].

Таким чином, серед дослідників триває дискусія щодо остаточного, в тому числі й термінологічного, визначення характеру сучасних геополітичних трансформацій. Основними найбільш поширеними поняттями, які використовуються, є «кінець історії», «конфлікт цивілізацій» та «новий світовий порядок». Кожне з них відображає певний підхід до проблеми та, безумовно, заслуговує на увагу.

Використані джерела

1. Гайсенюк В. Теорія конфлікту цивілізацій Хантінгтона. *ACADEMIA*. URL: https://www.academia.edu/7883787/Теорія_конфлікту_цивілізацій_Хантінгтона (дата звернення: 01.03.2025).

2. Глобальна та національна безпека / Абрамов В. І., Ситник Г. П., Смолянчук В. Ф. та ін. Київ : НАДУ, 2016. 784 с.

3. Релігія у світі глобалізації. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/44112/2010_56_18.pdf?sequence=1 (дата звернення: 10.03.2025).

4. Визнання універсальності прав людини: декларативні стандарти чи безумовність політики цивілізованої держави. Chernivtsi law school. Юридичний факультет ЧНУ ім. Юрія Федьковича. URL: <https://law.chnu.edu.ua/vyznannia-universalnosti-prav-liudyny/> (дата звернення: 12.03.2025).

5. Січень І. Загроза Третьої Світової війни. Чи наважиться Росія її розпочати? *Борисфен Інтел*. Незалежний аналітичний центр геополітичних досліджень. URL: <https://bintel.org.ua/analytics/politics/zagroza-tretoyi-svitovoyi-vijni-chi-navazhitsya-rosiya-yiyi-rozpochati/> (дата звернення: 12.03.2025).

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15133630>

КРЕАТИВНА РЕАЛЬНІСТЬ СУЧАСНОГО КІНООБРАЗУ

Я. М. Кунденко, канд. філос. наук, доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Кінематограф з часів свого виникнення не вважається видом мистецтва або частиною «високої культури», що створює духовну основу людини та суспільства. Але часи кризи і трансформацій змінюють все. Накопичене в теоретичних дослідженнях розуміння кіно як найважливішого синтетичного мистецтва, що є узагальненою формою мистецтва загалом, підтверджується існуванням авторського і незалежного напрямку в кіномистецтві, який створює шедеври, що змінюють суспільну та особистісну свідомість, формує «людину маси» та еліту, створює ідеології – тоталітарні та ліберальні. Що надає кінообразу можливість бути основою довершеного засобу комунікації і пропаганди. Актуальна проблема, яким чином кіно існує на межі мистецтва та повсякденності, комунікації та самотності, диктатури та свободи, є метою цієї роботи. Досягнення цієї мети передбачає визначення кіно як особливого виду мистецтва й засобу комунікації, що створює нову віртуальну реальність існування інформаційного суспільства та гіпертекст життя сучасної людини.

Кіно, як синтетична форма мистецтва, є важливим каналом для комунікації та висловлення різних аспектів людського життя й філософських проблем, відображає та вирішує численні філософські питання та проблеми, які цікавлять людей. Є декілька важливих життєвих тем, які часто висвітлюються у кіно поряд (або поверх) з розважальним змістом:

– існування та сенс життя. Приклад: «Blade Runner» («Той, що біжить по лезу») режисера Рідлі Скотта. Цей науково-фантастичний фільм, оснований на романі Філіпа К. Діка,

досліджує тему штучного існування та людської ідентичності, розповідаючи про співіснування людей та роботів та ставлячи питання про те, що робить людину справжньою та відмінною від інших об'єктів природи;

– свобода вибору та провіденціалізм. Приклад: «A Clockwork Orange» («Механічний апельсин») режисера Стенлі Кубрика. Фільм розглядає етичні та моральні питання, пов'язані зі свободою та контролем над людською природою, підкреслюючи межу свободи та контролю;

– мораль та етика. Приклад: «The Shawshank Redemption» («Втеча з Шоушенка») режисера Френка Дарабонта. Фільм висвітлює питання моралі, справедливості та спроби вижити в умовах несправедливості;

– співвідношення індивіда та суспільства. Приклад: «The Matrix» («Матриця») режисерів Лани та Ларрі Вачовські. Фільм розглядає тему можливості тотального контролю суспільства над індивідом та його визволення від цього контролю;

– міжособистісні відносини та любов. Приклад: «Eternal Sunshine of the Spotless Mind» («Вічне сяйво чистого розуму») режисера Мішеля Гондрі. Фільм досліджує тему любові та міжособистісних відносин, пам'яті та свідомості;

– філософія часу та простору життя. Приклад: «Interstellar» (Міжзоряний) режисера Крістофера Нолана. Фільм вивчає відносини між часом та простором у контексті космічних подорожей.

Андре Базен, видатний французький кінокритик і теоретик, що відіграв значну роль у формуванні теорії кіно, припускає, що певні кінематографічні техніки, такі як глибокий фокус і тривалі кадри, сприяють створенню «онтологічних образів», які відносяться до образів, що підтримують прямий і безпосередній зв'язок із реальністю.

Фільми не тільки розкривають різні глибинні питання, а й надають глядачам можливість розширити своє розуміння

основних проблем людської існування. Кіно є формою мистецтва та одночасно формою масової комунікації, яка об'єднує в собі візуальні, звукові та наративні аспекти. Кіно – узагальнювальна форма мистецтва і синтетичний вид масмедіа, що використовує рухомі звуко-зорові образи для зображення дійсності як взаємодії людини і реальності, що її оточує (фізична та соціальна), що розвивається.

Крім того, кіно є основним розважальним засобом для масової аудиторії. Фільми надають можливість відпочити, розслабитися та пережити емоції через віртуальні історії та образи. Пересічний глядач, як правило, не аналізує фільму, не замислюється над тим, що бачить на екрані, а лише активно «переживає» хід подій та своє інтуїтивне ставлення до них. Можна говорити, що в разі масових комунікацій кіно часто відсутнє естетичне відношення до сприйманого. Тож кіно здебільшого використовується як розважальна та рекреаційна комунікація.

Однак кіномистецтво може впливати на погляди, переконання та емоції глядачів. Візуальні та звукові ефекти, а також сценарії можуть суттєво впливати на формування світогляду та сприйняття глядача. Кінофільми відображають культурні, історичні та соціальні аспекти суспільства, мають потужний глобальний ефект комунікації, оскільки кінообраз може долати географічні та культурні бар'єри. Фільми можуть стати спільним джерелом розваг та інформації для аудиторій по всьому світу, включати найважливіші аспекти розуміння людського життя. Кіномистецтво порушує важливі соціальні питання та ініціює глибокі дискусії в суспільстві. Кінофільми ставлять під сумнів статус-кво, формулюють проблеми та породжують дискусії серед глядачів.

Одночасно кіно, як вид масової комунікації, може використовуватися для маніпулювання історичними подіями, нав'язування традицій, формування образів та впливу на

сприйняття минулого та майбутнього, відтворювати історичні події, які пропонують упереджені, заздалегідь ідеологічно прораховані тлумачення чи перекручення історії, або створювати конкретні образи та символи, які потім стають важливими частинами культурного спадку. Ці образи можуть використовуватися для створення потужних «живих» стереотипів минулого, які вигідні політичним режимам сьогодення. Фільми часто використовують для формування враження про те, яким було минуле і яким має бути сьогодення та майбутнє. Тому дуже актуальним є завдання створювати такий кіновзірець, який дає приклад виховання, просвіти та саморозвитку людини, без-кризового існування спільнот і суспільства загалом.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15133637>

АВТОМАТИЗАЦІЯ В БІБЛІОТЕЧНИХ УСТАНОВАХ У КООРДИНАТАХ СУЧАСНОГО ДОКУМЕНТОЗНАВЧОГО ЗНАННЯ

Є. Куц, студентка

*Науковий керівник – канд. філос. наук, доцент, професор ХАІ,
зав. кафедри документознавства та української мови*

А. Є. Прилуцька

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Автоматизація в бібліотечних установах є важливим аспектом модернізації бібліотечної та інформаційної діяльності. Вона охоплює процеси автоматичного управління ресурсами, обробки даних і забезпечення доступу до інформаційних послуг за допомогою інформаційних технологій. Науковці вважають автоматизацію бібліотечних процесів необхідною умовою для покращення ефективності функціонування бібліотек в умовах швидкого розвитку цифрових технологій. Одним із основних напрямків автоматизації є впровадження електронних каталогів, інтеграція баз даних, а також систем автоматизованого обслуговування користувачів. У результаті впровадження таких систем бібліотеки мають змогу здійснювати швидку обробку та збереження величезних масивів інформації, що дає змогу значно підвищити якість обслуговування користувачів [2; 4; 11].

Література, присвячена теоретичним та практичним аспектам автоматизації в бібліотечній сфері, містить численні дослідження, що окреслюють основні напрями та інновації в цій галузі. Одним із таких джерел є збірка матеріалів Міжнародної наукової конференції «Бібліотека. Наука. Комунікація. Актуальні питання збереження та інноваційного розвитку наукових бібліотек» (2023). У цьому виданні розглядаються основні питання автоматизації бібліотечних процесів, збереження інформаційних ресурсів та інноваційний розвиток бібліотечних установ, що є

важливими аспектами в умовах цифровізації бібліотечної справи. Автори наголошують на важливості інтеграції нових технологій у бібліотечні процеси для забезпечення безперешкодного доступу до наукових і культурних ресурсів [1].

У роботах Н. Глушкової, зокрема в статті «Міжнародна співпраця українських бібліотек: стан і перспективи», порушуються питання розвитку співпраці між бібліотеками різних країн у контексті автоматизації. Автор акцентує увагу на важливості міжнародного обміну досвідом у сфері бібліотечних інформаційних технологій та процесів автоматизації, що сприяють розвитку відкритих бібліографічних систем і електронних архівів на міжнародному рівні. Ця співпраця є необхідною для підтримки глобальних стандартів автоматизації бібліотечної діяльності [3].

Іншою важливою роботою є «Цифрова гуманітаристика та бази даних документальної культурної спадщини в бібліотеках України» (2020), де автори досліджують впровадження сучасних інформаційних технологій для автоматизації процесів обробки культурної спадщини в бібліотеках. Окремо розглядаються бази даних, які зберігають інформацію про рідкісні документи та книги, що мають велике значення для культурної пам'яті нації. Відзначається, що автоматизація дає змогу не тільки поліпшити доступ до цих матеріалів, але й забезпечити їх збереження на довгострокову перспективу [5].

Видання «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» (2023) є важливим посібником для фахівців, що працюють з автоматизацією бібліотечних установ. Це джерело дає огляд основних аспектів автоматизації в бібліотечній сфері, таких як автоматизовані системи управління бібліотечними фондами, електронні каталоги та інтегровані бази даних. Такі технології дають змогу бібліотекам зберігати великий обсяг інформації, зменшувати час обробки запитів користувачів та підвищувати рівень ефективності обслуговування [6].

Важливим аспектом автоматизації є також монографія «Інформаційне протиборство: роль та практика діяльності бібліотек, архівів і музеїв» (2023), де висвітлюється питання використання бібліотеками інформаційних технологій у контексті сучасних викликів, таких як інформаційні війни та збереження інформаційної безпеки. Це видання підкреслює роль автоматизованих систем у забезпеченні ефективної роботи бібліотек у кризових ситуаціях, а також у збереженні цінних архівних документів [7].

Автори книги «Бібліоанімація» (2023) розглядають автоматизацію в контексті соціальної ролі бібліотек. Вони акцентують на важливості використання автоматизованих інформаційних систем для залучення різних груп населення до активного користування бібліотечними послугами, зокрема через веб-ресурси та інтерактивні платформи [8].

У роботах Я. Левченка («Вебтехнології в обслуговуванні користувачів бібліотечних установ», 2022) розглядаються інновації в бібліотечному обслуговуванні через вебтехнології [9]. Автор висвітлює впровадження автоматизованих сервісів, таких як онлайн-реєстрація користувачів, електронні читальні зали та автоматичне надання консультацій через чат-боти. Ці нововведення суттєво покращують доступність бібліотечних ресурсів і зручність користування ними [10].

Таким чином, сучасний стан теоретичних досліджень особливостей автоматизації в бібліотечних установах підкреслює не лише технічні аспекти процесів автоматизації, але й соціальні та культурні вимоги до сучасних бібліотек. Від впровадження нових інформаційних технологій залежить не тільки поліпшення управлінських процесів, а й доступність інформації для широких верств населення, що має велике значення для розвитку суспільства.

Використані джерела

1. Бібліотека. Наука. Комунікація. Актуальні питання збереження та

інноваційного розвитку наукових бібліотек : Міжнародна наукова конференція (Київ, 3-5 жовтня 2023 р.). Київ : Нац. б-ка ім. В. І. Вернадського, 2023. 83 с.

2. Бібліотека. Люди. Війна. Втрати і звершення : зб. тез і повідомл. Всеукр. наук.-практ. конф., 8 листоп. 2023 р. Київ : Фоліант, 2023. 394 с.

3. Глушкова Н. Міжнародна співпраця українських бібліотек: стан і перспективи. *Бібліотекознавство і документознавство*. 2017. № 11(3). С. 12–19.

4. Гуменчук А. В. Вища бібліотечно-інформаційна освіта: еволюційні трансформації та закономірності розвитку : автореф. дис. ... д-ра наук із соц. комунікацій : 27.00.03 / Гуменчук Анатолій Васильович ; Харків. держ. акад. культури. Харків, 2024. 43 с.

5. Дубровіна Л. А., Лобузін К. В., Онищенко О. С., Борак Г. В. Цифрова гуманітаристика та бази даних документальної культурної спадщини в бібліотеках України. *Рукописна та книжкова спадщина України*. 2020. Вип. 25. С. 290–309.

6. Інформаційна, бібліотечна та архівна справа. Вступ до фаху / [уклад.: З. М. Свердлик, О. А. Юрченко] ; Нац. авіац. ун-т. Київ : НАУ, 2023. 47 с.

7. Інформаційне протиборство: роль та практика діяльності бібліотек, архівів і музеїв (за досвідом російсько-української війни) : монографія / Р. В. Гула [та ін.]. Київ : Ліра-К, 2023. 259 с.

8. Килимистий С. М. Бібліоанімація : посіб. для працівників бібліотечної сфери. Київ : Ліра-К, 2023. 128 с.

9. Левченко Я. Веб-технології в обслуговуванні користувачів бібліотечних установ. *Інформологічні, документознавчі, бібліотекознавчі та архівознавчі студії в сучасному світі* : мат-ли I Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю, м. Київ, 27 жовт. 2022 р. Київ, 2022. С. 50–53.

10. Левченко Я. Інформаційні продукти як елемент інформаційних технологій. *Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку* : матеріали міжнар. наук. конф., м. Харків, 17–18 лист. 2022 р. Харків, 2022. С. 236–238.

11. Українська бібліотечна асоціація. Звіт про діяльність публічних бібліотек України. Київ : УБА, 2020. 80 с.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15133642>

МАЙБУТНЄ ГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ В ЕПОХУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: МІЖ АЛГОРИТМОМ ТА ОСЯЯННЯМ

Т. О. Нетяга, студентка

*Науковий керівник – канд. філос. наук, доцент С. Є. Чмихун
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Привид алгоритму в гуманітарних науках блукає у мережі Інтернет. В епоху штучного інтелекту (ШІ) гуманітарне знання постає перед парадоксом: з одного боку, алгоритми розширюють горизонти дослідження, аналізуючи текстові та візуальні дані швидше, ніж це можливо для людини; з іншого боку, – машинне мислення позбавлене самої сутності гуманітарного пошуку: суб'єктивного осяяння, інтуїції та несподіванки. У цій напрузі між алгоритмічним розрахунком та людською інтерпретацією і криється ключове питання: чи веде ШІ до розквіту гуманітарних наук чи їхньої деградації? Важливе ще одне питання: як перетинаються інтелектуальні траєкторії людини і машини?

Штучний інтелект уже виступає не просто інструментом, а співавтором наукових відкриттів. У проєктах із цифрової гуманітаристики алгоритми виявляють приховані зв'язки у літературі, допомагають реконструювати забуті мови і навіть пишуть вірші у будь-якому поетичному стилі. Однак між машинним аналізом та живою думкою завжди залишається непереборний розрив. Маргарет Боден (Margaret A. Boden), професор когнітивної науки в Університеті Сассекса, у роботі «Creativity and Artificial Intelligence» («Креативність та штучний інтелект»), опублікованій у журналі Artificial Intelligence ще в 1998 році, обговорює здатність ШІ моделювати творчі процеси, підкреслюючи різницю між людською та машинною креативністю. Вона стверджує, що, хоча ШІ може створювати

продукти, які здаються креативними, справжня креативність вимагає таких якостей, як автономія, намір, оцінка, емоції та свідомість [1].

Штучний інтелект аналізує форми, але не створює сенсів, адже він не має культурної пам'яті та особистого досвіду. Це залишає за людиною роль інтерпретатора, перетворюючи взаємодію з ШІ на новий тип діалогу – діалог з машиною, яка не чує. Майбутнє гуманітарних наук в умовах повсюдної алгоритмізації змушує нас задуматися: що залишиться від дослідника, якщо аналіз виконуватиме машина? Уже сьогодні ми спостерігаємо усунення пріоритетів: статті, згенеровані ШІ, з'являються у наукових журналах, а передбачувальні моделі замінюють традиційний історичний аналіз.

Девід М. Беррі, філософ, засмучений долею гуманітарного знання, асистує М. Боден у роботі «Digital Humanities and the Epistemology of AI» («Цифрові гуманітарні науки та епістемологія штучного інтелекту», Journal of Digital Humanities). Він підкреслює, що ШІ стає основним аналітиком гуманітарних даних. Таким чином, ми можемо сформулювати проблему ризику зникнення самої суб'єктивності, яка визначає сутність гуманітарного пізнання.

На перший погляд, це загроза. Однак, можливо, алгоритми – не вбивці гуманітарних наук, а їхній каталізатор? Адже, розвантажуючи дослідника від рутинних обчислень, вони дають змогу зосередитися на найголовнішому – створенні нових сенсів. Впровадження ШІ в гуманітарну сферу неминуче ставить етичні питання. Наскільки об'єктивні алгоритми, навчені даних із упередженостями? Хто відповідає за помилки ШІ в історичних реконструкціях? Лучіано Флоріді, італійський філософ, фахівець у галузі цифрової етики та філософії інформації, також звертає увагу на життєву необхідність етичного контролю над ШІ, тому що ШІ не є нейтральним. Він успадковує упередженості своїх творців та джерел даних.

Тому правильним буде поставити перед майбутнім таке завдання: не передати гуманітарне знання комп'ютеру, а навчитися використовувати його можливості, зберігаючи людський вимір науки. ШІ в гуманітарних науках – це не підміна людського інтелекту, а його розширення. Взаємодія з алгоритмами вимагає не пасивного дотримання їх висновків, а критичного осмислення. Майбутнє належить не штучному інтелекту, а тим, хто зможе перетворити їх на своїх співавторів, зберігаючи живу, не алгоритмізовану іскру думки.

Використані джерела

1. Boden, M. A. (1998). Creativity and Artificial Intelligence. *Artificial Intelligence*, 103(1-2), 347–356. [https://doi.org/10.1016/S0004-3702\(98\)00055-1](https://doi.org/10.1016/S0004-3702(98)00055-1).

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15133650>

ДОКУМЕНТАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУЧАСНИХ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Т. О. Нетяга, студентка

*Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент М. Г. Шленьова
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Документаційне забезпечення сучасних закладів дошкільної освіти в Україні є важливою складовою ефективної організації освітнього процесу, що визначає якість надання освітніх послуг, зокрема в контексті формування дошкільної освіти. В умовах реформування системи освіти та інтеграції сучасних підходів до навчання питання документаційного забезпечення є надзвичайно актуальним. Документація не лише регулює процеси управління освітнім закладом, але й забезпечує відповідність діяльності дошкільного навчального закладу вимогам державних стандартів, нормативно-правових актів і методичних рекомендацій.

Основу документаційного забезпечення дошкільних установ становлять різноманітні види документів, що відображають організаційно-управлінську, освітню, методичну та виховну діяльність закладів дошкільної освіти. Це насамперед стосується таких документів, як статут закладу, освітні програми, індивідуальні плани розвитку дітей, методичні рекомендації для педагогічного складу, а також документи, що визначають взаємодію з батьками. Всі ці документи створюють основу для організації ефективної освітньої діяльності, забезпечують взаємодію з іншими установами та організаціями, а також виконання вимог законодавства.

Один із основних аспектів документаційного забезпечення дошкільних установ – це наявність чіткої структури та правильної організації документообігу. Від ефективності цієї структури залежить не лише внутрішня організація роботи закладу, але й можливість забезпечити належний контроль з боку

державних органів. Крім того, добре організоване документаційне забезпечення дає змогу оперативно реагувати на зміни в освітньому процесі та адаптуватися до нових вимог.

У сучасних умовах однією з найбільш важливих складових документаційного забезпечення є освітні програми, розроблені відповідно до державних стандартів. В Україні законодавством передбачено, що освітні програми дошкільних навчальних закладів повинні відповідати національним стандартам дошкільної освіти, що визначають основні завдання, зміст, методи і форми навчання та виховання дітей. Ці програми повинні бути адаптовані до вікових особливостей дітей, враховувати індивідуальні потреби кожного вихованця та сприяти розвитку творчих здібностей. Всі ці програми повинні бути закріплені в документах, що регулюють діяльність закладу. Важливою частиною освітніх програм є також використання інтерактивних методів навчання, які забезпечують кращу взаємодію дітей з навчальним матеріалом.

Не менш важливим є забезпечення документацією процесу оцінювання результатів навчання. В Україні з'явилися нові підходи до оцінки рівня розвитку дітей дошкільного віку. Педагоги повинні фіксувати не лише кінцеві результати, а й процес навчання, що дає можливість виявляти індивідуальні особливості дітей і коригувати процес навчання відповідно до цих особливостей. Для цього необхідні документи, які допомагають фіксувати динаміку розвитку дітей, їхні успіхи та труднощі, а також потреби в додатковій підтримці.

Іншим важливим елементом документаційного забезпечення є документи, що регулюють управлінську діяльність закладу дошкільної освіти. Це документи, які визначають організаційні та управлінські аспекти роботи закладу. До таких документів належать статут закладу, внутрішні регламенти, плани роботи, звіти, накази та розпорядження. Всі ці документи забезпечують стабільну та ефективну роботу закладу, визначають його

структуру, функціональні обов'язки співробітників та порядок взаємодії з іншими органами. Система управлінських документів має бути гнучкою і забезпечувати можливість швидко реагувати на зміни в освітньому процесі, а також на зміни в законодавстві.

Поряд з управлінськими документами важливу роль відіграють документи, що регулюють організацію роботи педагогічного колективу. Це плани роботи вихователів, методичні рекомендації, журнали обліку виконання навчальних планів, а також інші документи, які допомагають педагогам ефективно організовувати навчання та виховання дітей. Важливою частиною педагогічної документації є також системи оцінки роботи педагогів, що дають змогу аналізувати якість навчально-виховної роботи та розробляти рекомендації для підвищення професійного рівня педагогічного колективу.

Документаційне забезпечення дошкільних закладів є також важливим у контексті співпраці з батьками. Для забезпечення ефективної комунікації між педагогічним колективом і батьками необхідні документи, які регулюють процес взаємодії, інформування батьків про успіхи дітей, а також інші аспекти їхнього розвитку. До таких документів відносяться: журнали відвідуваності, звіти про досягнення дітей, індивідуальні плани розвитку, а також різноманітні повідомлення та оголошення.

В умовах цифровізації освіти значної уваги заслуговує процес переведення традиційних паперових документів в електронний формат. Впровадження електронних ресурсів та автоматизованих систем документообігу дає змогу спростити обробку документів, забезпечити доступність та швидкий обмін інформацією, а також зменшити час, витрачений на організаційні процеси. Оцифрування документообігу дає змогу більш ефективно здійснювати контроль над виконанням навчальних планів, а також здійснювати оперативне внесення змін та коригувань.

Таким чином, документообіг у сучасних закладах дошкільної освіти України є важливою складовою ефективної організації освітнього процесу, що сприяє належному функціонуванню цих закладів. З урахуванням швидкого розвитку технологій, документаційне забезпечення повинно бути адаптоване до нових вимог та стандартів, що дасть змогу покращити якість освіти та виховання дітей дошкільного віку.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15133691>

СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

*А. Є. Прилуцька, проф. ХАІ, канд. філос. наук, доцент,
завідувачка кафедри документознавства та української мови
Власенко Д., студент*

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Сучасні заклади вищої освіти використовують у своїй діяльності велику кількість документів, які направлені на забезпечення управлінської діяльності, організацію навчально-освітнього процесу, взаємодію між структурними підрозділами та здійснення зовнішніх зв'язків. Водночас у закладах вищої освіти відбувається постійне зростання обсягів внутрішніх і зовнішніх документів та накопичення їх у великій кількості, що ускладнює процес роботи з документами та збільшує час на їх виконання. Тому, на думку сучасних науковців, виникає потреба в автоматизації документообігу. Вирішення цього завдання забезпечується за допомогою новітніх інформаційних технологій, які необхідні для створення систем електронного документообігу [1, с.3–6].

Багато вчених займаються дослідженням електронного документообігу та питаннями його впровадження. Науковці В. Л. Плєскач, О. О. Броварець, І. І. Гарко у своїй роботі розглянули принципи побудови, організацію, підходи до впровадження та функціональні можливості систем електронного документообігу. І. О. Золотарьова та Р. К. Бутова розглянули питання організації електронного офісу, електронного архіву, системи електронного документообігу та їх застосування. Нормативно-правове регулювання інформаційних технологій висвітлені в праці О. С. Яворської разом з авторським колективом. Питання впровадження систем електронного

документообігу в закладах вищої освіти вивчали І. В. Застрожнікова, О. Р. Гарбич-Мошора та інші науковці.

Система електронного документообігу сучасних закладів вищої освіти – це сукупність технічних, програмних та інформаційних засобів, які забезпечують автоматизацію процесів роботи з електронними документами. Система електронного документообігу надає можливість розсилати, створювати, зберігати, обробляти електронні документи тощо. Створюється єдиний інформаційний простір, який об'єднує всі системи документації та документування [2, с. 50]. Крім того, в умовах воєнного стану використання систем електронного документообігу забезпечує можливість закладам вищої освіти працювати дистанційно, що створює безпечні умови для працівників та учасників освітнього процесу.

Існує велика кількість програмних продуктів для ведення електронного документообігу. Заклади вищої освіти обирають систему електронного документообігу в залежності від власних потреб і вимог, яким вона повинна відповідати. Серед основних вимог до системи електронного документообігу виділяють такі, як:

- підтримка необмеженої кількості користувачів;
 - можливість одночасної підтримки роботи з документами в різних структурних підрозділах закладу вищої освіти;
 - можливість взаємодії з іншими системами;
 - забезпечення роботи з окремими модулями системи
- [2, с. 56].

Також система електронного документообігу повинна відповідати законодавству України. Застосування електронного документообігу регламентується Законами України «Про електронні документи та електронний документообіг» [3], «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» [4] та іншими нормативно-правовими актами.

Основними перевагами впровадження систем електронного документообігу в закладах вищої освіти є:

- зменшення витрат у порівнянні з паперовим документообігом;
- надійний механізм зберігання і захисту інформації;
- контроль на всіх етапах обробки документів;
- швидкий і безпечний обмін електронними документами;
- автоматизація процесів обробки електронних документів [1, с. 158–160].

З кожним роком все більше закладів вищої освіти використовують системи електронного документообігу для автоматизації роботи з електронними документами. Останнім часом перевагами систем електронного документообігу скористалися Київський національний університет імені Тараса Шевченка та Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, які використовують програмне забезпечення «Система електронного документообігу АСКОД». Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, Львівський національний університет імені Івана Франка та Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» впровадили комп'ютерну програму «Система електронного документообігу та автоматизації бізнес-процесів «Megapolis.DocNet»». Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» та Київський національний університет технологій та дизайну використовують систему управління документацією «Deka Office».

Таким чином, на сьогодні питання диджиталізації документообігу в закладах вищої освіти набуває особливої актуальності. Використання системи електронного документообігу забезпечує електронну взаємодію між

структурними підрозділами закладу вищої освіти та зовнішні комунікації; автоматизацію процесів роботи з електронними документами; швидке проходження електронних документів та скорочення часу на їх виконання; здійснення контролю за рухом документів та керування електронним документообігом; зменшення витрат, які пов'язані з розсиланням і копіюванням документів.

Використані джерела

1. Золотарьова І. О. Автоматизація документообігу: навч. посіб. / І. О. Золотарьова, Р. К. Бутова. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. – 156 с.
2. Плєскач В. Л. Інформаційні системи електронного документообігу [Текст] : навч. посіб. / В. Л. Плєскач, О. О. Броварець, І. І. Гарко; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ: Київський університет, 2020. – 301 с.
3. Про електронні документи та електронний документообіг [Електронний ресурс]: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV: за станом на 31 грудня 2023 р. / Верх. Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 03.02.2025). – Назва з екрана.
4. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги [Електронний ресурс]: Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII: за станом на 18 грудня 2024 р. / Верх. Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> (дата звернення: 03.02.2025). – Назва з екрана.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15133702>

АЕРОКОСМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ У СУЧАСНОМУ МЕДІЙНОМУ ПРОСТОРІ

*А. Є. Прилуцька, канд. філос. наук, доцент, професор ХАІ,
зав. кафедри документознавства та української мови*

А. Шохова, студентка

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

У сучасних умовах тотальної інформатизації велику роль у взаємодії будь-якої установи з аудиторією відіграють соціальні мережі. Для ЗВО України формування інформаційного середовища допомагає знаходити свою цільову аудиторію, поширювати інформацію про їх діяльність, рекламувати освітні послуги та формувати позитивний імідж.

Взаємодія вищих навчальних закладів зі ЗМІ забезпечує інформування потенційних студентів, допомагає абітурієнтам оцінити репутацію установ, їх привабливість, а отже напряду впливає на конкурентоспроможність університетів на ринку освітніх послуг.

В умовах інтенсифікації дистанційних професійних контактів (кризові ситуації, ковід, військові дії) особливу актуальність набули гуманітарні дослідження потенціалу ЗМІ як ефективного інструменту іміджевих стратегій підприємств, як модератора комунікації в різних сферах суспільної діяльності, зокрема в галузі освіти. Так українські науковці Домідова Н. В. та Частник С. В. досліджують імідж як стратегічний ресурс формування конкурентоспроможності закладів вищої освіти. Автори акцентують увагу на необхідності постійного моніторингу іміджу закладу, де ЗМІ відображають комунікаційну функцію та спрямовані на формування позитивного іміджу, відображаючи цінності та досягнення закладу. Ретельне планування маркетингової стратегії та використання цифрових

медіа не тільки підвищить загальний рівень відомостей про заклад, а й позиціонує його як привабливе місце для навчання.

Також слід звернути увагу на то, що в сучасному просторі соціогуманітарного знання сформовано велику кількість стратегій та підходів до формування та підтримки іміджу як у теоретичному, так й в практико-прикладному аспектах. Зацерківна М. О. розглядає модель Лассуела для формування іміджу закладу вищої освіти. Автор наголошує, що дана модель є найефективнішою, адже вона передбачає розгорнутий план комунікативної дії, хоча з недоліком у вигляді надмірної оптимістичності результату. Так у разі іміджу закладу вищої освіти, джерелом інформації є відділ зв'язків з громадськістю, який відповідає за інформування цільових аудиторій закладу через соціальні мережі, у результаті діяльності відділу дана модель передбачає зайняття всіх бюджетних та комерційних місць абітурієнтами.

Аналізуючи використання ресурсів ЗМІ провідними університетами нашої країни, слід звернути увагу на досвід Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут».

ХАІ має історію майже довжиною майже у століття, тому за цей час університет сформував свої традиції, корпоративну культуру, які зберігаються та поширюються через соціальні мережі та інші ресурси закладу. Веденням та наповненням інформаційних ресурсів ХАІ займається структурний підрозділ університету – Центр зв'язків з громадськістю. Метою підрозділу є створення та підтримка ефективної системи бренд-комунікацій Університету. До підрозділу відносяться лабораторія управління та просування веб-ресурсів, яка забезпечує загальну координацію робіт з розвитку, модернізації, забезпечення ефективної та безперебійної роботи сайту ХАІ та лабораторія веб-комунікацій яка забезпечує внутрішні і зовнішні соціальні контакти за

допомогою мережних джерел. Таким чином просування веб-ресурсів реалізуються за допомогою сайту.

Ведення соціальних мереж передбачає аналіз цільової аудиторії та можливостей, які надають різні платформи. Наприклад, матеріал у Facebook може відрізнятися від постів у Telegram, оскільки статистично аудиторія Facebook є більш зрілою. Тому довші статті та офіційні тексти з більшою ймовірністю будуть актуальні саме там. Прикладом можуть слугувати традиційні пости-привітання, присвячені пам'ятним датам в історії авіації, як, наприклад, річниця польоту літака «Мрія», який встановив 214 національних та 124 світових рекорди (<https://www.facebook.com/aerospaceuniversity/posts/pfbid02tRJ8q7tXmZqxPtHtkdRoRJzZ2aFynPJ47kbhHffWNFBNPzQoH1u2iQiaB78PT5Zl>), або пости про співпрацю, як-от партнерський візит до Державного університету Молдови (<https://www.facebook.com/aerospaceuniversity/posts/pfbid022PuzKUbSxXx7aaH52pMgNLYoYkrrz47RtswjGdLb3qKdXZHiPTEhmDENwBVpSqaSl>).

У Telegram розвинута система опитувань і гнучке форматування публікацій, що дозволяє легко переходити за посиланнями, публікувати візуально привабливі та великі за обсягом тексти. Платна версія Telegram також дає можливість публікувати сторіс у каналі. Instagram, як візуальна мережа, акцентує увагу на оформленні контенту. Instagram-сторіс дозволяють не тільки оперативно інформувати аудиторію і отримувати зворотній зв'язок, але й регулярно нагадувати про себе у стрічці підписників. Наприклад, пости – оголошення про події, такі як виставка «Всесвіт знань», метою якої є привернення уваги молоді до аерокосмічної техніки, дублюються в сторіс для охоплення ширшої аудиторії.

Варто зазначити, що такі платформи, як Instagram та Facebook також дозволяють виконувати рекламні функції через просування публікацій, розрахованих на певну цільову

аудиторію. Це зручний та ефективний спосіб залучення абітурієнтів під час вступної кампанії.

Сайт університету містить корисну інформацію як для студентів і викладачів, так і для абітурієнтів. Центр зв'язків з громадськістю відповідає за оновлення новин та оголошень на сайті. До обов'язків підрозділу також входить виклад на сайті періодичної газети «За авіакадри», яка виходить з 1930-х років і містить актуальні новини з життя університету. Наприклад, випуск № 3, 2023 року містить інформацію про світовий рейтинг університетів 2024, де ХАІ посідає четверте місце серед вітчизняних вишів; розповідає про зустріч з Генеральним конструктором авіаційної техніки і академіком Національної академії наук України Ківою Д. С., на якій обговорювався стан літакобудування у світі та були висунуті пропозиції щодо відновлення літакобудування в Україні.

У популярних українських ЗМІ, таких як ICTV та Об'єктив, можна знайти відео-сюжети про ХАІ, його студентів та поточні події. Наприклад репортаж про здобувачів президентської стипендії від 1 лютого 2024 року <https://www.youtube.com/watch?v=iCN8bPFLmcs>.

Крім того, ХАІ має офіційний YouTube-канал, де регулярно публікуються відео, присвячені подіям з життя університету, офіційним привітанням від ректора, інформативні відео про діяльність факультетів та кафедр, відеозвіти з виставок тощо. Також кілька разів на місяць на каналі виходить подкаст, що представляє собою дайджест актуальних подій.

Отже, для розвитку аерокосмічної освіти необхідно проводити подальші наукові дослідження, приділяючи увагу до багатовекторності та семантико-семіотичного синтезу інформації у медіапросторі, що допомагає формувати стратегії успішної іміджевої політики ЗВО.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15133713>

НАПРЯМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ДОКУМЕНТООБІГУ В ГОТЕЛЬНОМУ БІЗНЕСІ НІМЕЧЧИНИ

Я. Т. Рюма, студентка

Науковий керівник – д-р наук із соц. комунікацій, професор

Г. В. Шемаєва

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Ефективна система управління документами (DMS – Dokumentenmanagement Systeme) має вирішальне значення для сучасних готелів. У сучасному цифровому світі готелі стикаються з безліччю документів, включаючи інформацію про гостей, документи на бронювання, рахунки-фактури, особові справи персоналу та офіційні документи. Структуроване управління цими документами допомагає не тільки підвищити ефективність, а й відповідати законодавчим вимогам, таким як Загальний регламент про захист даних (GDPR), а також покращити якість обслуговування гостей. Особливо у провідних готелях, ця підхода обробляє великі обсяги даних, що робить впровадження DMS (Dokumentenmanagement Systeme – системи управління документами) важливим конкурентним фактором.

Готельна індустрія характеризується різними бізнес-моделями та вимогами. Так, розкішні готелі, як-от **Hotel Adlon Kempinski Berlin**, зосереджені на персоналізованому обслуговуванні гостей та ексклюзивній якості послуг, тоді як бізнес-готелі, як **Maritim Hotel Frankfurt**, потребують ефективного управління великими обсягами документації для проведення заходів та ділових зустрічей. Бюджетні готелі, такі як **Motel One München**, з іншого боку, покладаються на автоматизацію, стандартизовані процеси для досягнення максимальної ефективності та масштабованості.

Hotel Adlon Kempinski Berlin є одним із найвідоміших розкішних готелів Німеччини, який отримав міжнародне

визнання завдяки своєму ексклюзивному сервісу, багатим традиціям і чудовому розташуванню біля Бранденбурзьких воріт. З моменту повторного відкриття в 1997 році він зарекомендував себе як один із провідних 5-зіркових готелів, що відповідає найвищим стандартам якості обслуговування та операційної ефективності. Як готель класу люкс, **Hotel Adlon Kempinski Berlin** висуває найвищі вимоги до своєї системи управління документами.

На додаток до управління великими обсягами бронювань, рахунків і кадрових документів, **DMS** повинна також ефективно обробляти індивідуальні запити гостей, контракти та документи, що відповідають вимогам законодавства. Важливу роль відіграє забезпечення безпеки конфіденційних даних гостей, автоматизація операційних процесів та інтеграція різних систем із метою покращення якості обслуговування.

Застосування цифрових технологій у готелях Німеччини варіюється залежно від розміру та структури підприємства. Наприклад, **Hotel Adlon Kempinski Berlin** активно використовує хмарні системи управління документами, що відповідають вимогам законодавства (**GoBD**). Водночас малі бізнеси стикаються з проблемами впровадження через фінансові обмеження.

Дотримання вимог **GoBD** щодо належного ведення документів і **GDPR** щодо збереження персональних даних дозволяє використовувати інформацію архівів для швидкого доступу до документів, зберігаючи їх упродовж визначеного терміну згідно з **TSE** (Технічні пристрої безпеки) та **KassenSichV** (Постанова про безпеку касових апаратів), що гарантує захист даних про фінансові операції.

Цифрове управління даними допомагає **Hotel Adlon Kempinski Berlin** збирати, обробляти та аналізувати інформацію про гостей, що покращує персоналізоване обслуговування. База даних дозволяє об'єднувати усю необхідну інформацію про

гостей в одному місці. Ключовими елементами **DMS** є системи управління документами, інтеграція з CRM (системами взаємодії з клієнтами), автоматизований облік перебування гостей, збереження запитів та бронювань, що дозволяє персоналізувати кожну послугу та покращувати якість сервісу.

Таким чином, використання сучасних систем управління документами дозволяє готелям ефективно оптимізувати процеси, підвищити якість обслуговування та забезпечити відповідність законодавчим нормам.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15133717>

ЗНАЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ У ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІЙ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ

М. С. Рябіхіна, студентка

*Науковий керівник – канд. філос. наук. доцент В. П. Кубко
Національний університет «Одеська політехніка»*

Значущість формування та просування іміджу України в сучасних умовах зумовлює необхідність аналізу ролі міжнародних комунікацій, зокрема публічної дипломатії, у цьому процесі. У 2021 році Міністерство закордонних справ України розробило та затвердило Стратегію публічної дипломатії на 2021–2025 роки, яка визначає цілі, завдання та напрями просування іміджу України у світі та зміцнення її міжнародної репутації.

Проблематика формування та підтримки міжнародного іміджу України активно досліджується вітчизняними науковцями. Зокрема, О. Чечель підкреслює значення іміджу держави як важливого чинника її стратегічного розвитку, міжнародного успіху, ефективності зовнішньої політики та активізації торговельно-економічних відносин [1]. М. Кириленко систематизує фактори, що впливають на формування міжнародного іміджу держави [2]. Н. Кінаш зазначає, що «проблеми іміджевої політики держави можуть швидко перерости в суттєві загрози для національної безпеки» і наголошує на тому, що створення позитивного міжнародного іміджу України є одним із ключових завдань державних інституцій та громадських організацій [3].

Серед основних засобів формування іміджу України Н. Кінаш виділяє культурну та цифрову дипломатію, які є складовими публічної дипломатії та важливими інструментами міжнародних комунікацій. Сутність та завдання публічної

дипломатії у підтримці іміджу держави аналізують О. Висоцький [4], М. Павлюх [5] та В. Кубко [6].

Британський дослідник Марк Леонард визначає «публічну дипломатію» як процес налагодження відносин з метою розуміння потреб інших країн, культур та народів, а також донесення власної позиції та пошуку можливостей для спільної діяльності [8, с. 8].

Відповідно до Стратегії публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021–2025 роки, публічна дипломатія – це «система заходів, за допомогою яких держава комунікує з громадськістю інших держав і впливає на формування суспільної думки населення інших країн для просування своїх національних інтересів і реалізації зовнішньополітичних цілей» [9]. Основою цієї стратегії став національний бренд *Ukraine Now*, розроблений у 2018 році для підвищення міжнародної впізнаваності України.

Основні цілі публічної дипломатії охоплюють:

- зміцнення іміджу країни та просування її бренду;
 - створення сприятливого середовища для міжнародної комунікації;
 - розвиток двосторонніх зв'язків і партнерської мережі;
 - популяризацію політичних, культурних та інших цінностей;
 - формування громадської думки однієї держави в іншій
- [7, с. 63].

Публічна дипломатія як інструмент зовнішньої політики України значно активізувалася у відповідь на військову агресію Росії, що стала для країни глобальним викликом. Бойові дії на сході України суттєво дестабілізували фінансові та дипломатичні відносини з європейськими державами, які певний час демонстрували нерішучість щодо подій у Криму та нині тимчасово окупованих територіях Донецької і Луганської областей.

Повномасштабне вторгнення російських військ в Україну поставило перед країною низку серйозних викликів, зокрема у сфері публічної дипломатії. Виявилося, що рівень міжнародної обізнаності про Україну залишається низьким, а сталий імідж країни за кордоном відсутній. Тому одним із першочергових завдань є формування позитивного міжнародного образу України через інституціоналізацію та зміцнення публічної дипломатії. До цього процесу повинні долучатися представники МЗС, закордонні дипломатичні місії України, а також державні та недержавні установи, лідери думок, які сприятимуть покращенню іміджу країни.

На сьогодні ключовими напрямками розвитку публічної дипломатії є культурна, економічна, науково-освітня, спортивна та цифрова дипломатії. У кожному з цих напрямів доцільно створити компетентні групи, які займатимуться питаннями зміцнення міжнародного іміджу України та протидії російській інформаційній агресії. Враховуючи основні виклики, з якими стикається Україна, важливо активізувати міжнародну співпрацю в економічній, науковій, освітній та культурній сферах, залучаючи до цього процесу лідерів думок, волонтерів і громадських активістів.

Використані джерела

1. Чечель О. Ю. Формування іміджу держави на міжнародній арені. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 10. С. 82–86.
2. Кириленко М. Характеристика чинників формування міжнародного іміджу держави. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування»*. 2023. Вип. 3. С. 98–104.
3. Кінаш Н. Б., Качковський О. В. Сучасний імідж України: міжнародний аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 7. С. 500–503. URL: http://www.lsej.org.ua/7_2023/114.pdf
4. Висоцький О. Ю. Публічна дипломатія конспект лекцій. Частина І. Дніпро : СПД «Охотнік», 2020. 56 с.

5. Павлюх М. В., Кушней С. Р. Публічна дипломатія як тренд у сучасних політичних відносинах: процеси трансформації. *Політичне життя*. 2022. № 4. С. 122–127.

6. Кубко В. Культурна дипломатія в системі стратегічних комунікацій України. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2022. Випуск 45. С. 125–134.

7. Климончук В. Й., Марчук В. В. Суб'єкти публічної дипломатії України в Катарі, Кувейті та Об'єднаних Арабських Еміратах. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2022. Випуск 3(55). С. 61–68.

8. Leonard Mark, Stead Catherine, Smewing Conrad. Public Diplomacy. London: The Foreign Policy Centre, 2002. 183 p. URL: <https://fpc.org.uk/wp-content/uploads/2006/09/35.pdf> (дата звернення: 23.02.2025).

10. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021-2025 роки. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97/public-diplomacy-strategy.pdf> (дата звернення: 23.02.2025).

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15133721>

ВЕРИФІКАЦІЯ БІБЛІОГРАФІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ОНЛАЙНОВИХ ГЕНЕРАТОРАХ ПОСИЛАНЬ

Д. О. Теслюк, студент

*Науковий керівник – д-р культурології, професор К. В. Кислюк
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Для сьогодення характерним є постійний розвиток сучасних технологій, і сфера бібліографії не є виключенням. Сучасні програми та ресурси, що генерують бібліографічні посилання, значно пришвидшують процес написання робіт, допомагають створити уніфіковані та правильно оформлені списки джерел, а також наближають українську наукову спільноту до міжнародної, завдяки тому, що дозволяють складати бібліографію за офіційними міжнародними стилями.

Онлайнкові генератори посилань – це спеціальні автоматизовані інструменти у мережі Інтернет, які дозволяють за певними введеними даними про видання скласти бібліографічне посилання на нього за тим стилем, який потрібен користувачу (ДСТУ 8302:2015, APA Style тощо).

Було випробувано та порівняно три зарубіжні (Citefast, Scribbr, MyBib) та три вітчизняні (Grafiati, ONTU4Ref і VAK.in.ua) онлайнкові генератори бібліографічних посилань за критеріями зручності користування та створення бібліографічної інформації.

Ступінь зручності користування наведеними онлайнковими генераторами підсумуємо в таблиці 1. Оцінюватимемо за суб'єктивними враженнями по трибальній шкалі (1 – задовільно, 2 – добре, 3 – відмінно).

Таблиця 1 – Зручність користування онлайн-генераторами бібліографічних посилань

Назва генератору	Інтуїтивна зрозумілість інтерфейсу	Простота введення бібліографічної інформації	Простота копіювання бібліографічної інформації	Підсумок
Citefast	3	3	2	8
Scribbr	3	3	1	7
MyBib	2	3	3	8
Grafiati	2	3	3	8
ONTU4Ref	2	1	2	5
VAK.in.ua	1	1	1	3

За підсумками таблиці 1 можна зробити висновок, що найбільш зручними у користуванні є генератори Citefast, MyBib і Grafiati, трошки менш зручним – Scribbr, і незручними – ONTU4Ref і VAK.in.ua.

Також було проведено порівняння якості генерування бібліографічної інформації сучасними онлайн-генераторами. Кожен із обраних генераторів дав свої результати у вигляді списків джерел на основі обраних для прикладів видань (книги одного автора, статті з журналу, веб-сторінки онлайн-енциклопедії). Для кращого порівняння було створено три таблиці: у першій порівнювались генератори, що створюють посилання за стилем APA 7, у другій – за ДСТУ 8302:2015, у третій – за ДСТУ ГОСТ 7.1:2006.

Таблиця 2 – Порівняння посилань за стилем APA 7

Стиль	Посилання на книгу	Посилання на статтю у журналі	Посилання на веб-сторінку
Citefast	Hawking, S. (1998). A brief history of time. Bantam.	Grek, V., Pshenychna, T., Onopriichuk, O., & Grek, O. (2024). Milk protein clots obtained by the addition of purple corn powder. Ukrainian Food Journal, 13(2), 247-261. https://doi.org/10.24263/2304-974x-2024-13-2-4	(n.d.). Encyclopedia Britannica. https://britannica.com
Scribbr	Hawking, S. (1998). A brief history of time. Bantam.	Grek, V., Pshenychna, T., Onopriichuk, O., & Grek, O. (2024). Milk protein clots obtained by the addition of purple corn powder. Ukrainian Food Journal, 13(2), 247–261. https://doi.org/10.24263/2304-974x-2024-13-2-4	Encyclopedia Britannica Britannica. (n.d.). Encyclopedia Britannica. https://www.britannica.com/
MyBib	Hawking, S. (1998). A brief history of time : Updated and expanded tenth anniversary edition. New York: Bantam Books.	Viktor Grek, Tetiana Pshenychna, Olena Onopriichuk, & Olena Grek. (2024). Milk protein clots obtained by the addition of purple corn powder. Ukrainian Food Journal, 13(2), 247–261. https://doi.org/10.24263/2304-974x-2024-13-2-4	Britannica. (1994). Encyclopedia Britannica. In Encyclopædia Britannica. https://www.britannica.com/
Grafiati	A brief history of time. (1998). Bantam; 10th anniversary edition.	Grek, V., Pshenychna, T., Onopriichuk, O., & Grek, O. (2024). Milk protein clots obtained by the addition of purple corn powder. Ukrainian Food Journal, 13(2), 247–261. https://doi.org/10.24263/2304-974x-2024-13-2-4	Encyclopedia britannica britannica. (б. д.). Encyclopedia Britannica. https://www.britannica.com/

За результатами таблиці 2 генератори Citefast, Scribbr та Grafiati зробили досить правильні бібліографічні описи, проте

генератор MyVib створив більш інформативний, а саме у випадку з книгою додав, що це видання оновлене та розширене, присвячене 10-й річниці редагування, у випадку зі статтею із журналу додав повні імена авторів, а у випадку із веб-сторінкою онлайн-енциклопедії додав її оригінальну назву як електронного ресурсу.

Таблиця 3 – Порівняння посилань за ДСТУ 8302:2015

Стиль	Посилання на книгу	Посилання на статтю у журналі	Посилання на веб-сторінку
Grafiati	A brief history of time. Bantam; 10th anniversary edition, 1998.	Milk protein clots obtained by the addition of purple corn powder / V. Grek et al. Ukrainian food journal. 2024. Vol. 13, no. 2. P. 247–261. URL: https://doi.org/10.24263/2304-974x-2024-13-2-4 (date of access: 31.12.2024).	Encyclopedia britannica britannica. Encyclopedia Britannica. URL: https://www.britannica.com/ (date of access: 31.12.2024).
ONTU4Ref	Hawking S. A Brief History of Time. New York City: Bantam, 1998. 212 p.	Milk protein clots obtained by the addition of purple corn powder / Grek V. et al. // Ukrainian Food Journal. 2024., No. 13 Vol. 2. P. 247-261.	Encyclopedia Britannica: [Website]. URL: https://www.britannica.com/ (viewed on: 30.12.2024).

Підсумовуючи результати таблиці 3, зроблено висновок, що у випадку з книгою генератор ONTU4Ref впорався краще, адже Grafiati не додав відомості про автора; у випадку зі статтею у журналі та веб-сторінкою навпаки впорався краще Grafiati, тому що ONTU4Ref додав символи, які не потрібно було додавати («//») у посиланні на статтю та додав зону «[Website]», яка за ДСТУ 8302:2015 не додається, достатньо просто URL

За результатами тестування ефективності генераторів бібліографічних посилань за застарілим бібліографічним стандартом 2006 року лідером виявився онлайн-генератор VAK.in.ua.

Загалом можна зробити висновки, що зарубіжні онлайн-генератори працюють більш автоматизовано та допускають менше помилок, загалом подають чіткі та інформативні посилання згідно зі стилем APA 7. Українські онлайн-генератори у багатьох випадках допускають помилки або не враховують потрібну інформацію, тобто вітчизняна сфера онлайн-генераторів потребує більшого розвитку та допрацювання.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15133725>

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Д. П. Турчанінова, старший викладач

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Воєнний стан суттєво впливає на функціонування системи вищої освіти, особливо в регіонах, що знаходяться в безпосередній близькості до кордонів із ворожою державою. Одним із ключових викликів є організація навчального процесу для іноземних студентів, що обумовлює необхідність переходу на дистанційні та онлайн-формати навчання. Дослідження цієї теми є надзвичайно важливим для забезпечення безперервності освітнього процесу та подальшого набору абітурієнтів, адаптації студентів до нових умов та збереження міжнародної співпраці у сфері вищої освіти.

Серед основних проблем, з якими стикаються іноземні студенти під час навчання в умовах воєнного стану, можна виділити:

- труднощі з доступом до стабільного інтернет-з'єднання;
- відсутність фізичного контакту з викладачами та одногрупниками;
- психологічні та соціальні бар'єри адаптації до онлайн-формату навчання;
- вплив інформаційної війни та дезінформації на процес навчання;
- юридичні та технічні питання щодо акредитації дистанційного навчання.

Проблематика онлайн-навчання в кризових умовах висвітлюється у працях багатьох науковців. Так, за даними О. В. Мельника (2022), онлайн-освіта є ефективним інструментом підтримки навчального процесу в умовах воєнного стану, проте

потребує додаткових ресурсів та адаптації викладачів. Водночас, дослідження С. М. Ковальчук (2023) наголошує на важливості розвитку цифрових навичок як серед студентів, так і серед викладачів для підвищення ефективності дистанційного навчання.

ЮНЕСКО у своєму звіті (2023) підкреслює значення гнучких онлайн-платформ, що забезпечують якісний навчальний контент та інтерактивну взаємодію між студентами та викладачами. Крім того, практичні кейси європейських університетів свідчать про необхідність розширення міжнародного партнерства для підтримки студентів, які змушені навчатися дистанційно через воєнні конфлікти.

Для ефективної організації навчального процесу в умовах воєнного стану необхідно приділяти увагу наступним практичним аспектам:

- впроваджувати сучасні онлайн-платформи для дистанційного навчання (Zoom, Moodle, Google Classroom, Mentor);
- забезпечити гнучкий підхід до проведення занять, використовуючи асинхронні та синхронні методи навчання;
- підтримувати студентів через регулярні онлайн-консультації та психологічну допомогу;
- проводити інтерактивні вебінари та дискусії для підтримки зацікавленості та мотивації студентів;
- забезпечити доступ до якісних електронних бібліотек та освітніх ресурсів.

Важливим аспектом є також адаптація навчальних матеріалів до онлайн-формату. Викладачам слід розробляти інтерактивні лекції, що включають відеоматеріали, тести для самоперевірки та створювати можливості для проведення дискусійних панелей. Це сприятиме кращому засвоєнню матеріалу та підтримці інтересу студентів до навчального процесу.

Крім того, особливої уваги потребує система оцінювання знань в умовах дистанційного навчання. Необхідно впроваджувати технології автоматизованого контролю знань, такі як тестування на базі штучного інтелекту, а також індивідуальні проєктні завдання, що дозволять оцінювати реальні компетенції студентів.

Окрему роль відіграє комунікація між викладачами та студентами. Для забезпечення ефективного зворотного зв'язку слід активно використовувати онлайн-чати, форуми та індивідуальні консультації. Це сприятиме підтримці взаємодії та створенню відчуття спільноти серед студентів, навіть в умовах віддаленого навчання.

Перехід на онлайн-навчання є необхідним кроком для забезпечення безперервності освіти в умовах воєнного стану, особливо в регіонах, що знаходяться близько до кордону з ворожою державою. Важливими завданнями є адаптація навчальних програм до нових викликів, розвиток цифрових компетенцій викладачів та студентів, а також міжнародна підтримка освітніх процесів. Досвід міжнародних освітніх організацій свідчить, що ефективне дистанційне навчання можливе лише за умови належної технічної, психологічної та організаційної підтримки студентів.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15133732>

ЧИТАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ АВТОНОМНОСТІ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ САМОСТІЙНОСТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

І. В. Фірсова, старший викладач

Національний аерокосмічний університет

«Харківський авіаційний інститут»

У сучасних умовах глобалізації та зростаючої мобільності іноземних студентів навчання української мови як іноземної потребує нових підходів, що забезпечують не лише мовну, а й інтелектуальну та особистісну автономію. Читання виступає одним із ключових інструментів розвитку цих компетентностей, оскільки сприяє критичному осмисленню інформації, формує вміння працювати з різними типами текстів та джерел. Актуальність проблеми зумовлена необхідністю інтеграції іноземних студентів у нове соціокультурне середовище та їх здатністю здійснювати самостійний аналіз і синтез інформації українською мовою.

Метою даного дослідження є обґрунтування значення читання як засобу формування автономності та інтелектуальної самостійності іноземних студентів у процесі вивчення української мови, а також окреслення ефективних методичних підходів до організації роботи з текстом.

Читання іноземною мовою – складна когнітивна діяльність, яка виходить за межі простого декодування тексту. Воно сприяє розвитку особистісних якостей студентів, стимулює їх до осмислення прочитаного, самостійного пошуку відповідей і формування власних суджень.

Задоволення від читання виникає як результат занурення у зміст тексту та подолання інтелектуальних викликів. Стимулюючими є ситуації, що містять новизну, передбачають можливість вибору, викликають питання та сприяють

самовираженню. Саме такі умови сприяють виникненню внутрішньої мотивації до читання та навчання загалом.

Особливу роль у процесі відіграє читання літературних і документальних текстів, що спонукають до аналізу, інтерпретації та міжособистісного обговорення. Ефективними є такі форми роботи, як поетичні рецитали, розмовні клуби, історичні проекти. Наприклад, створення загадок про Україну на початковому етапі навчання або проєктування історичної фрески на просунутому рівні володіння українською мовою, що інтегрує текстові й візуальні джерела.

Важливо навчити студентів працювати зі змістом навіть за умови часткової незрозумілості лексики, що відповідає принципу читання з прийняттям неточності. Такий підхід дозволяє уникати надмірної зосередженості на перекладі кожного слова й акцентувати увагу на загальному розумінні та інтерпретації.

Водночас студенти мають опанувати навички документального читання – пошуку, відбору та аналізу інформації з різноманітних джерел: текстів, зображень, таблиць. Це сприяє формуванню мовленнєвої, культурної та інформаційної компетентностей, необхідних для створення письмових робіт, доповідей і участі в дебатах.

Роль викладача полягає у створенні таких навчальних ситуацій, що стимулюють інтелектуальну активність студентів. Ефективним є відхід від лінійного аналізу тексту на користь застосування інтерактивних методів – методики мовчазного читання, читання з мімікою, театралізації, методу пазла тощо. Саме це сприяє розвитку вміння студентів ставити запитання до тексту, виявляти приховані смисли та критично оцінювати прочитане.

Читання українською мовою є важливим чинником формування інтелектуальної самостійності та автономії іноземних студентів. Воно не лише сприяє мовленнєвій компетентності, а й забезпечує розвиток навичок критичного

мислення, здатності працювати з інформацією та інтегрувати її у власний досвід.

Запропонований підхід до організації читання дозволяє перейти від традиційного засвоєння тексту до його глибокого осмислення й інтерпретації, що є необхідною умовою ефективної мовної соціалізації іноземних студентів. Роль викладача в цьому процесі трансформується – він стає модератором і координатором навчальної діяльності, створюючи умови для активної пізнавальної діяльності студентів.

Отже, читання як форма навчальної діяльності має бути спрямоване на розвиток автономності студентів, їхньої здатності до самостійного мислення й самовираження в іншомовному середовищі.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15133736>

Н. МАКІАВЕЛЛІ ПРО ДЕРЖАВУ ТА ПОЛІТИКУ СИЛИ У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

*І. М. Чістякова, канд. філос. наук, доцент,
зав. кафедри міжнародних відносин та права*

К. Ю. Каракіс, студент

Національний університет «Одеська політехніка»

Творчість Нікколо Макіавеллі, видатного італійського мислителя епохи Відродження, залишається однією з ключових основ для осмислення природи держави та політики сили у міжнародних відносинах. Його праці, зокрема «Державець» (*Il Principe*) та «Міркування про першу декаду Тіта Лівія» (*Discorsi*), пропонують реалістичний погляд на політичну владу, де сила, прагматизм і стратегічна хитрість визначають успіх держави на міжнародній арені. У сучасному контексті ідеї Макіавеллі набувають особливого значення, адже глобальна політика часто базується на балансі сили, боротьбі за ресурси та прагненні до домінування.

Держава як інструмент сили

Макіавеллі розглядав державу не як абстрактну моральну категорію, а як інструмент реалізації інтересів правителя та забезпечення стабільності. У міжнародних відносинах він наголошував на необхідності сильної армії та ефективного управління для захисту суверенітету та розширення впливу. У «Державці» він писав: «Державець мусить мати міцну основу – добру армію та достатні ресурси, інакше він приречений на загибель» [1, с. 45]. Ця думка підкреслює, що сила держави у зовнішній політиці залежить від її внутрішньої міцності та здатності адаптуватися до викликів.

Українські дослідники, зокрема О. Литвиненко, звертають увагу на те, що макіавелліанський підхід до сили є актуальним для сучасних держав, які змушені протистояти зовнішнім загрозам [2]. У контексті України, що переживає війну з Росією, ідеї Макіавеллі про необхідність військової готовності та стратегічного планування

стають ключовими для виживання та утвердження позицій на міжнародній арені.

Політика сили та дипломатія

Макіавеллі стверджував, що у міжнародних відносинах моральні принципи часто поступаються прагматичним інтересам. Він радив правителям поєднувати силу («лев») із хитрістю («лисиця»), щоб досягати своїх цілей у стосунках із іншими державами. У «Міркуваннях» він зазначав: «Той, хто прагне панувати, мусить уміти приховувати свої наміри та завдавати удару, коли ворог цього не чекає» [3, с. 112]. Такий підхід відображає реалії сучасної геополітики, де дипломатія часто слугує прикриттям для силових дій.

С. Кравчук підкреслює, що макіавелліанська стратегія політики сили знаходить відображення у поведінці таких держав як США, Китай чи Росія, які використовують економічний тиск, військову присутність і пропаганду для просування своїх інтересів [4]. Водночас для менших держав, таких як Україна, Макіавеллі пропонує уроки виживання – пошук союзників, використання слабкостей противника та гнучкість у зовнішній політиці.

Актуальність ідей Макіавеллі для України

У сучасних умовах Україна стикається з необхідністю застосовувати принципи політики сили для захисту національних інтересів. Повномасштабна агресія Росії змушує державу балансувати між демонстрацією військової стійкості та дипломатичними зусиллями для залучення міжнародної підтримки. Макіавеллі радив би Україні не покладатися виключно на добру волю союзників, а зміцнювати власну обороноздатність і шукати можливості для асиметричної відповіді ворогу.

Н. Шевчук зазначає, що «макіавелліанський реалізм допомагає пояснити логіку дій авторитарних режимів і розробити стратегії протидії їм» [5, с. 78]. У цьому контексті Україна може використовувати ідеї Макіавеллі для створення ефективної зовнішньої політики, яка поєднує силу, хитрість і стратегічне партнерство.

Основні тези політики сили за Макіавеллі:

- Сила як основа виживання: Держава, яка не має достатньої військової та економічної потуги, приречена стати жертвою сильнішого суперника.

- Прагматизм у дипломатії: Моральні зобов'язання поступаються вищим інтересам держави у боротьбі за владу та вплив.

- Стратегічна гнучкість: Успіх у міжнародних відносинах залежить від здатності правителя адаптуватися до змін і використовувати слабкості інших.

- Внутрішня стабільність: Сильна зовнішня політика неможлива без міцного внутрішнього порядку та лояльності громадян.

Ідеї Нікколо Макіавеллі про державу та політику сили залишаються надзвичайно актуальними для аналізу сучасних міжнародних відносин. Його реалізм, який відкидає ідеалістичні ілюзії на користь прагматичних рішень, є дороговказом для держав, що прагнуть утвердитися у світі, де домінує боротьба за владу. Для України макіавелліанський підхід може стати основою для розробки стратегії, яка поєднує військову силу, дипломатичну майстерність і внутрішню консолідацію. У світі, де «сила визначає право», як зазначав сам Макіавеллі, лише ті держави, що вміють її застосовувати, здатні вистояти та процвітати.

Використані джерела

1. Макіавеллі Н. Державець / пер. з італ. М. Литвинов. – Київ: Видавництво «Темпора», 2018. – 156 с.

2. Литвиненко О. В. Реалізм Макіавеллі у контексті сучасної геополітики. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Міжнародні відносини». 2022. Вип. 47. С. 23–29.

3. Макіавеллі Н. Міркування про першу декаду Тіта Лівія / пер. з італ. О. Сидоренко. – Львів: Літопис, 2020. – 320 с.

4. Кравчук С. П. Політика сили у ХХІ столітті: макіавелліанські паралелі. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Політологія». 2023. Вип. 12. С. 45–52.

5. Шевчук Н. М. Авторитаризм і реалізм: уроки Макіавеллі для сучасної України. Журнал «Політичні студії». 2021. № 3. С. 75–82.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15133747>

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОСУВАННЯ БІБЛІОТЕК ЗВО У ВІРТУАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ (НА ПРИКЛАДІ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ)

К. В. Шевченко, студентка

*Науковий керівник – канд. наук із соц. комунікацій,
доцент Л. В. Кислюк*

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

У сучасному світі соціальні мережі стали важливою частиною повсякденного життя, особливо в умовах глобалізації та цифровізації. Вони є не лише джерелом інформації, а й виступають ефективним інструментом комунікації та маркетингу. Це особливо актуально для освітніх установ, у тому числі бібліотек закладів вищої освіти (ЗВО), які прагнуть залишатися на зв'язку зі своїми користувачами та розширювати аудиторію. В умовах воєнного стану значення соціальних мереж для бібліотек значно зросло, адже через фізичні обмеження традиційні методи роботи стали менш ефективними, а онлайн-формат є необхідністю.

Соціальні мережі, такі як Facebook, Instagram, Telegram та Twitter активно використовуються бібліотеками для інформування студентів та викладачів про нові надходження, проведення онлайн-заходів, популяризації ресурсів відкритого доступу та створення спільнот за інтересами. Це дозволяє не лише підтримувати постійний зв'язок з аудиторією, а й сприяє збереженню академічного середовища у віртуальному просторі.

За даними на 2022 рік, бібліотеки ЗВО Харківського регіону активно використовували соціальні мережі, проте їх присутність була менш структурованою. Протягом 2023–2024 років спостерігається тенденція щодо збільшення активності, зокрема зростає кількість підписників на сторінках бібліотек,

збільшується частота публікацій та впроваджуються нові формати контенту, такі як інтерактивні опитування, онлайн-консультації, вебінари та віртуальні екскурсії бібліотеками.

У Харківському регіоні функціонує понад 30 бібліотек закладів вищої освіти, які мають власні сайти та акаунти в соціальних мережах. Для аналізу активності бібліотек у соціальних мережах нами було проведено дослідження та сформовано таблицю 1, що демонструє їхню присутність на різних онлайн-платформах.

Таблиця 1 – Бібліотеки найпрестижніших харківських ЗВО у соціальних мережах

№	Назва вишу	Сайт бібліотеки	Соціальні мережі	
1	Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна	http://www-library.univer.kharkov.ua/ukr/	Facebook	Центральна наукова бібліотека ХНУ імені В. Н. Каразіна
			Instagram	@librarykarazin
			Telegram	@LibraryKarazin
			Twitter	KarazinLibrary @biblio2016
2	Харківський національний університет внутрішніх справ	https://lib.univd.edu.ua/	Facebook	Наукова бібліотека Харківського національного університету внутрішніх справ
3	Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»	http://library.kpi.kharkov.ua/	Facebook	@librariankhpi
			Instagram	@biblioteka_ntu.khpi
			Telegram	@library_khpi
			Twitter	@LibrarianKhPI
4	Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди	http://hnpu.edu.ua/uk/division/naukova-biblioteka-hnpu-imeni-gsskovorody	Facebook	Наукова бібліотека ХНПУ ім. Г. С. Сковороди
			Telegram	@Library_hnpu_Skovoroda
			Instagram	@library.hnpu
5	Національний Аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського	https://library.khai.edu/	Facebook	@LibraryKhAI
			Twitter	@khai_library

	«Харківський авіаційний інститут»			
6	Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого	https://nlu.org.ua/	Facebook	@nplu.org
7	Харківський національний університет радіоелектроніки	https://lib.nure.ua/	Facebook	Наукова бібліотека ХНУРЕ
			Instagram	@library_nure
			Telegram	@nure_library

На початок 2024 року соціальні мережі залишалися важливим інструментом комунікації та просування інформації, зокрема для бібліотек закладів вищої освіти (ЗВО) України. Загальна кількість активних користувачів соцмереж становила 24,3 млн осіб (64,9% населення), що на 2,4 млн менше, ніж у 2023 році (–9,0%).

Facebook охоплював 37,0% населення, демонструючи приріст у 1 млн користувачів (+7,8%). Гендерний розподіл платформи: 59,2% жінок і 40,8% чоловіків. Instagram мав 12,4 млн користувачів (33,1% населення), що на 1,4 млн (+12,7%) більше порівняно з попереднім роком, при цьому 62,8% аудиторії становили жінки, а 37,2% – чоловіки.

Станом на лютий 2025 року соціальні мережі продовжують відігравати ключову роль у комунікації та просуванні бібліотек ЗВО. Однак загальна кількість користувачів соцмереж скоротилася до 21,6 млн осіб (56,4% населення), що на 2,7 млн менше, ніж у 2024 році (–11,1%).

Попри це, цифрова залученість українців залишається високою. Кількість інтернет-користувачів досягла 31,5 млн осіб (82,4% населення), а мобільні підключення – 56,4 млн (147% населення), що свідчить про активне використання цифрових технологій. На рисунку 1 відображено зміни у кількості активних користувачів соціальних мереж, інтернет-користувачів та мобільних підключень. Простежується, що, попри загальне зниження активності у соцмережах, рівень цифрової присутності

населення залишається стабільно високим. Це свідчить про зміну підходів до використання інтернет-ресурсів: користувачі все частіше віддають перевагу месенджерам, відеоплатформам та спеціалізованим онлайн-сервісам для освіти та науки.

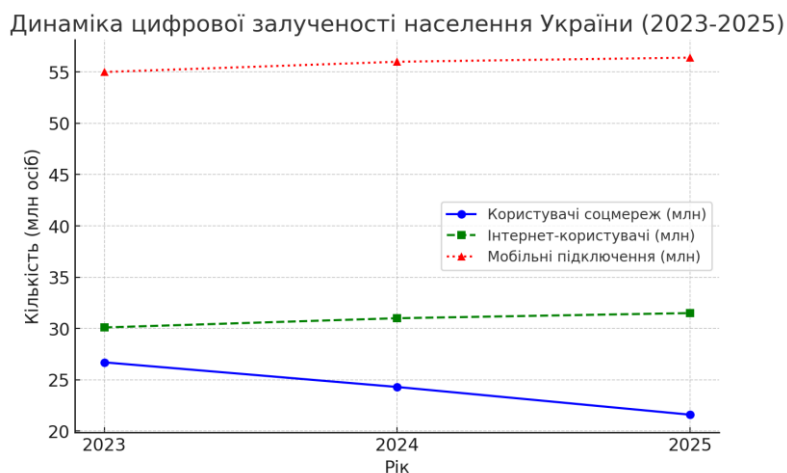

Рисунок 1 – Динаміка цифрової залученості населення України (2023– 2025)

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що соціальні мережі відіграють критично важливу роль у підтримці діяльності бібліотек ЗВО під час воєнного стану. Вони сприяють не лише збереженню інформаційної доступності, а й створюють нові можливості для інтерактивної взаємодії зі студентами, викладачами та дослідниками. Подальший розвиток цифрових технологій дозволить бібліотекам ще ефективніше адаптуватися до викликів часу та вдосконалювати свою діяльність у віртуальному просторі.

Використані джерела

1. Digital 2024: Ukraine. URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2024-ukraine>
2. Digital 2025: country headlines report. URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2025-local-country-headlines>
3. Офіційні сайти бібліотек ЗВО Харківського регіону

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15133753>

ВИДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДОКУМЕНТООБІГУ В ЦЕНТРІ ПРОМОЦІЇ ЗДОРОВ'Я

Н. С. Шемаєва, студентка

Науковий керівник – канд. наук із соц. комунікацій,

доцент Л. В. Кислюк

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Документообіг у центрі промоції здоров'я – це сукупність процесів створення, обробки, зберігання та використання документів, що забезпечують його ефективну діяльність. Виступаючи важливою складовою належної роботи центру та підтримки здоров'я населення, документообіг охоплює:

1) створення документів (плани заходів з промоції здоров'я, звіти, інформаційні матеріали та інше);

2) оброблення документів (реєстрація кореспонденції, класифікація та систематизація документів, обробка персональних даних);

3) зберігання документів (створення електронного архіву документів, зберігання паперових документів у встановленому порядку, забезпечення конфіденційності та безпеки документів);

Використання документів (надання доступу до документів співробітникам центру, підготовка звітів та аналітичних матеріалів на основі документів, обмін документами з іншими організаціями).

Враховуючи специфіку роботи центру промоції здоров'я та його потреби, до ключових видів документообігу слід віднести такі:

1) адміністративний документообіг, що охоплює управління внутрішніми документами, такими як політики та процедури, кадрові записи та інші адміністративно-організаційні документи

(накази та розпорядження, протоколи нарад та засідань, плани заходів, звіти та аналітичні записки);

2) біостатистичний документообіг, що передбачає зберігання та управління медичними та біостатистичними даними населення, при цьому мають забезпечуватися конфіденційність та захист даних, пов'язаних із правами пацієнтів та населення; захищене зберігання медико-статистичних та аналітичних документів: медичних карт учасників програм, форм статистичного обліку, моніторингових звітів;

3) інформаційний документообіг, що охоплює обмін інформацією та комунікацію між працівниками центру, зовнішніми партнерами та населенням, за допомогу методичних рекомендацій, звітів та публікацій, брошур, буклетів, інформаційних листів тощо;

4) проєктний документообіг, що охоплює облік та управління документацією, пов'язаною з проєктами та ініціативами центру промоції здоров'я, такими як плани, звіти, презентації та інші матеріали;

5) фінансовий документообіг, який передбачає облік та управління фінансовими документами, такими як рахунки, акти виконаних робіт, грантові заявки, звіти про витрати та надходження.

Особливості документообігу в центрі промоції здоров'я зумовлені характером його діяльності та мають низку специфічних відзнак, а саме: значний обсяг медико-статистичних та профілактичних документів; високі вимоги до конфіденційності персональних даних в умовах кіберзагроз; необхідність оперативного обміну інформацією з іншими медичними установами, органами влади та громадськістю; використання електронних систем документообігу та сучасних цифрових технологій.

Перспективним напрямом дослідження документообігу в центрі промоції здоров'я може стати вивчення використання

інтегрованих інформаційних систем для обміну даними між медичними установами та центрами промоції здоров'я, а також більш широке застосування технологій штучного інтелекту для науково-аналітичної діяльності центру, зокрема, аналізу біомедичної та статистичної документації.

Таким чином, документообіг у центрі промоції здоров'я охоплює адміністративну, біостатистичну, фінансову, проєктну та інформаційно-просвітницьку діяльність. Документообіг виступає провідним елементом управління діяльністю центру та надання якісних послуг населенню, промоції громадського здоров'я. При цьому впровадження та вдосконалення системи документообігу в центрах промоції здоров'я сприятиме підвищенню ефективності роботи, зменшенню ризиків помилок та забезпеченню необхідного рівня захисту конфіденційних даних.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15133758>

ВЕЛИКІ ДАНІ (BIG DATA) ЯК МОДЕРНІЗАЦІЙНИЙ НАПРЯМ БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Г. В. Шемаєва, д-р наук із соц. комунікацій, професор,
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут», Харків, Україна*

Великі дані (Big Data) та їх аналіз є глобальною тенденцією в сучасну епоху цифровізації. Завдяки новітнім технологіям експоненціально збільшується обсяг даних. Великі дані стосуються будь-яких даних, які перевищують здатність користувача аналізувати їх через обсяг, швидкість, різноманітність, мінливість, правдивість, візуалізація та цінність.

Великі дані поєднують в собі три основні категорії даних: структуровані, напівструктуровані та неструктуровані [4].

Структуровані дані характеризується чіткою схемою, де кожен елемент даних зберігається у попередньо визначеному форматі. Зазвичай такі дані зберігаються у базах даних, електронних бібліотеках, з якими успішно працюють інформаційні установи та заклади.

Напівструктуровані дані – це тип даних, який може мати певну структуру у формі тегів, атрибутів або елементів. Прикладом напівструктурованих даних можуть бути дані у таких форматах, як: JSON, XML і HTML.

Неструктуровані дані – це зовсім інший тип, який не має ні структури, ні підпорядковується дотриманню формальних структурних правил моделей даних. Вони навіть не мають узгодженого формату та постійно змінюються. До неструктурованих даних належать текст у довільній формі, зображення, аудіо- та відеофайли, публікації у соціальних мережах, повідомлення електронної пошти тощо. Такі дані, як правило, не підлягають аналізу за допомогою традиційних

інструментів обробки даних, а потребують додаткових методів обробки, розпізнавання та вилучення знання.

У зв'язку з тим, що бібліотеки мають значний досвід опрацювання різних видів та типів документів, інформації, знань, вони можуть відігравати ключову роль у роботі з наборами великих даних.

Унікальну можливість бібліотек щодо роботи з великими даними обґрунтовують українські та зарубіжні дослідники. Зокрема І. Стамбол, на засадах вивчення впровадження технологій Big Data у бібліотеках зарубіжжя, виокремлює обробку великих статистичних даних у окремий перспективний вид бібліотечно-інформаційної діяльності [1].

У зарубіжному дискурсі пріоритетну роль бібліотеки вбачають в управлінні дослідницькими даними, зібранні, зберіганні та архівуванні великих даних, їх аналітиці. Це пов'язується з тим, що бібліотеки мають значний досвід роботи з документами та інформацією, можуть співпрацювати з іншими підрозділами. Також звертається увага на забезпечення якості опрацювання даних [2-4].

До сильних сторін бібліотек імплементації технологій та методів Big data варто віднести такий вид діяльності як документування та архівування даних.

Проте для впровадження великих даних у бібліотечні послуги першою вимогою є ефективні інструменти для їх обробки та аналізу; інтеграції різнорідних даних. Також управління великими обсягами даних вимагають надійних заходів їх захисту, дотримання правил безпеки; забезпечення якості.

Загалом Big data здійснює вплив на модернізацію діяльності бібліотечно-інформаційних структур, зокрема, у змінах традиційного управління, обробки та зберігання інформації, що потребує нових архітектур, методів, алгоритмів і аналітики для управління великими даними та вилучення з них знань й

прихованого значення. Зазначене потребує від бібліотечних фахівців нових знань та вмінь, відповідної підготовки кадрів.

Використані джерела

1. Стамбол І., BIG DATA – БІБЛІОТЕКАР: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2021 Вип. 62. С. 203-213/ <https://doi.org/10.15407/np.62.203>

2. Adeyinka T., Kadri K. K. Big data and academic libraries: is it big for something or big for nothing? *Library Hi Tech News*. 2021. DOI:[10.1108/LHTN-07-2020-0069](https://doi.org/10.1108/LHTN-07-2020-0069)

3. Ball R. Big Data and Their Impact on Libraries. *American Journal of Information Science and Technology*. 2019. Vol. 3. №. 1. P. 1–9. doi:[10.11648/j.ajist.20190301.11](https://doi.org/10.11648/j.ajist.20190301.11)

4. Muazu A. A., Na'aliya F. J., Ghali Z. AlM. Big data technology for library services and information management in the digital age. 2023. https://www.researchgate.net/publication/381862403_BIG_DATA_TECHNOLOGY_FOR_LIBRARY_SERVICES_AND_INFORMATION_MANAGEMENT_IN_THE_DIGITAL_AGE

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15133768>

SPECIFICS OF PREPARATION AND KEY STAGES OF INTERNATIONAL NEGOTIATIONS

*Maryna Shlenova, PhD in Philology, Associate Professor,
National Aerospace University "Kharkiv Aviation Institute", Ukraine*

International negotiations are a complex interaction process between stakeholders in international relations, including governments, international organizations, multinational corporations and other entities seeking to reach mutually beneficial agreements. Organizing international negotiations requires careful preparation, strategic development, agenda setting, and compliance with diplomatic etiquette. The main stages of negotiations include preparation, establishing contacts, developing positions, discussing and making decisions, and implementing agreements.

The specifics of international negotiations depend on many factors, including the political and economic situation, the cultural characteristics of the participants, their level of expertise, and the nature of the issues under consideration. One of the key aspects is communication between the parties, which language barriers, different negotiation approaches, and different legal systems can complicate. In this regard, it is important to use effective translation methods and to engage qualified international law experts.

The negotiation preparation stage involves analyzing the context, defining goals and priorities, developing an argumentative framework and selecting the best tactics. This stage requires gathering information about the parties' positions, assessing possible risks, and developing a strategy. A thorough understanding of partners' cultural characteristics plays a crucial role in avoiding misunderstandings and creating a productive atmosphere for cooperation.

At the stage of establishing contacts, delegations introduce themselves to one another, procedural issues are agreed upon, and an agenda is set. This process is crucial for building trust between parties. Informal interactions are also important because they can help create a constructive atmosphere and facilitate future negotiations.

Developing positions and discussing key issues requires clearly stating the interests of each party, presenting evidence and arguments, and seeking compromises. At this stage, various negotiation tactics are actively used, such as a gradual approach, balancing competing interests, manipulative techniques, and firm stances. The key is the ability to conduct a dialog, respond appropriately to opponents' comments, and find mutually beneficial solutions.

The decision-making process can be lengthy or expeditious depending on the level of conflict in the issues under discussion and the parties' flexibility. The successful conclusion of negotiations involves the signing of agreements, declarations, or memoranda of understanding containing specific provisions for further action. A legal review of the documents is a critical step in ensuring compliance with international law and the interests of all parties.

The final stage is the implementation of the agreements reached, which involves putting into practice the provisions of the agreement, monitoring their implementation and, if necessary, holding additional consultations between the parties. Failure to meet obligations can lead to the revision of agreements, sanctions, or even diplomatic conflicts.

Modern international negotiations often occur in a hybrid format that combines face-to-face meetings with digital communication tools. Virtual negotiations, while reducing costs and allowing for faster coordination, also pose certain challenges due to the lack of direct contact between participants and risks related to information security.

The geopolitical context has a significant impact on international negotiations. Tensions between states, economic sanctions, military conflicts, and international crises can complicate the achievement of compromise. In such cases, the mediation efforts of international organizations and informal diplomatic initiatives, such as track-two diplomacy—which brings together experts, public figures, and business representatives—become particularly important.

The success of the negotiation process largely depends on the qualifications of the participants, their ability to adapt, analytical expertise, and intercultural competence. Flexibility, strategic thinking, and effective communication are key factors in achieving positive results and building long-term partnerships.

ЗМІСТ

Традиції та новації наукової комунікації в сучасному інформаційному просторі

А. Є. Прилуцька.....5

Стратегічні пріоритети України у сфері інформаційної безпеки

В. П. Кубко, В. Л. Берзлапін8

Національні інтереси та міжнародна безпека

О. С. Білоусов..... 13

Інформаційна війна як сучасний інструмент впливу на суспільну свідомість

Д. О. Бовт, науковий керівник – С. Є. Чмихун 15

«М'яка сила» як складова дипломатичної стратегії України

К. А. Бондар, науковий керівник – В. П. Кубко..... 18

Сучасний стан дослідження лідерства як фактора організаційної культури в умовах воєнного стану

Д. В. Бур'яненко, науковий керівник – А. Є. Прилуцька 22

Діяльність центрів надання адміністративних послуг в умовах воєнного стану

К. Ю. Гриценко, науковий керівник – Г. В. Шемаєва 28

Інноваційні інформаційно-сервісні практики бібліотек

Л. І. Демчина 30

«Проблемний текст»: причини, наслідки, шляхи подолання

Є. В. Дмитренко 34

Правове регулювання лобістської діяльності в європейському союзі

К. О. Дудіна, науковий керівник – В. О. Бабіна..... 37

Бібліометричні показники як чинник наукової конкурентоспроможності ЗВО

Є. О. Жукова, науковий керівник – М. Г. Шленьова 43

Іміджеві стратегії України у міжнародних відносинах

В. П. Кубко, Д. В. Зелений..... 46

<i>Вплив воєнного стану на документообіг авіаційних підприємств України</i>	
<i>Д. Д. Кардаш, науковий керівник – Г. В. Шемаєва</i>	50
<i>Стратегічне партнерство України на міжнародній арені</i>	
<i>Є. А. Кашира, науковий керівник – В. О. Бабіна</i>	53
<i>Особливості застосування альметричної наукометрії в профілях науково-педагогічних працівників Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» в академічній соціальній мережі ResearchGate</i>	
<i>К. В. Кислюк</i>	60
<i>Штучний інтелект у бізнесі: ефективність та нові можливості</i>	
<i>Л. В. Кислюк</i>	64
<i>Потенціал сучасних інформаційних технологій у процесі працевлаштування</i>	
<i>А. А. Коляда, науковий керівник – А. Є. Прилуцька</i>	68
<i>Гейміфікація в науково-технічних бібліотеках як засіб залучення молодіжної аудиторії</i>	
<i>М. Г. Шленьова, А. А. Коляда</i>	70
<i>Особливості вживання великої літери в текстах документів</i>	
<i>О. В. Коновченко</i>	72
<i>Цифровий маркетинг у діяльності академічних бібліотек</i>	
<i>Т. М. Костирко</i>	77
<i>Сучасні технології та інструменти оцифрування архівних фондів</i>	
<i>А. Є. Котолуп, науковий керівник – Г. В. Шемаєва</i>	81
<i>«Кінець історії», «конфлікт цивілізацій» чи «новий світовий порядок»: основні аспекти сучасних геополітичних трансформацій</i>	
<i>І. Б. Кривдіна, В. А. Муляр</i>	83
<i>Креативна реальність сучасного кінообразу</i>	
<i>Я. М. Кунденко</i>	89
<i>Автоматизація в бібліотечних установах у координатах сучасного документознавчого знання</i>	
<i>Є. Куц, науковий керівник – А. Є. Прилуцька</i>	93

<i>Майбутнє гуманітарного знання в епоху штучного інтелекту: між алгоритмом та осяянням</i>	
<i>Т. О. Нетяга, науковий керівник – С. Є. Чмихун</i>	97
<i>Документаційне забезпечення сучасних закладів дошкільної освіти в Україні</i>	
<i>Т. О. Нетяга, науковий керівник – М. Г. Шленьова.....</i>	100
<i>Системи електронного документообігу в забезпеченні діяльності сучасних закладів вищої освіти України</i>	
<i>А. Є. Прилуцька, Власенко Д.</i>	104
<i>Аерокосмічний університет у сучасному медійному просторі</i>	
<i>А. Є. Прилуцька, А. Шохова</i>	108
<i>Напрями цифровізації документообігу в готельному бізнесі Німеччини</i>	
<i>Я. Т. Рюма, науковий керівник – Г. В. Шемаєва</i>	112
<i>Значення публічної дипломатії у зовнішньополітичній стратегії України</i>	
<i>М. С. Рябіхіна, науковий керівник – В. П. Кубко.....</i>	115
<i>Верифікація бібліографічної інформації в онлайн-генераторах посилань</i>	
<i>Д. О. Теслюк, науковий керівник – К. В. Кислюк</i>	119
<i>Особливості навчання іноземних студентів в умовах воєнного стану</i>	
<i>Д. П. Турчанінова.....</i>	124
<i>Читання як засіб формування автономності та інтелектуальної самостійності іноземних студентів у процесі вивчення української мови</i>	
<i>І. В. Фірсова</i>	127
<i>Н. Макіавеллі про державу та політику сили у міжнародних відносинах</i>	
<i>І. М. Чістякова, К. Ю. Каракіс.....</i>	130

***Соціальні мережі як інструмент просування бібліотек ЗВО у
віртуальному просторі в умовах воєнного стану (на прикладі
Харківського регіону)***

К. В. Шевченко, науковий керівник – Л. В. Кислюк 133

Види та особливості документообігу в центрі промоції здоров'я

Н. С. Шемаєва, науковий керівник – Л. В. Кислюк 137

***Великі дані (Big Data) як модернізаційний напрям бібліотечно-
інформаційної діяльності***

Г. В. Шемаєва 140

Specifics of Preparation and Key Stages of International Negotiations

Maryna Shlenova 143

Наукове видання

Збірник наукових доповідей

**XVI Міжуніверситетський
науково-практичний семінар**

**«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОГО
СОЦІОГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ»**

Випуск 16

Українською та англійською мовами

Головний редактор – проф. ХАІ А. Є. Прилуцька

Редактори Є. В. Дмитренко, О. В. Коновченко

Технічний редактор Г. С. Король

Підписано до друку 20.04.2025
Формат 60х84/16. Папір офс.
Умовн. друк. арк. 8,2. Облік.-вид. арк. 9,3
Т. 50 прим. Замовлення 1/2025

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

61070, Харків-70, вул. Чкалова, 17

Видавничий центр «ХАІ»
61070, Харків-70, вул. Чкалова, 17
e-mail: izdat@khai.edu